

K 16 549
2

საქართველოს
საბავშვო ბიბლიოთეკა

ივანიშვილი

იუსტიციის სამინისტრო

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 4 марта 1899 года.

სკებ-2000
შემოწმებულია

156 გ. 17 კვ. [ფ. 51]

საანაკლა წამა' გთქვია, „მელის წიგნი“, ქმნილობა,
სწავლა და გაღვიძება უძველესი ხანების.

616.549
2

1

ერთმა მეფემ მესაკლავეს ტყავი გამოართო,
დამარილა და ბაზარში დადო. შუალამისას მოვიდ-
ნენ სიმრავლე ძაღლისა, იმ ტყავს სჭამდნენ. ერთი
იმათგანი, რომელიც უფროსი და მეცნიერი იყო, იმან
უთხრა: „პირველათ სისველე გაულოკოთ, მერე ტყა-
ვი შევჭამოთ“. დაუწყეს იმ ტყავს ლოკვა და სიმლა-
შით დასქდნენ. აღარ დასცალდათ ტყავის შექმა.

მსგავს ამის მოვიდეს სიკვდილი ჩვენზედ და
დრო აღარა გვცეს და ველარა ვეწივნეთ საუკუნოს
დიდებებსა.

2

იყო კელმწიფე ერთი კეთილი. დღესა ერთსა
წყლის პირს ისადილა. მოვიდა ძაღლი ერთი, ერთი
წმიდა პური ისადილა. მოვიდა ის ძაღლი². წყლის პირს
მოვიდოდა. იმ წყალში თავის ჩრდილი ნახა, სხვა ძაღ-

ბი, ნუ მამკლავ, პატარა ვარ, მცირე დანაშაული მაქვსო“. მიუგო: „რაც შენ შეგეძლო, შემაწუხე, ახლა ჩემის ხელით უნდა მოჰკვდეო“.

თარგმანი: ჰმართებსთ მეფეთა და დიდებულთ მცირეს დამნაშავეთ გარდაახდევინონ, რომ სხვათ დიდ დამნაშავეთ შეეშინდესთ და აღარავინ რა დააშაოს.

6

ერთს მეცნიერს კელმწიფეს ერთი ღორი ჰყვანდა, დიალ¹ ლამაზი, და უყვარდა, და ამას ყურებსა და ცხვირში ძვირფასის საყურები გაუყარა და ძვირფასის ოქრო-ქსოვილი წამოასხა და თავისთან იმყოფებდა. ნახა, ერთს დილაზედ გაჰპარვია, ლაფსა და წვიმპეში ეთრევა.

თარგმანი: ყოველნი ცოდვილნი სცოდვენ და ცოდვაში ფუფუნებენ, როგორც ღორმან შემოიძარცვა ის თავისი სამკაული და ლაფში აღერია, მის მსგავს შემოუძარცვავთ სამღთოს მადლი და მიდიან საუკუნეს გენიასა.

7

პოსტანდიპოლის კელმწიფემ დიალ სასოებით მოინდომა, ერთი მეუღაბნოე იყო მართალი, იმისი

ნახვა. დღესა ერთსა წარვიდა თავის დიდებულით. ერთი მსახური უპირველს წავიდა, მეუღაბნოეს ამცნო კელმწიფის მისვლა. რა მეუღაბნოემ შეიტყო მეფის მისვლა, სენაკი დაგავა; ერთათ შეაგროვა [ნაგავი]. თითონ გატიტვლდა; პატარა ბალახის ქსოვილი ბეჭებზედ დაიფარა; დაჯდა სენაკის კარზედ; ერთი ფეხი გარეთ დადვა, ერთი ფეხი შიგნითა; ცალი ხელი პირზედ დაიდო და ცალი ხელი სასირცხოზედა. რა მივიდა კელმწიფემ, ნახა, სწრაფათ გამობრუნდა. ჰკითხეს თავის დიდებულით: „რატომ ხმა არ გაეცით ან სწრაფათ რათ დაბრუნდითო“. უბძანა: „ათი წელიწადი რომ იმასთან ვყოფილვიყავ, ამდონს მცნებას ვერ მივიღებდი, რაც ამ ერთის ჟამის შეხედვით მე მივიღე იმის მცნებაო. ის რომ გატიტვლებულიყო, იმას მოასწავებდა: ტიტველანი მოვსულვართ, ტიტველანი წავალთო. სახლი რომ დაეგავა, იმას მოასწავებს: ქვეყნის საქონელი ეს ნეხვი არისო. ის რომ ცალი ხელი პირზედ დაედო და ცალი ხელი სასირცხოზედ, იმას მოასწავებს: კაცმა ეს ორი კარი რომ დაიცვას, პირნათლათ წავა ღმერთთანავო“.

8

საკი ერთი სიცხეში აღმართს აღიოდა, ბევრს გაისარჯა, ადამ და ევა გაჰკიცხა, თქვენის მოუთმე-

ნობით სამოთხილამ გამოსცვივდითო. ეჩვენა ანგელოზი და უთხრა: „თუ მოითმენ და ხმას არ ამოიღებ, წაგიყვან სამოთხეშიაო“. აღუთქვა, ხმას არ ამოვიღებო. უეცრათ დაეძინა, ნახა თავისი თავი სამოთხეში; ფრიად გაიხარა. ნახა, კაცნი ახალ ნერგს ხეებსა სჭრიდნენ. ამ კაცმა ვერ მოითმინა და უთხრა: „რა უწყალო კაცნი ხართო, რომ ხმელსა და დამპალს უშვებთ და ახალ ნერგ ხეებსა სჭრიტო“ (რომ ყმარწვილთ სიკვდილსა ნიშნავს). თვალი⁵ გაალო, ნახა, ისევ აღმართში აკიდებული კენესით აღის. დაიწყო ტირილი. კიდევ ეჩვენა ანგელოზი, და შეეხვეწა: „იქავ წამიყვანე და ხმას აღარ ამოვიღებო“. მიიყვანა სამოთხეში. ნახა, ეკალს და ხის შტოებს იკიდებდნენ და სიმძიმით ვერ აეწიათ. კიდევ და კიდევ უმატებდნენ (რომ ცოდვასა ნიშნავს: რამდონსაც კაცი სცოდვედეს, უფრო და უფრო უმატებდეს). ვერ მოითმინა და უთხრა: „თქვენ უგონოებო, შეიმსუბუქეთ, რომ შეიძლოთ წალება!“ კიდევ ნახა სამოთხეში ერთი ლოდი დიდი, გარშემო თორმეტი უღელი ხარი აბია და ოთხ კუთხივ ეწევიან და ვერ დაუძრავსთ. ვერ მოითმინა და უთხრა: „თქვენ უგონოებო, ერთს მხარეს მოაბით და სწრაფათ წაიღებთო!“ ის ლოდი იყო თვით ქრისტე, ის თორმეტი უღელი მართალმადიდებელთ სარწმუნოება არის, თორმეტის გვარის⁶ ქრისტეიანისა, რომ თვი-

თეულათ ეწევიან. თვალი გააღო ამ კაცმა, ნახა, ისევ საპალნე აკიდებული აღმართს აღიოდა კვნესით.

ღედაკაცი ერთი მიდიოდა იერუსალიმს მრავლის დიდებით. გზაზედ ნახა ერთი საყდარი. იმ საყდრის კარზედ ორი ხე იდგა მარჯვენაც და მარცხნივ. უეცრათ ამ ხეთ ერთმანერთს ამბური სცეს. იმ საყდარში მღვდელი სწირევდა და ყრმანიც ერთმანერთს ეამბურნენ. დედაკაცმა უთხრა მღვდელსა: „ერთს ჯორის საპალნეს ოქროს მოგართმევ, ხვალ ჩემთვის სწირეო“. მეორეს დღეს სწირა, და იმ ხეთ ერთმანერთს აღარ ეამბურნენ. შეწუხდა დედაკაცი და მღვდელს უთხრა: „რატომ ხეები ერთმან[ერთს] აღარ ეამბურნენო?“ მღვდელმა უთხრა: „ჩემს გულში ვიფიქრეო, ნეტარ ჯორსაც მამცემს თუ არაო?“ დედაკაცმა ჯორის მიცემაც აღუთქვა. მღვდელმა მეორეს დღესაც სწირა, და იმ ხეთ ერთმანერთს ამბური სცეს. ჭეშმარიტათ ქმნილა და არ არის ტყუილი.

მეუდაბნუე ერთი იჯდა ერთს ლოდზედ. იმის წინ ერთი წყარო იყო. იმ წყაროზედ ერთი ცხენოსანი დიდებული მოვიდა, ჩამოხდა, პური ჭამა, წყალი

დალია, წავიდა და ხუთასი ვერცხლი დარჩა. ერთი სხვა კაცი მოვიდა, და წყარო დალია, ის ვერცხლი აიღო და წავიდა. ვერცხლის პატრონი, დიდებული, მობრუნდა, თავის ვერცხლს ეძებდა, ვერ იპოვნა. ერთი კაციც⁷ სხვა მოსულიყო წყალზედ. იმ კაცს უთხრა: „ჩემი ვერცხლი აქ დამრჩა, შენ აგილია, მამეცო“. იმ კაცს არც აელო და კიდევ შეჭფიცა. არ დაუჯერა, დაჰკრა და მოკლა. ის მეუდაბნუე შეწუხდა: თეთრი სხვამ წაიღო და უბრალო კაცი რათ მოჰკლათ? დაფიქრებულს მიეძინა. ანგელოზი ღვთისა ეჩვენა და უთხრა: „იმ თეთრის პატრონის მამას, თეთრი რომ წაიღო, იმის მამისა ხუთასი ვერცხლი ემართათ, თავისი ვალი წაიღოო. იმ კაცმა რომ ის კაცი მოკლა, მკვდრის მამას იმისი მამა მოეკლათ, იმანაც თავისი მამის სისხლი აიღოო“. ქრისტეს სამართალი ჭეშმარიტი არის სააქაოს თუ საიქიოს.

11

შრთს დიდებულს შვილი მოუკვდა. ახლო უდაბნო იყო. იქილამ მეუდაბნეს ჯვარი მოატანინეს. მეუდაბნოემ ჯვარი მკვდარს გულზედ დაადო, და აღდგა ის მკვდარი. ჟამ ვითარებით ერთ დიდებულსაც შვილი მოუკვდა. წავიდნენ, ის ჯვარი მოიტანეს, მკვდარს გულზედ დაადვეს, და არ აღდგა. იტირეს და თქვეს:

„ღმერთი ისევ ღმერთი არისო და ჯვარი ისევ ჯვარი არის, რატომ ჩემი შვილი არ აღდგაო?“ მოვიდა ზეცით ხმა: „მოიტა ის მარჯვენა, რომ დაიჭიროს ეგ ჯვარიო“.

12

ღმიდას სახარებაში სწერია: „საცა იყოს საუნჯე თქვენი, მუნ იყოს გული თქვენი“. ერთი დიდებული კაცი მოკვდა და ჰქონდა მრავალი საუნჯე, ოქრო და ვერცხლი და თვალი; არ უთხრა თავის მოძღვარსა. მკვდრის ბანებაში იპოეს ერთი გასაღები მკვდრის მხარ ქვეშ. მიუტანეს ბერსა, გააღეს იმისი ზანდუკი, ნახეს, გული სისხლიანი იყო იმის საუნჯეზედ. ეს მართალია.

13

კაცი ერთი წავიდა, მღვდელს აღსარება უთხრა. ნახა მოძღვარმა. აღსარების მთქმელის გვაში ცეცხლის ისრით სავსე იყო. რამდონსაც თავის ცოდვას ამბობდა, ანგელოზი მარწუხით თითო თითოს იღებდა. სულ ამოიღო. ერთილა დარჩა. მამამ უთხრა, ერთილა დაგრჩა, დაგრჩა, არა სთქვიო! მოახსარებელმა უთხრა: „დღეს ერთი ბრმა მოდიოდა, მშრალი გზა არ ვასწავლე, ტალახში ჩავარდაო“.

კაცი ერთი გაგლახავდა. ერთი დღის ყანა ჰქონდა და ერთს კაცს მიჰყიდა. მსყიდველი წავიდა, იმ ყანაში სამი ქვევრი ოქრო იპოვნა და კაცი გაუგზავნა ყანის მომსყიდველს და შეუთვალა: „მოდი, შენს მოსყიდულს ყანაში⁸ სამი ქვევრი ოქრო ვიპოვნე, შენი არისო“. იმან შემოუთვალა: „თუ ღმერთს ჩემთვის სდომებოდა, სამკვიდრო ჩემი მამული იყო, მუდამ ვხნვედი და ვთესდი, მე ვიპოვნიდიო, ღმერთს შენთვის მოუციაო“. ამან შეუთვალა: „მე მარტო ყანის ფასი მომიციაო, ეს შენი არისო“. იქაურმა მეპატრონემ შეიტყო. ის ოქროც მიატანა, ის კაცნიც მიასხმევინა, ვიზკოპოზნი და დიდებულნი შეჰყარა. სამართალი გაბრჭეს. ერთი ქვევრი სამეფოთ აიღეს, ერთი ქვევრი ეკლესიებს და გლახაკთ გაუყვეს და ერთი ქვევრი იმ ორს კაცს მისცეს, და ის ნაყანობიც იმ ორთავ კაცთ მისცეს. მოხნეს, ჰური დათესეს და თავთავის ნაცვალ მარგალიტი დაისხა. ერთი ტომარა აავსეს, მეფეს მიართვეს და სხვა თითონ აიღეს, და ორნივე ეწივნენ დიდს ღვთის წყალობასა, სულითა და ხორციით გამდიდრდნენ.

იყო კელმწიფე. ჰყვანდა სამი შვილი და ერთი ძვირფასის თვალი ჰქონდა. კელმწიფე ავით გახდა. ანდერძი თქვა: „ვისაც წილში ის თვალი ერგოს, მეფობა იმანა ქნასო“. მოკვდა კელმწიფე და ის თვალი უმცროსმა ძმამ მოიპარა. ამ თვალს დაუწყევს ძებნა, ველარ იპოვნეს. თქვეს დიდებულთა: „ამა და ამ ქვეყანას ერთი მეცნიერი კელმწიფე არის, იმასთან მიდით, ის იპოვნისო“. წავიდნენ სამნი ძმანი. გზაზედ ერთი მებაქლემე შეეყარათ. ჰკითხა: „აქლემი დავჰკარგე, ხომ არ გინახავსთო?“ ამათ უთხრეს: „წადი მაგ გზაზედ, იპოვნისო“. უფროსმა ძმამ უთხრა: „შენი აქლემი კოჭლი არისო“. მეორე ძმამ უთხრა: „ცალ-თვალი არისო“. მესამემ უთხრა: „შენს აქლემს ცალ მხარეს კბილი აკლიაო“. გაჰკვირდა მებაქლემე, აქლემი არ გინახავსთ და აქლემის ნიშნები როგორ მითხარითო? ერთმა ძმამ თქო: „კოჭლი ფეხი აკავშირებული ჰქონია, სამის ფეხით უვლიაო“. მეორეთ უთხრეს: „ცალ მხარეს უძოვნიაო ბალახი, სწორეთ ვერ უძოვნია, თანასწორეთ არ არის მოძოვნილიო“. მებაქლემე გაჰკვირდა ამათ მეცნიერობასა. მებაქლემემ აქლემი იპოვნა და წავიდა. კელმწიფეს ამათ⁹ მეცნიერობა მოახსენა. ის კელმწიფის შვილები შევიდნენ ქალაქს და კელმწი-

ფემ ამათ ერთი შემწვარი თიკანი, პური და ღვინო გამოუგზავნა. ერთმა ძმამა თქვა: „ამ თიკანს ძაღლის ძუძუ უწოვნიაო“. ერთმა ძმამა თქვა: „•ქაური კელმწიფე ხაბაზის შვილი არისო“. მესამე ძმამა თქვა: „ამ ღვინოში ადამიანის სისხლი ურევიაო“. მივიდნენ, კელმწიფეს მოახსენეს. დიდათ გაჰკვირდა. ჰკითხა ამათ: „რით შეიტყვევით?“ იმათ მოახსენეს: „ძაღლის ხორცი რომ შეიწოს, ზინზლის სული აედინებაო. ღვინოში რომ ადამიანის სისხლი ერიოს, პირზედ ქათს მოიგდებსო და პური ხაბაზისა არისო“. დაუძახა კელმწიფემ მემცხვარე და თიკნის ამბავი ჰკითხა. მოახსენა: „იმ თიკანს დედა მოუკვდა, ძაღლმა შეიჩვია და იმან გაზარდაო“. მეზვრეს ღვინის ამბავი ჰკითხა. მოახსენა: „საწნახელში დანა დაგვრჩაო, ყურძნის წურვაში იმ დანამ ფეხი შეაქრაო, სისხლი ტკბილში გაერიაო“. მერე თავის დედასა ჰკითხა: „მე ვისი შვილი ვარო?“ უთხრა: „ხაბაზი ჩვენსა შემოჩვეულიყო, იმა! თან ვცდი და შენ იმისგანა ხარო“. მეორეს დღეს კელმწიფემ სამნივ ძმები მიასხა, და ამათ თავიანთ თვალის დაკარგვის საჩივარი მოახსენეს. ბძანა კელმწიფემ: „ერთმა ქალმა ერთს ახალგაზდას ცოლქრმოობის პირობა დაუდო, შენს მეტი ქმარი მე არ მინდაო, ნიშანიც მისცეს ერთმანერთსა. ეს ვაჟი მოემზადა. ქორწილის დამეს ერთმა უძრიელესმა ჰაბუკმა ძალით მოიტაცა ის ქალი და ჯვარი დაიწერა. დაწოლის უამს ქალმა იმასთან

დაწოლა არ ინება: მე იმ ჩემს პირველს დანიშნულ-
თან ღვთის ფიცი მაქვს, იმისგან კიდე მე სხვა ქმა-
რი არ მინდაო. ამ ჭაბუკმა ის ქალი მორთო თვა-
ლითა, მარგალიტითა და ოქროთი და პირველს და-
ნიშნულს მიჰგვარა. იმ ყმარწვილმა, რა ნახა, ღმერთს
მადლობა შესწირა, იმის მიტანილი არც თვალი ინ-
დომა, არც მარგალიტი და არც ოქრო“. ჰკითხა კელ-
მწიფემ: „რომელი უფრო ნისაფით ყოფილაო?“ უფ-
როსმა ძმამა თქვა: „პირველი დანიშნული უფრო
ნისაფით ყოფილა, რომ თავისი დანიშნული დაანე-
ბაო“. მეორე ძმამა თქვა: „ეს მეორე ქმარი უფრო
ნისაფით ყოფილა, რომ ქალს არ მიუდგაო, პირველს
დანიშნულს მიჰგვარაო“. უმცროსმა ძმამა თქვა: „პირ-
ველი უფრო ნისაფით ყოფილა, რომ იმდონი თვა-
ლი, მარგალიტი და ოქრო არ ინდომაო“. ნახა კელ-
მწიფემ, ეს უფრო სიხარბის მქონებელია. უბძანა:
„თვალი შენა გაქვსო!“ იპოვნა და ის სამნი ძმანი
მშვიდობით გააშველა და გაისტუმრა.

ქლექსანდრე ყოველგან თითონ წავიდოდა ელ-
ჩათ. ერთს დღეს პოპლია კელმწიფესთან წავიდა. კელ-
მწიფემ იაყუთის თასით სასმელი მისცა. სასმელი და-
ლია და ის თასი უბეში ჩაიდო. უბძანა: „რატომა ჰქმე-

ნო?“ მოახსენა: „ჩემის კელმწიფის ბძანება და განწესება ესე არისო“. პოპლია დაემორჩილა. პოპლიას დაემეცნიერი იყო. იცნა, რომ ეს ალექსანდრე არისო. უთხრა ქალმან: „გაიქეც, თორემ ამ ჟამში დაგიჭერენო!“ შეჯდა თავის მსწრაფლს ცხენსა და გაიქცა.

როდეს ალექსანდრე კვდებოდა, ანდერძი ქნა: მე ჩემს სახლში მიმიტანეთო; ჩემის საკაცის წინ ათასი კაცი გამიმძღვარეთ; ოქროს სინები თავს დაადგით და თვალ-მარგალიტით აავსეთ; ათასს კაცს გატიტვლებულს ძაძა ჩააცვიეთ; ათას ცხენს თაფარი დააჭერით, უკუღმა შეკმაზეთ; ჭაბუკი მშვილდოსანი ასი ათასი და ხლმოსანი წინ გამიმძღვარეთ!“ სწორეთ ისე აღუსრულეს და წინ გაუმძღვარეს. დედამ და ცოლმა რომ ნახეს, არც იტირეს და არც იგლოვეს. დიდებულთ ჰკითხეს დედას: „რათ არ იგლოვთო?“ მიუგო: „ჩემს შვილს უანდერძნია, ნუ იტირებთო, თუ მშველებოდა და სიკვდილისაგან დავიხსნებოდი, ეს ყოველი წინ გავიმძღოლე, არ მოვჰკვდებოდიო, ტირილს უნდა შეეპუოსო?“

18

ალექსანდრე ნადირობდა ერთს ჭალაკში. ნახა, მეუღაბნოე-მარტომყოფნი რძესა და ბრინჯსა სჭამდნენ, უბძანა ალექსანდრემ: „მოდიოთ, მოგცე მრავალი რამ“. ამათ მოახსენეს: „ერთი რამ სათხოვარი გვაქვს, თუ იმას მოგვცემ, თან გიახლებითო“. „რაო?“ იმათ უთხრეს: „უკვდაებას მოცემა შეგიძლიაო?“ უბძანა მეფემ: „როგორნი მეცნიერნი ხართო, მე კაცი ვარ მოსაკვდომი, მე სად შემიძლია უკვდაების მოცემა, კაცს რაცა აქვს, იმის მიცემა შეუძლიაო“. „თუ მართლა იცი სასიკვდინე ხარ, რათ ახდენ ქვეყანასაო?“ უბძანა მეფემ: „მე არ ვახდენ ქვეყანასა, ღმერთმან ნახა, რომ ყოველი კაცი ჭეშმარიტებისაგან გავიდნენ, ავი და კარგი აღარ იციან, ღმერთი სამართლათ სჯისთ, რომ ჭეშმარიტებას ეგნენ“. მოუწონეს მეუღაბნოეთ და დაღუმდნენ.

19

ალექსანდრე ერთს ქვეყანას მივიდა ჯარით. მოართვეს ბროწეული. ერთი ბროწეული გამოწურეს, იმის წვენმა ერთი კოკა აავსო. ჰკითხა ალექსანდრემ: „ეს ადგილი ვისი არისო?“ მოახსენეს: „ალექ-

სანდრესი არისო“. ამათზედ ბოროტი განიზრახა. კეთილი ბოროტათ შეიცვალა. რამდონიც ხუთი ექვსი ბროწეული გამოწურეს, მაშინ არ აავსო ერთი კოკა. ჰკითხეს: „ერთი ბროწეული ავსებდა კოკას, ახლა ხუთმა ექვსმა რატომ აღარ აავსო?“. მოახსენეს: „ჩვენს კელმწიფეს ჩვენზედ გული შესცვლია და იმიტომა“.

ალექსანდრე ერთს ზღვის კუნძულში ჩამოხდა. ჭალა იყო. ყოველთ ცეცხლი აანთეს. ეს ჭალა იძრა. ნახეს, კურია თურმე იყო, რომ გათბა, დაიძრა. შეიტყვეს, რომ კურია იყო. თქვეს მეცნიერთ: „სამი ცხოველი არის, რამდონიც ბევრი იცოცხლოს, იმდონი გადიდდეს: ერთი კურია, მეორე გველი, მესამე თევზი, რომ ვეშაპი შეიქნება“.

20

ალექსანდრე მრავლის დიდებულით ერთს ალაგს შეემთხვია. დიდი თოვლი მოუვიდათ, ყოველთ მოშივდათ, იხოცებოდნენ. ბძანა მეფემ: „ხვალ ერთი რამ უნდა ვიზრუნო“. დილაზედ უბძანა: „დახოცეთ ცხენები და ჭამეთო!“ ზოგთა თქვეს: „მაჰმადს უბძანებია, ამისთვის სჭამენ ცხენის ხორცს მაჰმადიანნი“.

კაცი ერთი დაიჭირეს ქურდობაზედ. ორი კვირა დიდათ გასარჯეს. არ გატყდა. მერე ამისი შვილი მოიყვანეს. ერთი ჯოხი რომ დაჰკრეს, დაიყვირა ამ კაცმა და გატყდა. უთხრეს: „ორი კვირა შენ გტანჯეთ, არ გასტყდი და შენს შვილს ერთი ჯოხი დაჰკარით და მაშინვე გასტყდიო“. იმან უთხრა: „ჩემი გვამი ჩემთ მშობლისა იყო, არა მტკიოდა, და როდეს ჩემს შვილსა სცემეთ, იმისი გვამი ჩემი იყო, გული დამეწოო და გავტყდიო. შვილი ღვიძლი არის, ტანში მცემდით, არა მტკიოდა, როდესაც ღვიძლში დამკარით, მეტკინა და ვთქვიო“.

მერთი კაცი საფლავის მთხრელი იყო. დღესა ერთსა დიდებულის ქალი დამარხეს დიდის სამკაულით. შუალამისას მივიდა ის მესაფლავე, მოთხარა ის მკვდარი, გაატიტვლა. იმ მკვდარმა მჯილვი შემოჰკრა პირში და უთხრა: „შვიდის ვაჟის დედა ვარ, მზე და მთვარე სახლის ბანიდამ მინახავს, კარზედ გასული არავის უნახვივარ, და შენ არ გეშინიან ღვთისა, რომ ასე მაუნამუსოებ და მცრცვიო?“ ამან უთხრა: „გლახა ვარ, საქონელი არა მაქვსო“. ქალმა უთხრა: „ამ ჩემს

საფლავში სამი ადამიანის ხმელი თავი არის, წაიღე, ის გაყიდე და თეთრი აიღეო!“ აიღო, წაიღო გასასყიდლათ. იყიდა ზარათმა. გააკეთა ოქროს შამფური, ჩაურქო ერთს ყურში, მეორეს ყურში გავიდა. მეორეს ჩაურქო, ნახევრამდინ მივიდა და დადგა. მესამეს ჩაურქო, სრულობით არ ჩავიდა, და გააგდო. ჰკითხეს: „რა იყო, რომ ეგენი იყიდეო?“ უთხრა: „შამფური იქით ყურში რომ გავიდაო, სამღთო სიტყვა ყურში არ შეუნახავსო, აქეთ ყურიდამ გაუგონია, იქით ყურში გაუვლიაო. მეორეს ფასი არ დაედებო, ყოვლისფრის წამალი არისო, ამისთვის [რომ] რაც კეთილი რამა სმენია ყურში, შეუნახავსო. მესამე სულ არათ ვარგა: რაც კეთილი რამ გაუგონია, სრულობით ყურში არ შეუშვ[ი]ა“.

23

ქვეყანაზედ ხუთი საქმე არის, რომ არავინ იცის. ერთი ეს, რომ კაცმა კაცის განზრახვა არ იცის, არც ანგელოზთ, არც ეშმაკთ. მეორე არ ვიცით, თუ ხვალ რა არის ჩვენს თავს მოსასვლელი. მესამე რაც საქმე დავიჭიროთ, არ ვიცით, კეთილი მოგვიხდება თუ ბოროტი. მეოთხე სიკვდილის უამი არ ვიცით, როდის მოვჰკვდებით. მეხუთე ქვეყნის დასრულების უამი არ ვიცით. სამი რამ არის რომ კაცს ბოროტი-

საგან დაიცვავს: მშვიდობით იყო, პირის წყალი ჰქონ-
დეს და სრული ჰკუა.

21

ერთს კელმწიფეს თავის ხაზინაში ასი თვალი
ჰქონდა, მაგრამ ერთი თვალი უფრო დიდ ფასისა
იყო. მოლარეთ-ხუცესმა ეს ძვირფასის თვალი გა-
მოცვალა. მოვიდა კელმწიფე სალაროში, ნახა, რომ
ის თვალი გამოცვლილია. მოლარეთ-ხუცესი მრავა-
ლი გასარჯა და არ გატყდა, მოსაკლავათაც არ ემე-
ტებოდა და ვერც იმ თვალსა სთმობდა. იყო მწუხა-
რებაში¹⁰. ერთმა მეცნიერმა კაცმა მოახსენა: „ნუ სწუ-
ხარ, თვალს მე გამოვაჩენინებო“. მოლარეთ-ხუცესი
წაიყვანა ერთს უმეცარს კაცთან, ბორკილში დააბა.
უთხრა იმ უმეცარმა კაცმა: „ერთის თვალისათვის რა-
თა ჰკვდებიო?“ იმას გაუტყდა: „ერთს ბეზირგანს მივე-
ციო“. წავიდა იმ ბეზირგანთან და უთხრა: „ათასი ვერ-
ცხლი მასესხეო“. არ მისცა. წავიდა, ყადთან უჩივლა:
„იმ ხოჯას ათი ათასი ვერცხლი მართებს, არც წიგნი
მაქვს და არც მოწამე მყავსო, სამართალი მამეციო“.
დაუძახა ის ხოჯა. ხოჯამ მოახსენა: „პირის წყლის ფასი
რა არისო?“ ყადმა ბძანა: „ათი ათასი ვერცხლიო“.
მოახსენა: „სამი რიგი ჩემი პირის წყალი წასულაო“.
უბძანა ყადიმ: „მიეცი ათი ათასი ვერცხლიო!“

25

ერთს ბეზირგანს საპალნეები დაეკარგა, გაღარიბდა და გლახაკობდა, შინ აღარ წავიდა. ერთს ღამეს ერთს აღაგს დადგა, ნათხოვნი პურიც გვერდს დაიდო. მოვიდა ერთი კამბეჩი და პური შეუჭამა. წამოდგა და ის კამბეჩი დაკაფა. მეორეს დღეს მოვიდა იმისი პატრონი და თქვა: „ეს კამბეჩი ვინ დაკაფაო?“ ამან უთხრა: „მეო“, და თავისი გლახაკობის მიზეზიც უთხრა: „როდესაც გლახაკობით ჩემი ნათხოვნი პური ამან მუცელში ჩაიდო, ის იქ არ უნდა დამდგარიყო, ალალი მოგება უნდა ჩაედო მუცელშიაო, როგორც მე ველარ წავეღო ჩემს სახლშიაო“.

26

პაცი ერთი იერუსალიმს მიდიოდა. ასი ოქრო ერთს კაცს ამანათათ მიაბარა და წავიდა. როდისა მოვიდა, უთხრა: „მაიტა ჩემი ამანათიო!“ იმან იუარა: „მომიციო“. წაიყვანა საფიცრათ. ის ოქრო ყავარჯენში შეენახა. მივიდნენ ეკლესიაში. ორი ჯვარი ესვენა: ერთი დიდი, ერთი პატარა. ყავარჯენი ოქროს პატრონს მისცა ხელში და დიდს ჯვარში ხელი დაადო: „ამისმა მადლმა შენთვის მომიციო“. ამ ოქროს პატრონმა ჩვენება ნახა. პატარა ჯვარი დიდს

ჯვარს ეუბნებოდა: „ტყუილათ რომ შენზედ დაიფიცა, რატომ არ გახეთქეო?“ დიდმა ჯვარმა უთხრა: „იმათ სამართალი ღმერთზედ მივაგდეო“. პატარა ჯვარმა უთხრა: „ოქროს პატრონს სასო წარეკვეთებო, მართალია, სამართალი არ მიეცაო“. ამ ოქროს პატრონს გამოეღვიძა, უთხრა იმ კაცსა: „გუშინდელს ფიცს არა ვჯერვარო, მოდი, პატარა ჯვარზედ შემომფიცეო“. მოვიდა, პატარა ჯვარზედ შეჰფიცა. ხელი დაებლუნდა და ცეცხლი მოეკიდა. დაიწყო კივილი: „შენი ოქრო ამ ყაყარჯენშია, ამოიღეო!“ ამოიღო ოქრო და გაეხარდა, და აღიდებდა ღვთის ჭეშმარიტს სამართალსა

შრთი კელმწიფე თავის ქვეყანას დაიარებოდა. ნახა, ერთს ქალაქის ნაპირს ათს კაცსა და დედაკაცს ჰქონდათ პური, ღვინო და რძე. ეს საჭმელები გაეშოთ, ფინთსა სჰამდნენ და . . . სვემდნენ. რა ნახა კელმწიფემ, გაწყრა და დაახოცინა.

თარგმანი: კელმწიფე ღმერთია. იმათ რომ პური, ღვინო და რძე გაეშოთ, ფინთსა სჰამდნენ და . . . სვემდნენ, ისინი არიან, რომელნიც თავიანთ გვირგვინის ცოლს უშვებენ და უცხოს დედაკაცთან ისიძვენ და ბოზობენ, რომელნიც თავიანთ შეუგი-

ნებელს საწოლს და ცოლს უშვებენ, ისინი იმ ათს
კაცსა და დედაკაცს ემგზავსებიან, უნთსა სჭამდნენ
და . . . . სვემდნენ. კელმწიფე ღმერთია, განკით-
ხვის დღეს მებოზარს, კაცის მკვლელს და სისხლის
დამქცევსთ ერთათ სტანჯავს, თუ არ მოიქცეს და
არ დასთმოს და შეინანოს, როგორც იტყვის პავლე:
„ძაღლსა და მებოზარს ერთათ დასჯის ღმერთი“.

28

შ

ერთმა კელმწიფემ ერთს მაღალს სვეტზედ ერ-
თი უფასო მარგალიტი დადვა და ბძანა: „ვინც აქ
ავიდეს და ჩამოიღოს, იმისთვის მიმიცია მარგალი-
ტიო“. შეიყარნენ მრავალნი კაცნი და ვერავინ ავი-
და იმ სვეტზედ, რომ ის მარგალიტი ჩამოელო. მო-
ვიდა კაცი ერთი მაღალი, ხორცი დაიგლიჯა, სისხლი
იღინა, იმის სისხლი იქმნა კბეთ, დაიღლიავა ის სვე-
ტი და ჩამოიღო ის მარგალიტი. კელმწიფემ აქო ის
კაცი და მისცა მარგალიტი.

თარგმანი: კელმწიფე არის ღმერთი. ის სვეტი
არის თავისი მცნება. კაცნი ცოტანი ინახვენ ღვთის
მცნებას, როგორც კაცნი ისინი, რომ ვერ ავიდნენ
იმ სვეტზედ. მარგალიტი ის არის, ღმერთმან მიანი-
ჭა კაცთა, რომ მრავალნი ეტრფიალებიან იპოვნონ,
მაგრამ ვერ უპოვნიათ. აბა, იმათ მიიღონ ის მარგა-

ლიტი, რომელთა თავიანთ გვაში მოკლან სასუფევე-
ლისათვის", მოციქულთ და წამებულთ, რომ სისხლი
დანთხიეს, როგორც იმ კაცმა სისხლი დააქცია და
ავიდა სვეტზედ, და აიღო ის მარგალიტი, და მიეცა
საუკუნოს შვებასა.

29

იყო კელმწიფე ერთი. კარგი ვენახი ჰქონდა.
გარშემო ღრმა თხრილი ჰქონდა. იმაზედ ერთი ხი-
სა და ფიცრის ხილი გადო, და ღამით იმ ხიდს იღებ-
დნენ. ვინც ღამით მიდიოდნენ, თხრილში ცვივდე-
ბოდნენ. ვინც დღისით მიდიოდნენ, მშვიდობით ხიდს
გაივლიდნენ და ვენახში შედიოდნენ.

ვენახი სამოთხე არის. თხრილი ჯოჯოხეთია.
ხილი კეთილმოქმედება არის. დღე ეს სოფელია.
ღამე სიკვდილია. ვისაც აქვს კეთილმოქმედება, ის
გაივლის ხიდს და შევა სასუფეველში“. ვისაც არა
აქვს კეთილმოქმედება, ის ჩავარდება ჯოჯოხეთში

30

ქელმწიფემ ნახა ჩვენება: ზეცილამ წვიმასავით
მელა ჩამოდიოდა. ბძანა კელმწიფემ: „ვინც ამას შეი-
ტყობს, რა არისო, ათას დრაჰკანს მივცემო“. ერთ-

მა გლახამ შეიტყო მივიდა, მოახსენა: „თუ სამს დღეს დამაცლით, მე გამოგიცხადებო“. წავიდა მონასტერში, დაიარებოდა მოწყენით. ნახა ერთი ვეშაპი იმან უთხრა: „რას მამცემ, რაც კელმწიფეს უნახავს, გამოგიცხადოო?“ ამან უთხრა: „რა[სა]ც კელმწიფე მიბოძებს, ნახევარს შენ მოგცემო“. უთხრა: „მიდი, კელმწიფეს მოახსენე ასე: დრო და კაცნი მოვლენო, შურნი და მატყუარნი იქნებიან, მგზავსი მეღლისა“. მივიდა, მოახსენა მოუწონა და უბოძა ათასი დრაჰკანი ის კაცი გაუმტყუნდა ვეშაპს და იმასთან აღარ მივიდა. კიდევ მეორედ კელმწიფემ ნახა ჩვენება: როგორც წვიმა ზეცილამ ცხვარსა სწვიმდა. ისივ კაცი დაუძახა და ჰკითხა: „ეს სიზმარიც ამიცხადეო“. კიდევ ორიოდ¹² დღის მუღათი სთხოვა. სცხვენოდა, რომ იმავ ვეშაპთან მისულიყო. თავის ბრალეებით მივიდა და მოახსენა: „გცოდე და მაქვს დანაშაულიო. გამოამიცხადე ეს კელმწიფის მეორე სანახავიო!“ ვეშაპმა იმისი დანაშაული აღარ მოიხსენა და გამოუცხადა: „მიდი, კელმწიფეს მოახსენე: კაცნი მოვლენ¹³ კეთილნი და მშვიდობიანნი, ვითარცა ცხვარნი“. მოვიდა, კელმწიფეს მოახსენა მოიწონა და კიდევ უბოძა ათასი დრაჰკანი. აილო, წაილო, ვეშაპს წინ დაუდო ხუთასი დრაჰკანი. მესამეთ ნახა კელმწიფემ ჩვენება: როგორც წვიმა ისე მოდიოდა ზეცით კაცნი, ხელთ მახვილი ეჭირათ. უბძანა იმ

კაცს: „ეს ჩვენებაც გამომიცხადეო!“ მოვიდა ვეშაბ-
თან. იმან უთხრა: „წადი, მოახსენე: კაცი მოვლენ
ბორბოტნი, კელთ მახვილი ეჭიროსთ“. ეს რომ შეი-
ტყო ამ კაცმა, თქვა: „ეს ვეშაბი აქამდის რათ გაუ-
შვი და არ მოვჰკალიო და ის ხუთასი დრაჰკანი ამას
მოუტანეო?“ დააჭირა მახვილი, უნდა მოეკლა“, მაგ-
რამ ხელი არ მოემართა და ვერ მოკლა. ამ კაცმა
შეინანა და შენდობას ითხოვდა. ვეშაბმა ამ კაცს
მონის მგზავსათ უთხრა: „კაცო, შენ ნუ შესწუხდე-
ბი, შენის თავით შენ არაფერი ჰქენო, ჟამი ასეთი
მოვიდაო, მახვილის ხმარებისა და ტყუილის თქმის
ჟამი არისო. ის რომ ხუთასი დრაჰკანი მოიტანე,
ცხვარი რომ ენახა ზეცით ჩამოსული, მშვიდობას
მოასწავებდა, იმ მშვიდობის წელიწადს მოიტანეო.
ახლა რომ მახვილის ხმარებისა და უსამართლობის
ჟამი არის, ჟამმა მოგანდომა ჩემი სიკვდილიო“. ჟამი
მრავალია, რიგს საქმეებს მოიტანს, მაგრამ კაცი მოთ-
მინეს უნდა იყოს.

მართს კელმწიფეს ძე არა ჰყვანდა: არც ვაჟი,
არც ქალი. ერთი დისწული ჰყვანდა, ეს თავისთვის
შვილათ უნდოდა, შედეგ თავისა იმას ემეფა. კელ-
მწიფეს დიდათ უყვარდა. იყო მეცნიერი და ღვთის

მლოცავი; და პირველი ვეზირი დაუმტერდა ამ ყმარ-
წვილსა, უნდოდა რისამე მიზეზით კელმწიფე გაე-
წყრომებინა ამ ყმარწვილისათვის, მოეკვლევინებინა
და შედეგ მეფისა თითონ გახე[ლ]მწიფებულიყო. ერთს
დღეს მეფის დისწულს უთხრა: „შენი პირი ყარს,
მიხვალ და კელმწიფესთან ჯდებიო, შენი პირის სი-
მკრალე კელმწიფეს მისდისო, ვიცი, გაგიწყრებაო“.
იმან უთხრა: „მაშ რა ვქნაო?“ ვეზირმა უთხრა: „კელ-
მწიფესთან რომ დასჯდე, პირი მოაქციე, სული არ
მიედინოსო“. იმანა თქვა: „აგრე ვიქო“. მერე ვეზი-
რი მივიდა, კელმწიფეს მოახსენა: „შენი დისწული
შენთვის ძვირს იძრახავსო“. უბძანა: „როგორ იციო?“
მოახსენა: „თქვენთან რომ ჯდება, პირს გაქცევსთო;
მანამ ცოცხალი ხარ, შენს სიცოცხლეშივე კელმწი-
ფობა წაგართოსო, იმის განძრახვა ეს არისო“. კელ-
მწიფემ თავისი დისწული დაიბარა. არ წავიდა. ამის
მიზეზით, პირი რომ მიყარს, არამც გამიწყრესო. მე-
რე გარისხდა კელმწიფე, დაიბარა. წავიდა, დაჯდა და
პირი მოაქცია. კელმწიფე ამაზედ გარისხდა და ვეზი-
რის მოხსენებული მართლათ მიიღო. უნდა მოეკლა,
მაგრამ რადგან დისწული იყო, გამოცხადებით ვერ
მოკლა. ერთი წიგნი დასწერა რკინის დამდნობელ-
თანა: „ხვალ მანდ ვინც ადრე მოვიდეს, ცეცხლში
ჩააგდევით, დაწვით, ნუ იტყვით თუ კელმწიფის დის-
წული არის, ან ვეზირიო. ვინც პირველ მოვიდეს,

დაწვითო!“ თავის დისწულს უთხრა: „წადი რკინის დამდნობელთან და უთხარ: კელმწიფის ბძანება აღასრულეო!“ წავიდა. საღამო უამი იყო, ზარების დარეკა ესმა. თქვა: „პირველათ ღვთის სამართალი აღვასრულო და მერე ბიძა ჩემისაო. წავიდეო“. და ლოცოზედ იმ ღამეს გათენებამდინ ილოცა. დილაზედ, მანამ ეს ყმარწვილი წავიდოდა¹⁵, პირველათ ამის ბოროტის მძრახველი ვეზირი წავიდა რკინის დამდნობელთან: თუ ის ყმარწვილი ჯერ არ ჩაუგდიათ ცეცხლში, ჩავაგდებინოო. რომ მივიდა, ვეზირი დაიჭირეს და ცეცხლში ჩააგდეს. მერე კელმწიფის დისწული მივიდა. უთხრეს: „კელმწიფის ბძანება წელანვე აღვასრულეთო“. მოვიდა კელმწიფესთან და ყოველი ყოფილი მოახსენა. კელმწიფემ მადლობა მისცა ღმერთსა.

თარგმანი: ლოცვით დაიხსნება ყოველი კაცი ბოროტსა, როგორც სამნი ყრმანი განერნენ ცეცხლსა. დანიედ მოჩა ლოცვით ლომსა, ერემია მოჩა ლოცვით ლაყსა, წმიდა ვრიგოლ ღრმას ჯურღმულსა, გველითა და ხელიკით სავსესა. მლოცავი კაცი თანამზრახველია ღვთისა. მლოცავს კაცს ორსავე სოფელს მიეცემა კეთილი ღვთისაგან. ამინ.

იყო კელმწიფე ბოროტი. ჰყვანდა შვილი ერთი კეთილი და სათნო ღვთისა. მარადის მამას ეტყოდა: „დასცხერ ბოროტისაგან, ღვთისა შეიკდიმე, უსამართლობას დაეხსენ, სახარებისაგან ხომ გსმენია: რასაც სამართალს მისცემთ, თქვენც იმ სამართლით განიკითხებითო. ყოველნი სამტოო წერილნი ამას ემოწმებიან“. დღესა ერთსა გაუწყრა შვილსა. ცოლ-შვილით ექსორია ქმნა. წავიდა შვილი უცხოს ქვეყანას. ნახა ერთმა მეცნიერმა კაცმა და თქვა თავის გულში: „ეს ან კელმწიფე არის და ან კელმწიფის შვილიო“. წადგა და დიდის პატივით თავის სახლში მიიწვია. მოახსენა: „საიღამ მობძანდები, ან სად მიბძანდები?“ იმან მართალი უთხრა. იმას მისცა სახლი დიდი: იღვას იქ, მანამდინ თავისმა მამამ მოიკითხოსო სახლში არა ჰქონდა-რა სასმელ-საჭმელი. წავიდა სამუშაოთ და მუშათ არავინ დაიჭირა. წავიდა მიცვალებულთ ეკლესიაში და სალამომდინ ილოცა. ცარიელი თავის სახლში წავიდა. ცოლმა ჰკითხა: „საიღამ მოხვალო?“ ასე ეგონა, საჭმელები მოაქვსო. კელმწიფის შვილმა უთხრა: „ერთის კაცისათვის ვმუშაობდიო და მითხრა: „ხვალაც მოდი, იმუშავეო და ორის დღისას ერთათ მოგცემო“. ცოლმა უთხრა:

„კარგი არისო“. მეორეს დღესაც წავიდა და მუშათ
ბავინ დაიჭირა. კიდევ წავიდა ეკლესიაში, სალამომ-
ბინ ილოცა და ცარიელი წავიდა შინ. ცოლს ეგო-
ნა, საჭმელი მოაქვსო. ორი დღე უზმო იყო. კიდევ
უთხრა ქმარმა: „იმ კაცმა ამაღამაც არ მომცა სამუ-
შაო, მითხრა: ხვალაც მოდი, იმუშავე და სამის დღის
სამუშაოს ერთათ მოგცემო“. ცოლმა უთხრა: „კე-
თილი არისო“. მესამეს დღეს წავიდა, კიდევ არ დაი-
ჭირეს მუშათ. წავიდა ეკლესიაში, ილოცა. სადილო-
ბის ჟამს მოვიდა ერთი ნათლით მოსვილი კაცი და
სამი თვალი მისცა¹⁶ ძვირფასი სამის დღის სამუშაოში¹⁷
იმას და თავის ცოლსა. უთხრა: „ერთი გაპყიდე, შენს
სახლში მოიხმარეო და ორი შეინახეო, რომ თითო
თვალი ორას დრაჰკანათა ღირსო“. ისე ქმნა, რო-
გორც დაარიგა იმ ნათლით მოსილმა კაცმა. შინ
რომ მოვიდა მეფის შვილი, ორი თვალი მისცა ცოლ-
სა. ცოლმა უთხრა: „ეს რა არისო?“ იმან უთხრა:
„ნათლით მოსვილი კაცი, შენ რომ გამოგეგზავნა,
იმასა ჰუნდა სამი თვალი, სამის დღის სამუშაოში,
როგორც დამარიგე შენ, მე ისე ვქენ, ისრე იქმნა“.
მაშინ შეიტყო მეფის შვილმა სასწაული და მადლო-
ბა მისცა ღმერთსა.

თარგმანი: თუ ღმერთი კაცის კერძო არის და
კაცი მოითმენს, ღმერთმან არ დააგდოს ის, როგორც
აბრაჰამ და ისაკ და იაკობ და სხვა წმიდანნი. რომ

მოითმენს სახელისა ღვთისათვის, გვირგვინი მიიღეს
იმათსავით სხვათაც.

33

ერთი ყვავი იჯდა მაღალს წვერ^სდ. იჯდა და
პირში ყველი ეჭირა. მივიდა მელა: ეგების პირიღამ
ყველი გავაგდებინოო. ახლოს დაუჯდა და უთხრა:
„შავ საყდარზედ მჯდომელო და საღამოს ყმარწვი-
ლო, ერთი უენი ხმა ააყვავეო!“ შეიძრა ყვავი და იმ
ქებაზედ გაამპარტავანდა. დიდის ხმით პირი გააღო
და შესძახა. ყველი პირიღამ გავარდა და მელამ აი-
ლო, შეჭამა. დარჩა ყვავი ცარიელი. უთხრა: „ყვა-
ვო, სულელი ხარო, ტყუილის ქებისათვის რათ დაადე
პირო და ყველი გააგდე, და მშიერი დარჩი? ტყუ-
ლის ენით კაცი როდი უნდა მოტყუვდესო“.

34

არწივი კაკაბს გაუმტერდა, მუდამ აწუხებდა.
კაკაბმა, რაც ფრინველები იყვნენ, მოასხა, შუა შეუ-
ყენა: „ამდონს ნუ მაცოდვილებ, შემირიგდიო“. არ-
წივმა არა ქნა, არც შეურიგდა. ტიროდა კაკაბი და
სწუხდა. მოვიდა ნებვის ჭია შავი. კაკაბმა თავის მწუ-
ხარება^ს უთხრა. ეს ჭია მივიდა არწივთან, შუა შე-

მოვიდა. არწივმა არც იმას უსმინა ვედრება. დაღონ-
 და ჭია, არწივზედ ავი გული ჩაიდო. რამდონიც არ-
 წივი კვერცხს დასდებდა, წავიდოდა ეს ჭია, დააგო-
 რებდა და დაუმტვრევდა. დიდს ხანს დარჩა არწივი
 უშვილოთ. საქმე რომ გაუჭირდა არწივს, თვით კელ-
 მწიფის კალთაში დადვა კვერცხი. შეიტყო ჭიამ.
 კელმწიფეს ფეხის ბარკალში შეუძვრა¹⁹ და უკბინა.
 წამოხტა კელმწიფე, კვერცხები კალთიდან გასცვივ-
 და და დაიმტვრა.

თარგმანი: ეცადე, არავენ დაიმტერო, ნურც
 დიდი და ნურც მცირე, ნურც გლახაკი!

შრთმა მონადირემ ერთი კაკაბი დაიჭირა. უნ-
 და დაეკლა. უთხრა კაკაბმა: „ნუ მომკლავ, მრავალს
 კაკაბს მოვასხამ შენს აკანათში და დაგაჭერინებო“.
 მონადირემ უთხრა: „არ იქნება, ჩემის ხელით უნდა
 მოჰკვდეო! შენ შენი მოყვარენი, ნათესავნი და მე-
 ზობლები უნდა მოატყუო და დახოცოო?“

თარგმანი: შენს მოყვარეს, ნათესავს და მეზობ-
 ლებს ნუ შურ ექმნები, ღმერო ა არ მოგიწონებს, ვი-
 ზედაც შურს იძიებ, ღმერთი შენვე გაგებს.

36

მელას მოშივდა. ერთი ნაჭერი ყინული იპოვნა. უნდა ეჭამა. თქვა: „ვამი ჩემს თავსა! ეს რომ შევჭამო, არც თავში ამივა და არც მუცელში ჩამივაო“.

თარგმანი: დიდება და პატივი ქვეყნისა სიზმარსავით არისო, მარტო ~~...~~, როგორც სიზმარში ბალში იყო, გამოგელვიძება, აღარა იქნება-რა. წარმავალი და მაცდური არის წუთის სოფელი.

37

მელას ჰკითხეს: „რამდონი რიგი ოსტატობა გაქვსო?“ უთხრა: „ათასი რიგიო, ოც და ათი მარტო ძაღლისა ვიციო, მაგრამ ჩემი დიდი ოსტატობა ის არის, არც მე ძაღლი ვნახო და არც ჩემი თავი ძაღლს უჩვენოო“.

თარგმანი: მრავალნი არიან, რომ შეინანონ ცოდვანი, ღვთის სათნო შეიქნას, მაგრამ ყველაზედ კარგი ის არის, რომ არა სცოდოს.

მართს დედაკაცს ერთი შვილი ჰყვანდა. შვილს ბაზარში ხილსა და მხალს აპარვინებდა, და დედა სჭამდა, და ღვთის მცნებას არ ასწავლიდა. შვილმა ქურდობა გაამრავლა, მრავალს საქონელს და პირუტყვს იპარევდა. შეიქნა ქურდების მთავარი. ქურდობაზედ დაიჭირეს და დაჰკიდეს. თქვა: „დედა მომგვარეთო, რომ გამოვესალმოვო“. რომ მოიყვანეს, წასწვდა და კბილით ცხვირი მოაგლიჯა. უბძანა კელმწიფემ: „დედაშენს ცხვირი რათ მოაგლიჯეო?“ „ამისთვის მოვაგლიჯეო, რომ მანამ ყმარწვილი ვიყავ, რატომ არ მასწავლა მცნება ღვთისა, რომ ამ სასჯელში არ ჩავარდნილიყავო, სამართლით მოვაგლიჯე ცხვირიო“. კელმწიფემ ბძანა: „შვილი ჩამოუშვით და დედა დაჰკიდეთო!“ შვილი მორჩა, დედა დაჰკიდეს.

თარგმანი: რომელთაც მშობელთ შვილთ არ ასწავლონ მცნება ღვთისა, შვილთ შეცოდებას მშობელთა ჰკითხავს ღმერთი დღესა განკითხვისასა.

მელა და მორიელი დამოხილდნენ, ყანა დათესეს, მომკეს, გაღეწეს და ხვათი დააყენეს. მელამ

უთხრა: „მოდით, ამ წვერზედ ავიდეთ, იქიდან ჩამოვირბინოთ, ვინც ხვავთან აღრე მოვიდეთ, ხორბალი სულ იმისი იყოსო“. მორიელი უთხრა: „როიცა ჩარბენას აპირობდე, შენი შვილი გამომიგზავნე და ერთათ გავირბინოთო“. მელამ შვილი გაუგზავნა. მაშინვე მორიელი გაიქცა და ხვავთან მივიდა. ბოლოს მელა მივიდა. ნახა, მორიელი იქ დახვდა, დააწვა ხვავს: „პირობისა შენისაებრ ეს ხორბალი მთლათ ჩემი არისო“. დარჩა მელა გაწბილებული.

თარგმანი: რომელნიც თავის თავის მოქადულნი არიან, ისინი დაჰკარგვენ თავიანთ თავსა, და ულონონი და ღვთის მიმდონი ეწევიან სამღთოს საუკუნოს პურსა.

40

ღომამ უთხრა თავის მოსამსახურეს მელას: „როდეს ნახო ჩემს თვალში სისხლი, მანიშნეო, რომ ჩემი სანადიროს ჟამი მაშინ არისო“. ლომი და მელა ხარობდნენ. მელა გაამპარტავანდა, ლომისაგან გამოვიდა, მგელთან მივიდა. მგელმა უთხრა: „როიცა ჩემს თვალში სისხლი იყოს, თუნდა არ იყოს, როიცა გკითხო, მითხარ, აგრე არისო“. ერთს დღეს მგელმა უთხრა მელას: „შენს თვალში სისხლი არისო“. გაიხარა, დაჯდა კუკზე. მგელმა უთხრა: „აბა, მეც შე-

მომხედე, მეც თვალში სისხლი მაქვსო“. მელამ ყური აღარ უგლო, სანადიროთ გაიქცა. არწივმა ნახა, ფრჩხილები გაუყარა და დაარჩო მელა. მგელმა თქვა: „მართლა სისხლი მოგივიდა თვალებში, რომ შეიმუსრე!“

თარგმანი: არა სჯობს წინ წავარდნა, თუ კაცს ძალი არა აქვს.

41

მაიმუნმა ქნა კელმწიფობა სამოცი წელიწადი. რომ დაბერდა, ის გარდააყენეს და ყმარწვილი კაცი დასვეს კელმწიფეთა. მაიმუნი ტირილით წავიდა ზღვის პირზედ, ნახა იქ ერთი ლელვის ხე დიად მსხმოვარე; იმ ხეზედ ავიდა და იქ დამკვიდრდა, ლელვსა სჭამდა, იმითი იზრდებოდა და ღმერთს მადლობდა. მოვიდა ერთი დიდი კურია. იქ დაეჩვია, მოვიდოდა იმ ხის ძირში, აპუზა ლელვს უყრიდა, სჭამდა და აპუზას მადლობდა. მერე უთხრა კურია აპუზას: „მოდო, წაგიყვანო ჭალას, საცა ჩემი ნათესავნი და მოყვრები არიან, რომ ჩემზედ სიკეთის მაგიერი იმათ გარდიხადონ შენზედაო!“ მაიმუნმა დაუჯერა: ჩემის სიკეთის მაგიერს მაგებენო. მაიმუნი ხილამ ჩამოვიდა, კურიას ზურგზედ შეაჯდა და წავიდნენ. კურია ზღვაში შეიყვანა. მშრალს რომ მოშორდნენ, უთხრა

კურიამ: „ჩემო საყვარელო ძმაო მაიმუნი, ჩემი ცო-
ლი ავით არის, აქიმებმა მითხრეს: აპუზას გული და
ნაწლევია იმისი წამალიო, ის უნდა მოხარშოთ და
იმისი წყალი დააღვინოთო, შენ იმისთვის მიმყე-
ხარო“. რა მაიმუნმა შეიტყო, დიდათ დაიყვირა: „ვაი
ჩემს თავსა, რომ ჩემი გული და წელი იმ ლელვის
ხეზედ გაუშვიო, თან ვერ მოვიტანეო! დაბრუნდი,
ძმაო, რომ შენი მოსისხლე არ შევიქნაო, ჩემი გუ-
ლი და წელი ავიღო, ჩვენი ჩვეულება არის, ხეზედ
დავჰკიდებთ და ჩვენ გზას წავალთო, მრავალის კა-
ცისათვის ურგიაო ღვთითაო!“ კურიამ დაუჯერა, ზი-
მუნი გამოაბრუნა, მივიდა იმ ლელვის ძირში, შეირბი-
ნა ხეზედ, ავიდა. კურიამ დაუძახა: „მალე ქენ, წავილო-
თო, ავანტყოფი მორჩესო!“ აპუზამ უთხრა: „შენ
უნდა დაგიჯერო და ამ ხილამ ჩამოვიდეო, ვირზედ
უგუნური უნდა ვიყო, რად ლომს მორჩა, კიდევ
მოტყუვდა, დაბრუნდა, ლომისავ ხელით მოჰკვდაო!“
კურიამ უთხრა: „ღმერთი განგიკითხავს, რომ ტყუი-
ლი სთქვიო“. უთხრა აპუზამ: „შენ განგიკითხავს
ღმერთი, რომ შენ მე ტყუილი მასწავლეო“. უთხრა:
„მადლი არისო, რომ ტყუილით მოვრჩიო, როგორც
კაკაბმა და ჩიტმა²⁰ რომ მოატყუეს და მორჩნენ“.

თარგმანი: კეთილის დამვიწყებელს ღმერთიც
დავიწყებია. კაცს რომ სიკეთე უყო და ის ცდილობ-
დეს შენ ბოროტი მოგაგოს, შენ მოშორდი იმას.

42

ერთი მხეცი არის უადამიანოს ადგილსა. იმისი რქები ხერხსავით არის. მაყვალში შევა, იქ თამაშობას დაიწყებს⁹ და იმისი რქები მაყვლის შტო[ზედ] მოედება და რქები დაებმის, ველარ გამოიღებს, დაიწყებს ყვირილსა. მონადირეები იმის შას გაიგონებენ, მივლენ და მოჰკვლენ.

თარგმანი: თუ შევიყვაროთ სოფელი და გავადვილოთ ცოდვა და ბილწი გულისთქმა, მალე გვიპოვნის პილწი მონადირე ეშმაკი და სულით მოგვკლავს.

43

ერთი მხეცი არის ზღვაში, რომ ცეცხლსა სჭამს. მოვლენ იმისი მონადირეები, ცეცხლს დაანთებენ და თითონ დაიმალებიან. მხეცი გამოვა ზღვიდან დიდის ნდომით და ცეცხლს შესჭამს. იმისგან დაბუჟდება, დაითრობა და დაეცემა. მოვლენ მონადირეები, მოჰკვლენ²¹, იტყვიან: „იმის ტყავი რომ ცეცხლში ჩააგდო, არ დაიწვისო“.

თარგმანი: თუ კაცი დამკვიდრებულია და ანთებულია ცოდვის სიყვარულსა, და ცოდვა გაუადვილებია, და ცოდვით მთვრალი არის, იმის მონადირე ეშმაკი არის, მოვა და მოჰკლავს ჩვენს სულსა.

44

ერთი მფრინველი არის, რომ იმისი კვერცხი წამალი არის, და მონადირები კვერცხისათვის იმ ფრინველსა სდევნენ და აწუხებენ. ის ფრინველი, როცა მონადირეს ნახავს, იმ თავის კვერცხებს დაამტკრებს და გარდმოჰყრის და თითონ გაიქცევა.

თარგმანი: რაც ეშმაკს უყვარს, რომ იმითი გდევს, შენ ის მოიკვეთე და შენგან გააგდე, და გაექეცი, და კეთილი იმოქმედე!

45

ერთი მხეცი არის ზღვაში, როცა მოშვიდება, პირს დააღებს და ერთი გემოვანი სული ჩაუვა პირში. მოვლენ თევზნი იმ სულის შეტყობით, მხეცს პირში ჩაუვლენ. ის მხეცი პირს მომუქავს, თევზნი პირში დარჩებიან და ის არის იმისი საზრდო და საქმელი.

თარგმანი: იმის მგზავსად ეშმაკს პირი დაუღია, როგორც ლომი და ვეშაპი. სული კარგი და ტკბილი ცოდვისაგან მოვა, პირში სასიამოვნე, და ცხვირში კარგი სული მიედინება, ჩვენ მივალთ ჩვენის ნებით და ჩავცვივით ლომისა და ვეშაპის პირში და

მუცელში, ის პირს მომუქავს ჩვენზედ, და ჩავცვივით
საუკუნოს გენიასა.

46

იყო მარტომყოფელი ერთს სოფელში. ჩავარ-
და სიძვის ცოდვაში. მამასახლისმა მოიყვანა ერთი
ძალლი ანჩხლი და ძალიანი, რომ ღამე ულ გარს
უვლიდა, სოფელს ინახევდა ნადირისაგან. ერთს ღა-
მეს მოვიდა ის მარტომყოფელი სოფლიდამ, ესიძვა.
ის ძალლი დახვდა სოფლის ნაპირს იმ მარტომყოფს,
დაჰყეფა, მივარდა და დაგლიჯა. გაიქვა, თავის სე-
ნაკში მივიდა და დიდათ შეაწუხა. სენაკის კარი და-
კეტა, შეინანა და ტირიდა მწარეთ: „ვაი ჩემს თავ-
სა, ღმერთო, ამ ფრიად ჟამს არ მოვიქეც და არც
შევიშინე შენგან“¹⁵ ჯოჯოხეთში დარჯისათვის, დღეს
ერთის ქაფარის ძაღლისაგან ამ მწუხარებაში ვარ, გა-
ვექეც და ვერ მოურჩი, აწ შემიბრალე, ქრისტე, და
წაართვი ჩემი თავი ეშმაკსა!“ მაშინ გაუშო ეშმაკმა
ბოზობისაგან, დასცხრა და შეინანა.

თარგმანი: მრავალთ კაცთ დააღამეს ცოდვაში
მეფეთ, დიდებულთ, წინამძღვართ, მოსამართლეთ, და
როიცა გონებას მოეგნენ, დ- ცოდვა მოიკვეთეს, და
სინანულით გაწმდნენ, შეიქნენ სათნო ღვთისა, იპოეს
სასუფეველი.

იყო ერთი მარტომყოფელი. ცოდვაში ჩავარდა, ისიძვა. მოიქცა, იტირა, მრავალი მუხლი იყარა და დავითნს კითხულობდა, წვერზ[ედ] იფურთხევდა, თავის თავს არცხვენდა. ეშმაკი შეწუხდა იმის ლოცვისაგან. ერთს ღამეს მოვიდა ეშმაკი და უთხრა: „მადენის ლოცვით რათ გვაწუხებო? ისი სჯობია, მოხვიდე, ჩვენი ნება ჰქნაო, მერე შეინანე და ღვთის სათნო შეიქენო!“ მარტომყოფელმა უთხრა: „შე დაწყევლილო ძაღლო, რომ ამ სენაკში ჩემს მოსატყუებლათ მოზდიხარო და ჯოხითა მცემ თავშიაო, უნდა გამაუმეცნიერო და ცოდვაში ჩამაგდოო? გავიღვიძე და გონებას მოველ, ახლა მე გცემ რკინის ჯოხით თავშიაო, ღმერთი ჩემი მოწყალე არისო, თქვენკენ არ გამომიშვებსო!“ იმ ჟამს განქარდა ის ბილწი ეშმაკი.

ერთი მეუღაბნოე სამი წელიწადი სიძვის ცოდვაში იყო. მამამ არ იცოდა. დღესა ერთსა მამამ შეუტყო, დაუძახა და უთხრა: „ამდონი ღამე არის, სადა ხარო და რათ იწყრომებ ღმერთსაო?“ დავარდა

მიწაზედ და მამას ფეხთ მოეხვია და თქვა: „ვცოდე ღმერთსაო, ეს სამი წელიწადია, რომ სიძვის ცოდვაში ვარო“. უთხრა მამამ: „რას მოქმედობდი, რომ ამდონს ხანს ღმერთმან დაგიფარაო?“ მოახსენა: „ჩემი ჩვეულება ეს იყო: წავიდოდი, ცოდვას აღვასრულებდი, მოვიდოდი, მთლათ დავითნს ტირლით წავიკითხევდი და სინანულის ლოცვებს წავიკითხევდიო. ამაღამ ეშმაკმა გამამცონარა, ვერც დავითნი და ვერც სინანულის ლოცვები წავიკითხე, და არც სრულობით ღმერთი ვახსენეო“. ბძანა მამამ: „კურთხეულ არს ღმერთიო, რომ არ დაჰკარგავს კაცსაო, რადგან ამაღამ ღმერთმან მოგხედა და მოხველ სინანულად, ღვთის მადლით, მეც მომიტევებია შენი ცოდვაო“. ის შეიქნა ღვთის სათნო, შევიდა დიდს სინანულში და კეთილმოქმედებაში.

სატამ წამოისხა ფილონი. უთხრა თავებს: „აღარ შევალ თქვენს ხოც[ვ]ასა და სისხლშიაო, შეველ სინანულშიაო“. თავებმა უთხრეს: „არ დაგიჯერებთ, შე ორგულო, თუნდა მამა ანტონის რიგიც დაიჭირო“. მერე წაიღა წისქვილში, ფქვილი წაიყარა და თქვა: „მეწისქვილე ვარო“. მივიდნენ თავები და უთხრეს: „შე ორგულო, არ დაგიჯე-

რებთ, შენ მეწისქვილე არა ხარო“. მერე კატა ტყუილათ მოკვდა და თავგების მხარეს დაწვა. მოვიდნენ თავგები და უთხრეს: „შე ბოროტო, თუნდა შენი ტყავი გუდათ გახდილი ვნახოთ, მაშინც შენს სიკვდილს არ დავიჯერებთო, შენი ჩვეულება სიბოროტე არის, და არ გაუშვებო შენს ეშმაკობასაო“.

თარგმანი: რომელიც კაცი თავის ჩვეულებრივს სიბოროტეს არ გაუშვებს, იმ ბოროტობით თითონ ივნებს და სხვათ ვერას ავნებს.

50

კატა კელმწიფის მესაწოლეთ დააყენეს და ოქროს სასთაულზედ დასვეს, და სახელმწიფო საქმელები მიაართვეს და უთხრეს: „შენს ჩვეულებას-ქცევას დაეხსენო!“ კატამ უთხრა: „თუნდა ოქროშიაც ჩამსოთ და მარგალიტშიაცა, ვერ დავთმობ ჩემს ჩვეულებასა“. კატამ რომ თავი ნახოს, თავის ბუტბუტს არ მოიშლის.

თარგმანი: ბოროტის მქნელს რაზომც კეთილი აწიო, ის არ გისმენს, ნურც დაიჯერებ, დიად მეცნიერი და კეთილი კაცი უნდა იყოს, რომ ბოროტისაგან მოიქცეს და კეთილი გისმინოს.

მრთი მონადირე დასავლეთის მხარეს ნადირობდა. ნახა ერთი კურია. მონადირე მძიმეთ მოიქცა. შაგირდებმა უთხრეს: „ავჩქარდეთ, ურია არსად წაგვივიდესო!“ მონადირემ უთხრა: „ნუ ჩქარობთ, ეგ კურია უგონო არის, არსად წაგვი[ვ]აო, ვერც გაგვექცევაო, როცა გვინდა, ჩვენია, დავიჭერთო“.

თარგმანი: ის მონადირე ეშმაკი არისო, კურია ცოდვილნი არიანო. უთხრა ეშმაკმა დევთ: „ნუ ცდილობთ, თუ წავიდეთ კუდიანის სახლში, ან კაცის მკვლელთან, ან მებოზართან, ან მცონართან, ან ამპარტავანთან, ან მახვლართან და სხვა ცოდვის მქნელთან, ისინი ჩვენნი არიან, ნებით თავიანთ თავი ჩვენთვის მოუციათო. თქვენ წადით, სადაც წმიდა კაცები არიან, იმათ შეუდექით, პირით ერთი რამ გმობა ათქმევინეთ, რომ ქალაქი იმათი პირი არისო, ქალაქში ხომ არ გაივლიან, პირილამ ამოსულის სიტყვით და გმობით უნდა მოვიწინადიროთო“.

სამი აქლემი და სამი მელა დაძმობილდნენ და ერთს და ერთს გზას მიდიოდნენ. სამი წმიდა პური

იპოვნეს. აქლემებმა აიღეს და შექამეს. მელები ფეხთ
ფხვეოდნენ ტირილით. აქლემებმა ფეხი დააჭირეს და
ის მელები დახოცეს.

თარგმანი: დიდ-გვარნი და დიდებულნი სწოვენ
დაბლის კაცის ტვინსა. როცა დააკლდებათ რამ მე-
ფეთა, თავადთა და დიდებულთა, უქონლობით დაი-
ხოცებიან ისინი.

53

ღელაკაცი ერთი მიდიოდა იერუსალიმს და
შვილს უთხრა: „კრუხსა და წიწილებს ყური უგდე,
ან არ დაიხოცნენ, ან არ დაიკარგნენ, მანამ მე მო-
ვიდოდეო!“ შვილმა ის წიწილები და დედა იმათ ერ-
თათ ბაწრით შეკრა და დააგდო. მოვიდა მალლიდამ
ძერა, ერთს წიწილას დასწვდა, აიყვანა. იმდონი წი-
წილა და დედა თან გაჰყვნენ.

თარგმანი: ქრისტე რომ ამაღლდა ზეცათ, გა[ა]მ-
პარტავანდნენ ერნი. მეფეთ, დიდებულთ და წინამ-
ძღვართ მიეცათ მწუხარება და ზრუნვა სოფლისა.
ალარ. მოინდომეს თავიანთ მწყემსის ქრისტეს მფარ-
ველობა. ეშმაკმა აავსო ცოდვით, ერთობით ჩაყარა
ჯოჯოხეთში კელმწიფენი, დიდებულნი, წინამძღვარ-
ნი, და ერნი სცთნენ. ერნი მაყურებელნი არიან მე-
ფისა და წინამძღვრისა.

54

მრთი რძალი იყო მშვიდი და მდაბალი. დედამთილმა და მამამთილმა თქვეს: „ჩვენი რძალი ვცადოთო“. ერთმა უთხრა: „რძალო, კარი მიუგეო!“ მეორემ უთხრა: „კარი გააღეო!“ რძალმა კი დეცა გააღო, კიდეც მიუგდო მრავალჯერ, არ გაჯავრდა.

თარგმანი: მოციქულთ, წინასწარმეტყველთ და მამამთავართ მოთმინებით და მდაბლობით უქადაგეს ქვეყანას.

55

მრთი გლახა მიდიოდა გზაზედ. ავით გახდა და დაეგდო. ღმერთს ეხვეწებოდა: „ერთი ადამიანი გაჩნდეს, რომ ამიკიდოს და შენობაში მიმიყვანოსო“. ერთი კაცი მივიდა, ერთი კვიციანი ვირი ჰყვანდა, უთხრა იმ ავანტყოფს: „აღექ, ეს კვიცი აიკიდე, დაღალულიაო და ჩვენს სახლამდინ წაიყვანეო!“ სცემდა და ეუბნებ[ოდ]ა: „მალე აღექ, აიკიდეო!“ ავანტყოფი ტიროდა, ფეხზედ დგომა არ შეეძლო. კაცი არ ეშვებოდა, სცემდა. ის გლახა ტიროდა: „ვაი ჩემს თავს! მე გეხვეწებოდი, ღმერთო, იყოს ვინმე, ამიკიდოს, შენობამდინ მიმიყვანოსო, და ჩემის შემსუბუ-

ქების მაგიერათ საპალნე დამიმძიმდაო, უმეტესი მწუხარება მომემატაო!“

თარგმანი: მრავალნი არიან სათნო ღვთისა, ღმერთს ევედრებიან. იმათ შიადგებათ ზრუნვა, რომელნიც მოითმენენ, მიიღებენ გვირგვინსა, როგორცა სწერენ სამღთონი: „მრავალ არიან ჭირნი მართალთანიო!“

58

საცი ერთი წავიდა თავის მძახალთან ქალის სათხოვნელათ. როგორც ჩვეულება არის კაცისა, რომ მივიდა, ის თავისი სარძლო¹ გვერდს დაუჯდა, მოახსენა: „მშვიდობით მოხველ, მამაო, თუ მოხდანდები, ჯერ წავიდეთ საბერძნეთს, იქილამ წავიდეთ იერუსალიმს, მერე წავიდეთ დავეყუდნეთო“. უთხრა იმ კაცმა: „ვაიმე, შვილო, მე მინდოდა ჩემსა წამეყვანეო, და შენ მალებინებ კელს ჩემის სახლიდამაო!“

თარგმანი: ქრისტე მოვიდა ძიებათ კაცისა, მაგრამ [მ]ცნება არ დაიმარხეს ქრისტესი. ბერი მიდის საქადაგებლათ, მაგრამ არავინ მიდის გამგონი.

57

მელამ ნახა, აქლემი გდია და კვდება. აქლემს გვერდ[თ] დაუჯდა. უთხრა აქლემმა: „რათ დამიჯექ გვერდ[თ], მელაო?“ მელამ უთხრა: „როიცა მოჰკვდები, შენს ხორცსა ვჭამო“. უთხრა აქლემმა: „მანამ ვერ მოითმენ, საბელი ჩემი გრძელი არის, გვიან მოვჰკვდებიო“. უთხრა მელამ: „ღიად მომთმინე ვარო, თუნდა ორმოც დღეს კიდევ გასძლო, აქ მოვიცდი“.

თარგმანი: ბერს და ეპიზკოპოზთ მართებთ მშვიდობით და ღმობიერათ დაამწყსონ ერი თვისი და ტკილათ მოიხმონ ცოდვილნი მოთმინებისაგან უდიდესი კაცს არაფერი ეჭირება-რა. მოციქულთ, წინასწარმეტყველთ და მოწამეთ მშვიდობით დაამწყსეს ერნი და გაანათლეს სახლი ღვთისა.

58

ერთმა მღვდელმა ერთს ქვრივს დედაკაცს ფური მოჰპარა და წაიყვანა, თავის ახურში დააბა. დედაკაცმა შეუტყო, უთხრა მღვდელსა: „შენს ახურში აღსარება მათქმევინეო“. მღვდელმა ის ფური გააპარა, საყდარში შეაგდო. დედაკაცმა ნახა და უთხრა:

„სიკვდილის ჟამი მაქვს, საყდარში მათქმევინე აღსარებაო“. მღვდელმა ის ფური საკურთხეველში შეაგდო. დედაკაცმა ფარდა მოსწია, ნახა ფური და უთხრა: „შენ უკეთურო, ვინ გაგხადა შენ მწირველათ, რომ მანდა ხარ, მითხარო!“

თარგმანი: მოთმინებით და მეცნიერებით მართებსთ წინამძღვართ გამოძიება, ქეშმარიტებით შეტყობა მღვდლისა, და შეიტყონ იმათ ქცევა, რომ არ იყვნენ ღირსი წირვისა, ფარულათ უნდა ამხილონ, არ უნდა გაუშონ, რომ სწირონ, უღირსის წირვით არავინ აზიარონ.

მართმა კაცმა კაცი მოკლა. კაცის მკვლელი გაიქცა, ერთს წყალს გავიდა. წყალს ერქო ნილოს²². წყლის პირს ნახა ერთი ლომი, იმისგან გაიქცა და ერთს დიდს ხეზედ ავიდა. იმ ხეზედაც იყო ვეშაპი, იმის შიშით ძირს ჩამოვარდა. იმ ვეშაპმა ის კაცი ჩაყლაპა.

თარგმანი: ცოდვილი ვერსად გაექცევა ღმერთსა. თუ არ მოიქცა, ცოდვაზედ ხელი არ აიღო და არ შეინანა, სააქაოს და საიქიოს დაისჯება, როგორც იობ მოთმინების ნაცვალ ღმერთისაგან ბევრეულათ. კაცის მკვლელთ და კაცის მკვლევებელთ ვერ ნახონ დიდება სასუფეველისა.

80

დეკეულები სასაცილოთ იგდებდნენ ხარებს და ეუბნებოდნენ: „თქვენ მუდამ მოუსვენლობაში ხართო, არ ისვენებთ მუშაკობისაგანაო“. კელმწიფემ მეჯლიში მოინდომა. მოასხეს დეკეულები, დახოცეს სადილისათვის. ხარებმა უთხრეს: „შვილებო, თქვენ ხომ მოსვენებით იყავით და ეგრე სწრაფათ დაიხოცენითო!“

თარგმანი: უთხრან ყოველთ წმინდანთ მარცხნივ მხარეს ცოდვილთ: „აჰა, შვილებო, ეგ იყო თქვენთვის განმზადებული, რომ ცეცხლში იწვით, წუთის სოფელში განსვენებაში ამყოფეთ თქვენი გვაში, ცოდვით განბრწყინებული სჯილით მართალთ და ახლა თქვენ ირჯებით!“

81

ღორი იღესდა კბილებსა ძალიან. უთხრა მელამ: „რათ იღეს აგრე ძალზედ კბილებსა, საომარი ხომ არავისთანა გაქვსო?“ უთხრა: „შე უკეთურო, მე მზათა ვარო საომრათაო, მოდი, მეომეო!“ მელას რა შეეძლო იმისი ომი.

თარგმანი: თუ ამ სოფელში კაცმა ცოდვა არ შეინანა სინანულით, ღღესა განკითხვისასა აღარ არის შველა და არც არავინ შეიბრალებს, როგორც ბძანებს წმიდა სახარება დიდებულთათვის, როგორც სულელ ქალწულთა.

62

მრბი როცა დაბერდება, ამალღდება ჰაერსა, მზის სიცხესთან მივა, ძალიან გაცხელდება, ზეიღამ ჩამოვა დუმილით, ჩამოვა ცივს წყალზედ, იმ წყალში გაიბანება, გამოვა, გააბერტყება, ბურტყლი გასცვივდება, გაახლდება და გაჭაბუკდება ყოვლისფრით.

თარგმანი: ვინც დაბერდეს და დაძველდეს, უნდა უსამართლობისაგან და ცოდვისაგან ხელი აიღოს, და ქრისტეს სიყვარულით ცეცხლისავით აღენთოს, და თავისის ცრემლით მოინათლოს, მოღვაწებით და მოწყალებით გაწმნდეს და ცოდვის ბურტყლი გაიყრევინოს, და დაიხსნას ჯოჯოხეთისაგან, ეწიოს ღვთის წყალობასა, როგორც იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „აღასრულე კეთილი გულისთქმა შენი, განახლდი, როგორც ორბი!“

მრბი მალლა ჰაერში დადიოდა. იმას ისარი მოხვდა. გაუკვირდა: მე ისარი საიღამ მომხვდაო? დახედა, ისარი თავისი ფრთა იყო. თქვა: „ვამ ჩემს თავს, ჩემგანვე იქმნა სიკვდილი ჩემიო!“

თარგმანი: კაცის ნივთი თავისგანვე არის, რომ ჰკლავს ეშმაკი, ის აგვადელებს, ჩვენის ნებით მივალთ ეშმაკის ნებასა.

შრთს კაცს აცივებდა დიდი ხანი. ამას უთხრეს: „წადი შენ ქალაქის კარზედ, ვინც პირველათ შემოგეყაროს, უთხარ იმას: „ჩემი შენ და შენი მეო“. შემოეყარა ერთი ათეშაკიანი კაცი. ამას შეეშინდა და უთხრა: „ჩემი მე და შენი შენაო!“

თარგმანი: ეშმაკი ცდილობს, რომ გაგვაუსასოოს და ღმერთს დაგვაშოროს, როგორც თითონ იქმნა. როცა ეშმაკი გერკინებოდეს, მაშინ უნდა უთხრა: „შენი შენ და ჩემი მე, მე ერთი ცოდვილი კაცი ვარ, მაგრამ მე ჩემს ღმერთს ვერა ვგმობო, მარადის მიხმობს სიყვარულით, ცოდვას გავაგდებ და მივალ ღმერთთან სასოებითაო!“

65

მგელი და მელა დამობილდნენ. წავიდნენ თევზის სანადიროთ. უთხრა მელამ: „წყალში თევზი ბევრი არის, სამთხვევლი ესროლეო“. იყო ზამთარი. მგელმა სამთხვევლი ესროლა. სამთხვევლი შიგ გაიყინა. მელამ უთხრა: „ღვთის მადლით, სამთხვევლი იმისთვის დამძიმდა, თევზი ბევრი ჩავიდა, გამოსწივეო“. რომ გამოსწივა, ყინული იყო და გაწყდა სამთხვევლის თოკი, და სამთხვევლი წყალმა წაიღო. ტიროდა მგელი მწარეთ: „ვერც თევზი დავიჭირე და სამთხვევლიც წამივიდაო!“

თარგმანი: ამასავით შეჰკრავს ეშმაკი ცოდვით, მან დაიხოცნენ, აქაც! დაიკარგებიან და საიქიოსაცა.

66

მელამ ერთი ქალღიღადი იპოვნა დაწერილი. წაიღო მგელთან და უთხრა: „ამღონი ხანი ვიჭირნახულე და ბატონს კაცები შეუყენე. ბატონისაგან ეს ოქმი ავიღე, რომ საცა სოფელში მიხვიდეო, თითო ცხვარი უნდა მოგცენო და ყოველმა სახლმა თითო ქათამი მოგცენო. ვერც კაცმა და ვერც ძაღლმა შენ

ვერ შეგაწუხონო!“ მგელი ასე მოატყუა, და გაჰყვა მგელი მელას. როცა წავიდნენ, მელა ერთს სერზედ ავიდა და მგელი გაგზავნა სოფელში: „შენი ულუფა აიღეო, მე ამ ოქმს შევინახამო, ვინც არ მოგცემს, მე უჩვენებ ოქმსაო, რომ მოგცენო“. მგელი წავიდა სოფლის ნაპირს. მაშინვე კაცებმა და ძაღლებმა ეს მგელი შუა ჩაიგდეს, უნდა მოეკლათ. მგელმა დაიყვირა: „მოიტანე ეგ ბატონის ოქმიო, რომ ნახონ ამ კაცთაო, რომ დაიჯერონო ბატონის ბქანებით მოვსულვარო!“ მელამ დაუძახა: „ჩი, მგელო, მაგ სოფელში წამკითხავი არავინ არისო, რომ ოქმი მოვიტანოო!“ ისე მოატყუა და შემუსრა მგელი.

67

მელამ მოატყუა მგელი. ერთი ქალადი მისცა: „წაიღე ეს წიგნი სოფელში, მამასახლისს უჩვენეო და საჭმელს მოგცემსო“. როცა მგელმა ის წიგნი წაიღო სოფელში, სოფლის კაცნი და ძაღლები დაეხვივნენ, დაგლიჯეს. რის ყოფით ცოცხალ-მკვდარმა გამოასწრო. უთხრა მელამ: „რატომ წიგნი არ უჩვენეო?“ მგელმა უთხრა: „ათასი ძაღლი იყოო, მაგრამ არც ერთმა წიგნი არ იცოდაო“.

თარგმანი: მრავალს უმეცარში ნუ შეხვალო და მტრის სიტყვას ნუ დაიჯერებო, უმეცარს კაცს ნუ

გაჰყვებიო, მეცნიერობით გაექცო ეშმაკსა და იმათ მიმყოლსაო.

68

ნახა მელამ, მონადირეს მახეზედ ყველი აუგია. მოვიდა, მგელს უთხრა: „ერთს ალაგს ყველი მიპოვნია, ჩემი მარხო არის, ის ყველი ჭამეო“. მგელმა დაუჯერა. მიიყვანა მახეზედ, ის ყველი უჩვენა. მგელმა იმ ყველს პირი დაავლო. ყველი აქეთ გადმოვარდა, თითონ კისერი მახეში ჩაუვარდა. ის ყველი მელამ შეჭამა. მგელმა უთხრა: „დღეს ხომ პარასკევია, რათა² შესჭამე? ღმერთი გაგიწყრებაო!“ მელამ უთხრა: „მახე კისერზედ გარდაგეცო, ღმერთი შენ გაგიწყრაო!“ მგელმა წუწუნნი დაიწყო და აქეთ-იქით იწეოდა. მელამ უთხრა: „მე რომ მახეში ჩავარდი, მეც აქეთ-იქით ბევრი ვიწეო“. მგელმა უთხრა: „ვაი მე, მეტათ შევწუხდიო!“ მელამ უთხრა: „ჭი, ძმაო, ჯერ არაფერი გიჭირსო, ვაი მაშინ დაგემართება, როცა ყველის პატრონი მოვაო“.

თარგმანი: უფთხილდი, რომ არ მოსტყუვდე ეშმაკისაგან. შეგკრავს შენ ცოდვაში ეშმაკი, ცოდვას გაგიაღვილებს. მაშინ დაიყრი ვაისა, როდეს მოვიდეს ქრისტე მეორეთ მოსვლასა.

ერთს კელმწიფეს ერთი მეგობარი გველი ჰყვანდა. ყოველს დღეს კელმწიფისათვის ერთი ოქრო მოჰქონდა. ამ კელმწიფეს ვაჟი ეყოლა. გველმა მეტათ გაიხარა. მოვიდა გველი, ამ ყმარწვილს შეეჩვია. ყმარწვილი და გველი მუდამ ერთად თამაშობდნენ. ეს ყმარწვილი რომ გაიზარდა, აიღო ხმალი, დაჰკრა გველსა და კუდი მოსწყვიტა. გველიც გაჯავრდა, უცა ყმარწვილსა და მოკლა. გაიქცა გველი, დაიმალა. კელმწიფემ გველის სიყვარული ვერ დასთმო, კაცი მიუგზავნა: „მოდით ისევ ჩემთანაო“. გველმა შემოუთვალა: „არ იქნებალა ჩემგან შენთან მოსვლაო: რამდონსაც შენ შენის შვილის საფლავსა ნახავო, იმდენი ჩემზედ გულძვირათ შეიქნებიო, და რამდონსაც მე ჩემს კულზედ დავიხედავ, შენზედ გულძვირათ შევიქნებიო, ერთმანერთზედ შორს ვიყვნეთო!“

თარგმანი: კაცზედ რომ შური ჩაგედვას და გულძვირათ შეიქნა, მოშორდი, მანამ შენი გული დამშვიდდეს. აგრეთვე თუ სხვის გული შენზედ შურად შეიქნას, ჯიდევ მოშორდი, მანამ შენზედ გული მოუბრუნდეს. თუ კაცს დაუშაო რამ, გაეცალე, მანამ იმ კაცმა შენზედ გული მოიბრუნოს, რომ ახლოს ყოფნით უფრო დიდი შფოთი არ მოგიხდესო.

ერთს კაცს ერთი აბაზი ჰქონდა. კაცი ესე უგონო და უმეცარი იყო. თქვა: „წავალ, აბაზით ერთს ვირს ვიყიდო“. აილო აბაზი, ქალაქს მოვიდა. აქა-იქ იკითხა: „აბაზი მაქვს, ვირი უნდა ვიყიდო“. აბაზათ ვირს ვინ მისცემდა? მოვიდა ბაზარში, ნახა, ერთს დიდს საზამთროსა ჰყდიან. ამ კაცმა რომ ნახა, არ ენახა და გაიკვირვა. ჰკითხა: „რა არის ესაო?“ ნახეს, რომ ეს კაცი უმეცარი იყო, უთხრეს: „ეს ინდოური ვირის კვერცხი არისო, რომ ინდოურს ძვირფასის ვირს მოიგებსო“. ამ კაცმა გაიხარა, მისცა აბაზი და ის საზამთრო იყიდა, გამსყიდველმა უთხრა: „ფთხილათ და კარგათ წაიღე, რომ კელიდამ არ გაგვარდესო“. გამსყიდველი დაიმალა: არ შემიტყოს და არ მომიბრუნოსო. ამ კაცს სიხარულით მიაქვს. ერთს ალავს ქვას ფეხი წამოჰკრა, წაიქცა დაღმართი იყო, დაუგორდა საზამთრო. ბუჭკში კურდღელი იწვა, წამოხტა. ამ კაცს ეგონა, ჩემმა კვერცხმა მუტრუკი მოიგო. უყვირის კურდღელს: „ქური, ქური, სად მირბი, ინდოური ვირის კვიცო? ვაი ჩემს თავს, მოდი ჩემთანაო!“ გაიქცა, წავიდა კურდღელი.

თარგმანი: ამის მსგავს გაუმეცარდნენ მღვდელნი და ერნი ამ მაცდურის სოფლის სიყვარულით.

როგორც ქარმან წამოჰქროლოს და კაცმან სიზმარი ნახოს, იმასა ჰგავს სოფელი. ვცდილობთ დავიჭიროთ ცოდვა ქვეყნისა და შევიქნათ საწყალობელნი.

71

გველი ერთს კაცს გაუმეგობრდა. მიდიოდნენ გზასა. ერთი მდინარე წყალი ნახეს გასასვლელი. კაცმა ის გველი უბეში ჩაისო და წყალს გაიყვანა, და ის გველი უბიდამ აღარ გამოვიდა, უნდოდა ის კაცი თავის გესლით მოეკლა. კაცმა უთხრა: „რა ჩემი სიკეთის მაგიერია, წავიდეთ სამართალშიაო“. მოვიდნენ სამართალში. წინ მელა შემოეყარათ. კაცმა უთხრა: „უბეში გველი მიზის, მკლავს, სამართალი მოგვეციო!“ მელამ მიზეზი შეიტყო. გველს უთხრა: „შენც მაგის უბიდამ ამოდი, ორთავ ერთათ დაიჩოქეთ, თქვენი საჩივარი გავიგონო და სამართალი მოგცეო!“ გამოვიდა გველი. უთხრა იმ კაცს: „რალას უყურებ, ხელში რომ რკინა გიჭირავს, დაჰკარ, მოკალო!“ დაჰკრა, ის გველი მოკლა.

თარგმანი: გაფთხილდი მზაკვარის კაცისაგან, ნურას გზით ნუ გაეწყობი. კიდევ ამას გეტყვი: დიდი, ძნელი და ღვთის წინამდევი ეს არის, რომ ცილისმწამებელი კაცი მოსამართლემ გაამართლოს.

72

შრთს დედაკაცს ერთი ფური ჰყვანდა და ამ დედაკაცის გერსაც ერთი ვირი ჰყვანდა. ფურის საჭმელს იბარევდა გერი და თავის ვირს უყრიდა. დედაკაცი ღმერთს ეხვეწებოდა: ეს იმის ვირი მოკვდესო. ვირი კი არ მოკვდა, თავისი ფური მოკვდა. ტირილდა დედაკაცი და ამბობდა: „ვაი მე, თუ ჩემი ლოცვა შეიცვალა და ღმერთმან ვერ გაარჩია ვირი და ჩემი ფური მოკვდა!“

თარგმანი: შენის ამხანაგის და მეზობლის ძვირს ნუ იძრახავ, თორემ ბოროტი შენ მოგვევლინება. შენ ილოცე: ღმერთო, ჩემს შურის მაძიებელს შენ მიაგეკეთილი-თქო, და ღმერთი სწორი მოსამართლე არისა საქმისაებრ თავისთა ყოველს მიანიჭებს.

73

ლომმა ნახა, მიდიოდნენ ყოველნი ცხოველნი დიად შეშინებულნი. ჰკითხა: „აგრე ვისგან შეგშინებიათო?“ იმათ უთხრეს: „კაცისაგან, რომ იმან განგვდევნა“. მოვიდა ერთი კაცი. ჰკითხა ლომმა კაცსა ამას: „შენა ხარ ის კაცი, რომ ამდონი კაცნი და

მხეცნი შეგიშინებია და შენგან ივლტვიანო?“ კაცმა უთხრა: „მე ვარო“. უთხრა ლომმა: „თუ ის კაცი შენა ხარ, მოდი, მე და შენ ვიომოთო, შენ გელოდიო“. უთხრა კაცმა: „საომარი იარაღი აქ არა მაქვს, თუ მომიცდი და არ გამექცევი, ლომი მკვები გამიგონიაო, იარაღს შემოვირტყამ და მოვალო“. მოუწონა ლომმა. კაცმა თქვა: „არ გამექცეო!“ ლომი ხეზედ მიაკრა, მუხის ჯოხები დასჭრა და დაუწყო ცემა. თქვა ლომმა: „ჩემისთანა უმეცარს ეს დღე შეშვენისო!“

თარგმანი: შემძლებელთ და ძალიან კაცთ აცთუნონ მდაბალი და საწყალი კაცი, გატანჯონ და აწუხონ. მგზავს მისა დღესა განკითხვისასა დასთმოუქცეველთ, ცოდვილთა და კაცთ მაჭირვებელთ მიაგოს ღმერთმან და წარგზავნოს ცეცხლსა მას დაუშრეტელსა, და თქვან: „ეს შეგვშვენის ჩვენ, რომ არ ვისმინეთ მცნება ღვთისა, და არა ვქენით ნება მისი“.

ლომი გახდა ავათ. მინდვრის ნადირნი მოდიოდნენ სანახავათ. მელამ დაიგვიანა. დათვმა დააბეზლა მელა. როდეს მელა მოვიდა, თავის მეგობართ უთხრეს: „დათვმა შენ დაგაბეზლაო“. ლომმა რომ

ნახა, მელას გაუწყრა და უთხრა: „შე საძაგელო, რათ დაიგვიანეო?“ მელამ მოახსენა: „კეთილო კელმწიფევ, ნუ მიწყრები, ვფიცავ თავსა შენსა, დიდათ გავისარჯე²¹ და მრავალი ალაგი მოვიარე, თქვენთვის ვეძებდი²² აქიმსაო!“ დაუმაძღვა ლომმა და უბძანა: „მშვიდობით მოხველ, მელაო, რა უყავ ჩემი წამალიო?“ მოახსენა: „მრავალს პირველს აქიმებთან მიველ და მითხრეს: დათვს ტყავი გახადეთ და თბილ-თბილი იმის ტყავში ჩააწვინეთ, იმაში ოფლი აღინეთ და მოარჩებაო!“ ბძანა ლომმა: „დათვს ტყავი გახადეთ[ო]!“ დაიჭირეს, დათვს ტყავსა ხდიდნენ. ის ყვიროდა. მელამ უთხრა: „ეგრე ტყავს გახდიან, ვინც კელმწიფესთან კაცს დააბეზლებსო!“ შეიმუსრა დათვი.

თარგმანი: არა ჯერ არს, რომ კაცმა ან მეფის ან დიდებულის კარზედ დააბეზლოს ვინმე, რომ მრავალნი დაემტერებიანო. ყოველმა კაცმა თავისი საქმე უნდა ნახოს, ასეთი ბოროტი არა ქნას-რა, რომ თითონვე მოეგოს თავისი ბოროტი, როგორც იმ დათვსა.

ქრთი აქლემი, ერთი მგელი და ერთი მელა დაძმობილდნენ და გზას მიდიოდნენ. ერთს გზაზედ

ერთი პურის კვერი იპოვნეს და უთხრეს ერთმანერთს:
 „რა უყოთ ამ კვერსა, ყველას ხომ არ გვეყოფაო?“
 მელამა თქვა: „ვინც ხნით უფროსნი ვიყვნეთ, ეს
 კვერი იმან შეჭამოსო“. მგელსა ჰკითხეს: „გვითხარ
 შენი რიცხვი, რა ერთის ხნისა ხარო?“ მგელმა უთხრა:
 „ნოემ რომ კიღობანი გააკეთა, მე იმ კიღობანში ვი-
 ყავიო“. მელამა თქვა: „კურთხეულ არს ღმერთიო!
 მე ის მელა ვარო, ღმერთმან ადამ დაჰბადა, იმას
 ადამ დაარქო, მეც მაშინ იქ მელა დამარქოო“. პი-
 რი მი[ი]ტანა აქლემმა, ის კვერი აიღო და ჰაერში
 შეამალლა, დაუწყო ჭამა: „თქვენ რომ აგრე ამბობთ,
 ჯერ ცა²⁶ არ იყო, რომ მე ბიჭი ვიყავო!“ მგელმა
 აიწია, უნდოდა აქლემისათვის კვერი წაერთმევინა.
 აქლემმა მგელს მუხლი დააჭირა, დააწყებინა წუწუ-
 ნი, და მელა გარს ურბენდა, ეგების ნამცეცი გავარ-
 დესო.

თარგმანი: არ შეშვენის გლახაკს დიდს კაცთან
 გაიჭიმოს. თუ წაეკიდოს, თავს ვერ გაიტანს, რო-
 გორც უთქომს: ჯიანჭველა გველთან როგორ გაი-
 ჭიმებაო, შუა გაწყდებაო. თუ ცხენს ჰგონებოდა, სა-
 ჰალნეს ამკიდებენო, ყმარწვილ კაცს კელში არ ჩაუ-
 ვარდებოდა. ბოლოს იქნება ქეშმარიტი სამართალი.

76

მაიმუნს ჩვეულება აქვს, რასაც კაცისაგან ნახავს, თითონაცა იქს. ერთმა თევზის მონადირემ წყალზედ ბადე ესროლა. მაიმუნმა ნახა, წავიდა, თითონაც თევზი უნდა დაეჭირა, და თითონ დაიჭირეს. თქვა ტირილით: „სამართლად დამიჭირესო, რომ არ ვიყავ ამის ჩვეული, რათ მოვიზნდომეო!“

თარგმანი: ნუ დახარბდები იმ საქმეს, რომელიც არ იცი, რომ არც სულიერად გარგებს, არც ხორციელად.

77

გვრიტი დიდის ყოფით მოიქცევა კვერცხის დასადებათ, რომ გამრავლდნენ. თუ ამ გვრიტს ცალი მოუკვდება, თავის დღეში მწვანე ხეზედ აღარ დაჯდება.

თარგმანი: ზი, კაცნო, შეიყვარეთ სიწმინდე, შვილის შემატებას ეცადენით ღვთისაგან მოცემულს თქვენს ცოლთან.

78

ყვავმა [შეკრიბა] თავისი ბარტყები და უთხრა: „შვილებო, ნუ ურცხობთ, ფთხილათ იყავით კაცისაგან, როცა დაიდრიკონ რისამე ასაღებლათ“. შვილთ უთხრეს: „კაცს რომ აღრევე ქვა აელოს? როდესაც ჩვენს სიახლოეს მომავალს კაცს ვნახამთ, ჩვენ გაფრინდებით“. დედამ უთხრა: „თუ მაგასა იქთ, ვიცით, რომ იცოცხლებთო“.

თარგმანი: გაფთხილება უნდა ძველის მღვარძლის მთესველის ეშმაკისაგან, საცთურისაგან და ზვაკვარისაგან.

79

ბვრიტისა, ყორნისა და ოპოპისა მამა დაბერდნენ. იმათთვის შვილები წამლებს აკეთებდნენ: ან მორჩნენ, ან დაიხოცნენო.

თარგმანი: ჰმართებსთ შვილთ მორჩილება და მსახურება მშობელთა, როგორც ღმერთმან ბძანა: „პატივი ეც მამასა შენსა და დედასა შენსა“. რომელთაც შეურაცხყოფენ, ღმერთს შეურაცხყოფენ, რაც მშობელთა პატივისა სცემენ, ღვთის პატივის ცემა არის.

80

მელას მოშივდა. ნახა, ერთს ორმოში ერთი ბუთის ქვა ეგდო. ასე ეგონა, ყველი არისო. ჩავარდა ორმოში, დაუწყო ჭამა, თქვა: „ვამ ჩემს თავსა, არც სული აქვს და არც გემოლო!“

თარგმანი: ჭი, კაცო, ნუ ჩავარდები ცოდვის ორმოში! უსარგებლო რამ არის ცოდვა, მერე მრავალს დაინანებთ.

81

მელა წყალში ჩავარდა, ირჩობოდა და ღმერთს აღუთქვა: „ერთს ჩათს საკმელს მოგართმევ, აქილამ დამიხსენო“. გამოვიდა იმ წყალსა და საკმელი რომ ღმერთს აღუთქვა, დაავიწყდა, და ზღვის ნაპირს თამაშობდა და თქვა: „ღმერთო, შენ საკმელი რათ გექირება, აქ რომ დავაკმიო, კომლი ხომ ჰაერში ავა და ტყუილათ საკმელი დამეხარჯებაო!“ ზღვა აღელდა, მელა ისევ წყალმა წაიღო, და დაიწყო ტირილი, და თქვა: „ღმერთო, ვერ შევიტყე და ახლა გამოვიცადე, ახლა, რომელიც აღვითქვი საკმელი, მოგართმევო“.

თარგმანი: არ არის რიგი, კაცმა რაც ღმერთს აღუთქვას და არ დაუთაოს, აღარც ღმერთმან მიაგოს კეთილი. ძნელია აღთქმა და აღარ ასრულება.

82

ერთმა მშიერმა მელამ ყინული იპოვნა, დაუწყო ჭამა. თქვა: „თავიც გამიყინა, კბილებიც დამაყრევინაო და მუცელში კი არა ჩამივიდა-რაო“.

თარგმანი: დიდობა და პატივი ქვეყნისა ამოა არის და სიზმარი და მატყუარი.

83

მელამ ერთი რკინის ჩასაცმელი ჯაჭვი იპოვნა. ზამთარი იყო, გაიხარა, აიღო და ჩაიცო. ის ჯაჭვი ზედ შეჭყინა. რომ შესცივდა, გაიხადა და შიგ წყალი ჩაასხა. წყალიც სულ გაედინა. გაჯავრდა და ზღვაში ჩააგდო: „წადი, დაიკარგეო, არასფერში გამოსაყენებელი იყავო! არც ზაფხულის გამოსაყენებელი იყავო, არც ზამთრისა და არც წყლის ჩასასხმელი იყავო. მგზავსი იყავ მუცლისა ნაყროვნისა და მემთვრალისა, რომ გაუძლომელნი არიანო!“

თარგმანი: ასეა წუთის სოფელი. არც აქ გამოადგება კაცსა და არც საიქიოსა. აქ სოფელი მოა-

ტყუებს კაცსა და საიქიოს ყველა ეკითხება და გარდახდება.

ერთი ვირი იყო კვიციანი. წავსდუნ დედა-შვილნი ერთს უადამიანოს ქალაში, იქ დასადგურდნენ. ერთი სხვა ხვალი ვირი მოვიდა, ამ ჭაკს ვირს . . . . დასუნა. ამან წიხლი ჰკრა და უკბინა. ის ხვალი ვირი გაიქცა. ეს დედა-შვილნი დარჩნენ. კვიცმა უთხრა: „ვაიმე, დედავ, აქ მარტო შეწუხებაში ვიქნებითო ნადირისაგანაო! რათ დაჰკარ და შემოიწყრომე ის ხვალი ვირიო?“ დედამ უთხრა: „ჩი, შვილო, ნუ გეშინიან, იმ ვირმა რომ მისუნა, იმისი სული არსად გაუშვებსო, თუნდა ინდოეთსაც წავიდეს იმან, ის სული რომ ცხვირში მიიღო, ის სული აქავ მოიყვანსო და ჩვენთანვე მოვაო“.

თარგმანი: კაცი რომ ცოდვას დაეჩვევაო, ქურდობას, ბოზობას, კაცის კვლას, თუ სხვა ცოდვებს ვეღარ მოშორდებაო, ურვა და ცოდვის სული შეჰკრავს და გასწევს, როგორც ძაღლი საბელსა. გველია ცოდვა, ნახვრეტს მალე შევა და უკან ვეღარ გამობრუნდება ღრმა ორმოსგან.

85

3ირი წყალში ჩავარდა, რომ ირჩობოდა, წყალში მოჩონჩორიკა. წყლის პირს მოექცია, ვირს წინ გაუსწრო. თქვა ვირმა: „შე ბოროტო, მუცლიდამ ახლა გამოხველ და ცურვა როგორ ისწავლეო, რომ ჩემზედ წინ მირბიო?“

თარგმანი: უმეცრობით როდეს ყმარწვილთ ასწავლონ მოხუცებულთ და სულელთ მეცნიერთა.

86

3ირს პატივი დასდევს. კელმწიფის შვილის ქორწილში დაჰპატიჟეს. ვირმა თქვა: „არც მექანარე ვარო და არც მოთამაშეო, ვიცეო, ან შეშას უნდა მაზიდვინონ, ან წყალიო, ჩემი საპალნე ის არისო“.

თარგმანი: როცა დაგიძახონ, საქმეზედ რომ დაგპატიჟონ უშვერად და უმგზავსად, რომ შენგან შეუძლებელი არის, შეიტყე, რომ საცანლათ აუგდიხარ.

მირს უთხრეს: „გამხიარულდი, ითამაშეო და მოგვეც სამახარობლო, შვილის შვილი გეყოლაო!“ ვირმა უთხრა: „ვაი არის ჩემს, მეგობარო, თუნდა ასი შვილის შვილიცა მყვანდესო, ჩემს მძიმე საპალნეს არავინ დამიმსუბუქებსო!“

თარგმანი: ყოველმა კაცმა თავისი ვალი უნდა გარდაიხადოსო, თავის ცოდვის საპალნე თითონ უნდა აიკიდოსო. მეორე ეს: შვილი ნუ გიხარიან, შენს ცოდვას ისინი ვერ ახოცენ, შენვე ეცადე, რაოდენიც შეგიძლიან, შეინანე ტირილით.

მრთმა მგზავრმა ერთ წყაროზედ მოისვენა, იქ ასი ღრაჰკანი დარჩა, წავიდა. მოვიდა ერთი სხვა კაცი, იმ წყაროზედ წყალი დალია, ის ასი ღრაჰკანი აიღო და წავიდა. იმ პირველს ის თავის ასი ღრაჰკანი მოაგონდა და იმისთვის დაბრუნდა, იქავ წყაროზედ მოვიდა, ნახა, ერთი სხვა კაცი მოსულა და წყალსა სომს. ამ კაცს უთხრა: „აქ თეთრი დამრჩა, შენ ავიღია, მამეცო!“ ეს დიდის ფიცით ეფიცებოდა: „არც ამიღია და არც მინახამსო“. წაიყვანა მეფეს-

თან სამართალში, ეს კაცი მრავალ რიგათ გატანჯეს. რომ არც ენახა და არ[ც] აეღო, რა უნდა მიეცა? არც შეძლება ჰქონდა, რომ თავისი მიეცა, სატან-ჯველში მოკლეს.

89

პიღევ ერთმა ვაჭარმა ერთს ქალაქში მოისვენა. იქ ახლო წყალზედ ერთი სახლი იყო. ეს ვაჭარი და იმ ქალაქის ვაჭრებიც მივიდნენ და ივაჭრეს, და ერთი ქურდი ახლოდამ უყურებდა. ქალაქის ვაჭრები რომ გამოვიდნენ და ეს უცხო ვაჭარი მარტო-კა დარჩა, შევიდა ის ქურდი, იმ ვაჭარს თავი მოსჭრა და იმის საქონელი წაიღო. არავინ შეიტყო და რამდონმამე დღემ გაიარა. ერთს ყსაბს სასყიდლოთ მოუნდა საქონელი, მივიდა იმ ვაჭართან, ნახა, აღარც საქონელი იყო და ის ვაჭარიც თავ-მოჭრილი ეგდო. დაიყვირა და გამოვარდა: „მოდით], ნახეთ, ეს კაცი ვის მოუკლავსო!“ შეცვივდნენ კაცნი, ნახეს. ეს ყსაბი დაიჭირეს: „შენ მოგიკლავსო“. ნახეს დანა სისხლიანი ჰქონდა, ტანისამოსი სისხლში გასვრილი ჰქონდა. უაუოთ ამას დასწამეს.

ამ ორს არაკს ერთი ძალა აქვსთ. მრავალნი სცთნენ, სხვა და სხვა ეგონათ, მაგრამ ეს არის სწორე, მრავალი მართალი კაცი გასარჯონ და მოკლან.

მოსამართლემ უნდა იცოდეს, რომ სწორი სამართალი საჯოს, რომ ღმერთმან შეიყვაროს ისი. მოსამართლე არც არის ანგელოზი და არც წინასწარმეტყველი, რომ დათარული შეიტყოს. აბა, დიდი გამოძიება უნდა მოსამართლეს, რომ მოთმინობით მრავალი ~~თ~~ უნდა გამოატაროს და გამოიძიოს, და ცოტ-ცოტათ გამოჩნდება სიმართლე. სწრაფათ სამართლის ქნაში ბევრი საცოდაობა მოხდება. ქრთამით არ უნდა სამართალი იქნას, რომ დიდი ცოდვა არის წინაშე ღვთისა.

90

მთვარე დაბნელობდა და დააკლდება ნათელი, მოვა მზის პირდაპირ და მზისაგან აიღებს ნათელსა.

თარგმანი: სახედ შენდა, ჭი, კაცო ცოდვილო, დაგიბნელდა ნათელი წმიდის ნათლის ღებასა, რომ არის შენი სული და შნო იმისი უფასო. შენ ნუ შეორგულდები²⁷ და ექვში ნუ შეხვალ. კიდევ ისასოე ქრისტე მტკიცის სასოებით და სარწმუნოებით, პირი იმისკენა ქენ სინანულით და ცრემლით, იმან გაანათლოს სული შენი თავის ნათლით და ახოცოს უსჯულოება შენი თავის მრავლის მოწყალებებით.

91

ზამთარში გახმება ფოთოლი ხისა და გაზაფხულ-
ზედ მეორედ გაბრწყინდებიან და დაშნოვდებიან.

თარგმანი: კეთილი ესე მაგალითი. თუ ცოდვის
ზამთარი მოვიდა შენზედ და გაგახმო შენ ბოროტმა
ქარმა, ეშმაკმა ფერი შეგიცვალა და ფოთოლი გა-
გიხმო, ამაზედ შენ ნუ შეორგულდები. წადი გულ-
მხურვალეთ და შეუვარდი ქრისტესა, რომ ნახოს
მხურვალეობა შენი და გიხმოს ტკბილად. ის გაჰბანს
თავის დიდის მოწყალებით ცოდვასა შენსა, და გა-
გა[ა]ხლოს, და პირველსავით გაგაბრწყინოს.

92

ღორნი და ნებვის ჭია და სხვანი ცხოველნი
რომ ნებვსა სჯამენ და იმითი იზრდებიან, და იმ სი-
მყრალის საჭმლითა სცხოვრობენ, ვაი ჩემდა!

თარგმანი ამისი: ყოველი ცოდვილი უსინულო
ნებვსა და სიმყრალეს ცოდვისასა სჯამს, განიპოხება,
ის ეტკბილება თავის პირსა და ცხვირსა.

უადამიანოს ადგილს ერთი ჯიანჭველა იყო ერთი ცხვრის ოდენა. მოვა ლომი, იმას აღერევა, იმათ ეყოლება[თ] შვილი. ის შვილი ნახევარ მხარე ლომია და ნახევარ მხარე ჯიანჭველა. დედა საკენკს მოუტანს, ვერა სჭამს; ლომი რომ მამაა, ხორცს მოუტანს, ვერც იმასა სჭამს. დედა ხორბლის მჭამელია და მამა ხორცისა. შიმშილით მოუკვდებათ შვილი.

ვაი ჩემს საბრალოს თავსა, შვილო ჩემო! ასრე შეიტყე: დასნი მოუქცეველნი, ცოდვილნი, წმიდის ემბაზისაგან ამოყვანილნი ღვთის შვილნი, ცოდვის აჩემებით ეშმაკსა შობენ, და არ მიმართეს ღმერთსა. სარწმუნოება და სჯული ღმერთია. იციან, სამართალი არის, მაგრამ არა სჭამენ იმ საჭმელსა. სიწმინდე, სინანული და ქცევა კეთილი არ დაინახეს და შეისმინეს. ეშმაკისაგან შეკრულნი არიან, და ვერ უარს ჰყოფენ. დამტკიცებით იციან, რომ ღმერთი არის და აღდგომა, მაგრამ შეკრულნი არიან ღვთის სარწმუნოებისაგან, და ეშმაკისაგან შეკრულნი არიან ბოროტის ქცევით. ვერც ეშმაკისაგან მიიღებენ წილსა და ვერც ღვთისაგან. ასე წავიდნენ ღმერთთან ეშმაკობის საქმის მიღევნით, ცოდვით სავსენი. მოვა სწრაფათ სიკვდილი და აღ-

ხოცს ამ სოფლიდამ წილნი ჯოჯოხეთისანი. აღარ
ეყოლებათ იქ შემწე.

94

ერთმა მიწის მთხრელმა კაცმა მრავალი აკანათი
გააკეთა. თავის საცხოვრებელი ფრინველებზედ გარ-
დაეგო. აღიოდნენ ფრინველნი და წერო, სჭამდნენ
იმის დათესილს ბაკლასა და სისირს²⁸. ერთს დღეს
მივიდა, ნახა, მრავალი ფრინველნი და წერონი აკანათ-
ში ჩაცვივნულიყვნენ. დაიჭირა ეს ფრინველები, უნდა
დაეხოცა. ერთი ლაკლაკი იყო, ერია ფრინველებში,
ისიც ამოიყვანა. უთხრა ლაკლაკმან: „ღვთის გული-
სათვის ნუ მომკლავო, არა ვარ მე წერო და არც
ფრინველი, არც სისირსა ვჭამ და არც ბაკლასა, შე-
ნი მეგობარი ვარ, რომ შენს აკანათებს ჯიანჭველი
არ ასვე[ნე]ბს, იმათა ვჭამო“. არ დაუჯერა: „რადგან
შენც ამაში გიპოვნეო, მტერი ხარ ჩემიო“. ისიც
მოკლა.

თარგმანი: თუნდა შენი მოყვარეც და მეგობა-
რიც იყოს და ბოროტ მოქმედს კაცთან გაერთებუ-
ლიყოს, ისიც იმათთან დასასჯელია, ცეცხლს ჩააგ-
დეო, როგორც დაუწერიათ: ქურდი, ქურდის შემ-
წე, ბოზი, მარჯაკალი და კუდიანი ერთათ დასაჯოს
ღმერთმან ჯოჯოხეთში.

შრთმა კაცმა ფარულად თავის მეზობლის ხბოს ნახევარ ენა მოსჭრა. იმის პატრონმა ვერ შეიტყო. ის ხბო გაიზარდა, დახარდა. მერე იმის ენის მომჭრელმა კაცმა მეფესთან უჩივლა: „ჩემმა მეზობელმა ხბო მომპარაო, გაზარდაო, ახლა ჩემი ნიშანი ვნახე, რომ ჩემი არისო“. პატრონი იფიცავს: „ჩემის ფურის ხბო არის და მე ვამიზდიაო“. ჰკითხეს ენის მომჭრელს: „შენს ხბოს რა ნიშანი ჰქონდაო?“ უთხრა: „ენის ნახევარი მოჭრილი აქვსო“. გაამართლეს ეს კაცი და ხარი მოსცეს ამას. დილა გათენდა, ამ კაცმა სიხარულით გუთანში შეაბა ეს ხარი. წაიქცა, სახნისი მუცელში აეგო, ფაშვები გამოაყრევინა, მოკვდა და სხვა ხარებიც დაფთხნენ, გარდიკარგნენ. მრავალნი ეუბნებოდნენ: „როგორიც თესლი დასთესე, ისე მოიძვეო. ერთი ხარი ტყუილათ წაართვი, ისიც ხომ მოგიკვდა, სხვანიც დაგეკარგნენო!“

თარგმანი: ღმერთი დიდი მოსამართლე არისო. დიდს სამართლამდისინ თუ კაცი შეიტყობდეს, აქავე მიეცემა უსამართლობის მაგიერი და საიქიოს ხომ სულთით წაწყმნდება.

96

მართი გლახა კაცი ცოტას ხორცსა სწევდა. ჰაერიდამ არწივი მოვიდა, მოიტაცა ეს ხორცი და წაიღო. როცა კაცმან ნახა, ხორცი აღარ იყო, წაიქცა და დაიწყო ტირილი: „ხორცი ვინ მომპარაო!“ კაცთ უთხრეს: „არწივმა მოიტაცა და წაიღოა“. თურმე იმ ხორცს ცეცხლი მიჰყვა თანა, არწივის ბუდეს ცეცხლი მოეკიდა, ბუდეც დაეწო და ბარტყებიც დაეწვნენ.

თარგმანი: ღმერთი დიდი მოსამართლე არის, კაცმა რომ კაცი დაჩაგროს, დაიბრიყოს, თითონვე მიეგება თავის ნაქნარი უსამართლობა, როგორც იტყვის სოლომონი: „კაცმა რომ უსამართლობით კაცი დაწოს, თითონ ჩავარდება ცეცხლში, ღმერთი მიაგებს კაცის დამჩაგვრელსა“.

97

შრინველნი შემოკრბნენ და ინდოური ქათამი დასვეს თავიანთ კელმწიფეთ, რადგან ლამაზი იყო. მოვიდა ტრედი და თქვა: „ჰი, კეთილო კელმწიფევ, ჩვენ რომ არწივებმა შეგვაწუხონ, რას გვიშველიო?“

თარგმანი: კელმწიფეს მარტო შეენიერება არ
ეყოფაო, სიმართლე და მხნეობა ჰმართებსო.

98

ღიდებული კაცი იყო, შვილი არა ჰყვანდა. ერთი ძმისწული ჰყვანდა თავისთვის შვილათ. ავით გახდა ის თავის ძმისწული. დაიბარა, გვერდ[თ] დაისო, თავი აიღო, კალთაში ჩაუღო. უთხრა დიდებულმა: „ჩი, შვილო, ეცადე, რომ კეთილი საქმე ჰქნაო, ეს სოფელი წარმავალი არის, ფულის მოყვარობას ნუ მიხედავ, ცოდვას ნურასა იქ, დღე სიკვდილისა მუდამ გახსომდეს!“ ამ სწავლებას შეუწუხდა ბიძა-შვილი. უთხრა: „შვილო, რაც გამცენ, დაისწავლე თუ არაო?“ უთხრა ძმისწულმა: „რაც ბძანე, აბა, შენ შეიტყე, როგორ გითარგმნოო საკვირველიო: ჩემს მუცელში არის ძარღვი თორმეტო, ყველა ჭიპთან მოდისო, ერთათ შეიყრებიანო, მივლენ ჩემს სასირცხოსთანაო“. უთხრა ბიძამ: „ვაი შენ, შვილო, გამოუყენებელო, მამულის დამკარგველო! მე შენ ღვთის მცნებას გასწავლი და შენ ძარღვების და ჭიპის სათვალავს ამბობო! დღეის იქით გამიგდიხარ ჩემის შვილობისაგან[აო]!“

თარგმანი: ასე გაუგუნურდით ყოველი კაცი, გაუშვით სწავლა ღვთისა და შევირისხენით ჯოჯო-

ხეთში. ჩვენს გულში დავინერგეთ ცოდვანი, უბე ცოდვილისას ჩავდევით თავი და ჭიბში მოვიკრიფეთ ფულის მოყვარობა, ბოზობა, მემთვრალობა და სხვა ცოდვები. მუდამ ამას ვიძრახავთ, თუ როგორ დავჩაგროთ მღაბალნი და დავითროთო, და სხვა ცოდვები ავასრულოთ. ეს არის ძარღვები ჭიბთან, ამან გამოგვიყვანოს ღვთის შეილობიდან, საწყალობლათ დავრჩეთ.

99

ქალწული ერთი სჯულიერი იყო ქალაქში. გაამპარტავანდა თავის გულში ეშმაკის ძალით, დადგა ბაზარში, ყვიროდა და ამბობდა: „შეიტყეთ, გვარის შეილნო, მხოლოდ ღმერთია ზეცად უბიწო და წმიდა და მე ქვეყანაზედა ვარო, და სხვანი შეიმუსრენით ღვთისაგანაო!“ ეს ქალი ჩავარდა სიძვის ცოდვაში და დაორსულდა. ავიდა ერთს მაღალს ადგილს, დაიყვირა დიდის კმით: „ყველამ გაიგონეთ, თვით ღმერთი არის უცოდველი და უმანკოო!“ კედელი წამოეჭვა და გახეთქა ისი ქვეიდან ძუძუმდინ.

თარგმანი: რომელიც გაამპარტავანდეს, ეშმაკმა ამისთანა საქმე უყოსო. თუ ნახო, რომ კაცი გაამპარტავანდეს და ამპარტავნობა ილაპარაკოს, და თავის თავი წმიდათ გამოაჩინოს, შენ ეს არაკი უთხარ.

100

მრი კაცი წავიდნენ გზასა. ერთი კაცი იმ მგორეს დალატობის თვალით უყურებდა. ერთს აღაგს მივიდნენ, რომ იქ არ იყო ადამიანი, და ამ მართალს კაცს ეშინოდა იმისგან. რომ დაიძინეს, ამ მართალმა იმის მალვით თავის ლოგინში ხე ჩადო და ერთი გოგრაც ჩაიდო ლოგინში, თავით დაიდო, თითონ ადგა და ფარდაგი დახურა, და თითონ შორს დაიმა-
ლა. შუალამისას ადგა ის ავი კაცი, აიღო ერთი დიდი ქვა, გოგრა იმ კაცის თავი ეგონა, დაარტყა. გასქდა გოგრა და მრავალ ნაჭრათ იქცა. დაუძახა ამან: „შენი რჯული ეგ იყოო, გცადეო, გოგრა გასქდა და მე მოვრჩიო!“ ეს უთხრა და გაექცა.

თარგმანი: თუ ყოველს ჟამს ღმერთი შემწე არის, მაგრამ სიფრთხილით ყოფნა კარგი არის. ღმერთმან ყოველს კაცს მეცნიერობა მისცა. ჯი, კაცო, ცოტა რამ ხომ თქვენც გიცდიათ მზაკვარის კაცისაგან ვნე-
ბა, თქვენ ნუ მიენდობით იმისთანა კაცსა.

101

შერთი კაცი შევიდა კელმწიფესთან, და ასი ღრაპკანი უბოძა: „გაიტა, მანდ გლახები არიან, იმათ

სახარჯოთ მიეცო“. ეს კაცი გამოვიდა, ნახა ერთი კაცი თავშიშველა, ცალ-თვალი, უცხვირო, ყრუ, ხელნაკი და ცალი ფეხი მოქრილი. შევიდა, მოახსენა კელმწიფესა: „ყოვლის ქვეყნის საკიცხელი აქ ვიპოვნეო“. ბძანა კელმწიფემ: „აქ მომგვარეთო“. რომ ნახა, გაიკვირვა და ბძანა: „მადლობა ღმერთსაო!“

თარგმანი: თუ აქვს მწუხარება სულსა, რომ ცოდვა იმას უყიდნია ეშმაკისაგან, თავის ხარჯის მიმცემთ გაუხდია მოტყუებით, რომ მრავალი ცოდვა აქვს, თავისი გვამს გაინადებია, კაცის ძრახვით, ბოზობით, კაცის დაჩაგვრით, სიმთვრალით და სხვა ცოდვებით ავსილა და პირს ქრისტესაკენ აღარა იქს, არც სინანულშია, დამტკიცებით მონა შექნილა ეშმაკისა, რომ მეტი საყვარელია ეშმაკისაო.

ღომი, მგელი და მელა დაძმობილდნენ, წავიდნენ სანადიროთ, სამი ცხვარი იპოვნეს. ლომმა უთხრა მგელსა საცდელათ: „ცხვარი გაყავო“. თქვა მგელმა: „ერკემალი შენაო, დედალი ცხვარი მე და ბატკანი მელასაო“. ლომმა დაჰკრა ტოტი მგელსა, რომ ორივ თვალები გამოსცივდა, ზედ დააჯდა. მელას უთხრა: „შენ გაყავ ეს ცხვრებო“. მელამ მო-

ახსენა: „კეთილო მეფეო, ერკემალი საუზმეთ მიირთვი, დედალი ცხვარი სადილათ და ბატკანი ვახშმათაო“. მელას უთხრა ლომმა: „ეგ მართალი სამართალი ვინ გასწავლაო?“ მოახსენა: „მგელს რომ დაჰკარ და თვალეზი წააყრევინე, იმან მასწავლაო“.

თარგმანი: მრავალნი უქადაგებენ ბოროტსა, და გაუშონ ბოროტი, როდეს მეფენი და დიდებულნი დაჰკიდებენ ქურდსა და კაცის მკვლელთა, და ასწავლიან, იმის მგავსად მრავალნი ცოდვილნი შეინანებენ და საკანუნოში შევლენ. როცა შეიტყონ დიდებულთ, ჩააგდებენ ცეცხლში. სულელ ქალწულთ იტირეს უსარგებლოთ. ცეცხლს დაუყოვნებლად შევიდნენ.

103

მგელმა იპოვნა ერთი მსუქანი ვირი, უნდა შეეჭამა. ვირმა უთხრა: „გვედრები, ღვთის სიყვარულისათვის, ერთი მუწუკი მაქვს, ის ჩემის გულიდამ ამოიღეო და მერე შემჭამეო, ღმერთმან ჩემი თავი შენ მოგცაო. ლურსმანი გამერქო ფეხში, და დიად მტანჯავს, გამომართვი და მერე შემჭამეო!“ მგელმა კბილით მოინდომა ლურსმნის ამოღება, რომ კბილი მოჰკიდა, რაც შეეძლო ვირს, ორის ფეხით წიხლი ჰკრა მგელსა, ყბა მოსტეხა და გაიქცა. დაჯდა მგე-

ლი და ტიროდა მწარეთ:” „ღირსი ვარ ამისი, რომ ჩემს თავს მოვიდა, მე ხომ არც მჭედელი ვიყავ და არც ბეითალი, მე ლურსმნის ამოღება რა ვიცოდდი და ან რა ჩემი საქმე იყოო!“

თარგმანი: მრავალნი არიან ტირიან, რომ თავიანთ საქმე არ იყო და ნდომით და სიხარბით გაუმეც[ა]რდნენ, და ბოლოს სინანული აღარას ეწევათ.

104

მელამ დაიჭირა კაკაბი, უნდა შეეჭამა. უთხრა კაკაბმა: „კურთხეულ არს ღმერთი, რომ მიგვიწოდა სასუფეველსა და გამოგვიყვანა მ ბოროტს დროსა! აბა, შენ, მელავ, მადლობა მოახსენე ღმერთსა და მერე შემჭამე!“ მელამ პირი გააღო, აიხედა ზეცას და თქვა: „გმადლობ შენ, ღმერთო, რომ შეგვიმზადე ჩვენ ტაბლა კეთილი!“ კაკაბი პირიდან გამოუფრინდა და წავიდა. დაუძახა კაკაბმა მელს: „შე უგონოვ, ჯერ ჭამა უნდა, მერე მადლობის მიცემა ღვთისაო!“

თარგმანი: თუ გითხრას რამ დაუჯერებელი, ნუ დაუჯერებ. მრავალს აღვითქმენ და არ აღვისრულებენ. ნუ დაუჯერებ, მანამ არ გითაონ. თუ ვინმე[მ] წყალი მოგცეს, შენ კალთა მიუშვირე.

მელამ ჩიტი დაიჭირა, პირში ჩაიღო, უნდა შეეჭამა. ჩიტმა უთხრა: „მე ხომ შემჭამო, მაგრამ დამაცალე, ასეთს კვერცხს დავდებო, ქათმის კვერცხის ოდენი მარგალიტი იქნებაო, გამიშვი, დავდოო და, გეფიცები, რომ შენსავ ნებაზედ მოვიდეო“. გაუშო ჩიტი, და გაფრინდა და დაჯდა მაღალს ხის რტოზედ. დაუძახა მელამ: „რაც აღმითქვი, მითავეო და მოდი ჩემთანაო!“ ჩიტმა უთხრა მელას: „შენსავით უგონო ვიქნები, თუ შენს ნებაზედვე მოვიდეო. შენ რატომ დაიჯერე, მე ეს პატარა ჩიტი იმისთანას დიდს მარგალიტს დავდებდიო? თუ დამიჯერებ შენ, მცნებას გამცნებ, რომ ბევრს გარგებს: ამისთანას სიტყვას ნუ დაიჯერებ, ხახუტს კედელს ქვეშ ნუ დაიძინებ, მებოზარს ბერკაცთან, ამპარტავანს გლახასთან, ტყუილის მთქმელს კელმწიფესთან³⁰ და წინამძღვართან ნუ გაივლი, იმათგან გაიქეცი!“ უთხრა მელამ: „ღმერთი გაგიკითხავსო, რომ შემომფიცე და გამიმტყუნდიო!“ უთხრა ჩიტმა:³¹ „ტყუილი არის, რომ ტყუილით მაღლს მოიგებსო. კაცმა რომ ტყუილის თქმით კაცი ცოდვისაგან მოაქციოსო, ან კაცსა ჰკლევდნენ, ან აურჯულოებდნენო, ისინი რომ ტყუილით მოარჩინოსო, მაღლი არისო. თუმცა

ტ[ყ]უილით დაქირებულს კაცს დაიხსნის, მადლი არისო, მაგრამ ის ტყუილი თავის მოძღვარს უნდა აღუაროს და საკანონოთი გაწმენდესო“. მელამ უთხრა: „მაშ რათა სწერს დავით: „დაკარგოს უფალმან ისინი, რომელთ ილაპარაკონ ტყუილი?“ უთხრა ჩიტმა:²⁹ „უამმან იცის და მიზეზმან. თუ ილაპარაკო ტყუილი ცოდვის მიზეზისათვის, რომ კაცი განიკიცხო, მაშინ გაიწყრომებ ღმერთსა. თუ ტყუილის თქმით კაცს ცოდვისაგან დააბრუნებ და სიკვდილისაგან დააბრუნებ, და კაცს დაიხსნი, ღმერთს უამებაო. მაშ დავით რომ კვლები ძირს დააწყო, გაოთხდებოდა, ისე ითამაშა, ტანისამოსიც დაიხია და თქვეს, გაქაჯიანდაო, და იმ ტყუილით მორჩა სიკვდილსაო!“

106

მართი აისორის მღვდელი იყო მეცნიერი და კარგი. ერთი სომეხი კაცი და ის ჩხუბობდნენ სათვალავზედ. კაცმა უთხრა: „ის ქვა და შენი პირი და შენი ოც და თორმეტი კბილიო!“ მღვდელი გაჰკვირდა, სწრაფათ თავის სახლში მივიდა და თავის ცოლს უთხრა: „ღვთის მადლსა, სანთელი აანთე და პირში ჩამხედე, ნახე, რამდონი კბილი მაქვსო?“ დედაკაცმა პირში ჩახედა და კბილები დაუთვალა: „მართლა ოც და თორმეტი კბილი გაქვსო“. მოვიდა მღვდელმა

იმ კაცთან და უთხრა: „როგორ იცოდი, თუ ოც
და თორმეტი კბილი მაქვსო, ან ვინ გითხრა შენ[აო]?“
უთხრა: „უფალო ჩემო, ჩემის კბილებისა ვიცი და
შენც იმისთვის გითხარო, თუ კაცთან მეგობრათ
შეიქნა, თუ ჩემის გვამისა ვიცი, ისე თქვენი[ო]“.
შვილო, ერთობით არის ეშმაკის ბრძოლა ძვირი,
ერთობით დაჰკარგოს ჩვენი თავი და წაიყვანოს შე-
უსვენებელს გენიას!

107

ლომი ავად გახდა. გაგზავნა აქიმებთან, ეგე-
ბის ერთი რამ წამალი მიყონო. მოვიდნენ აქიმები
და უთხრეს: „შენი წამალი ის არის, ვირი მოაყვანი-
ნო, იმის ყურები და გული სჭამო, და მორჩებიო“.
ლომმა უთხრა მელას: „შეგიძლია ერთი ვირი მიშოვ-
ნო?“ მელამ მოახსენა: „მალე აღვასრულებ შენს
ბძანებასაო. ერთი ძმობილი ვირი მყავს, დიად მსუ-
ქანი, აგერ ახლო ველში სძოვსო“. მოვიდა მელა
ვირთან და უთხრა: „საყვარელო და მორჩილო ძმაო,
მინდა ერთს დიდობასა და პატივში მიგაწევინო.
ლომი რომ მხეცთ მეფე არის, ის ავით არის, კვდე-
ბა, შენ დაგიბარა, რომ თავის შედეგ მეფეთ შენ
დაგსოსო!“ ეს მაცთური სიტყვა დაუჯერა მელას და
დაჰყვა. მივიდნენ ლომთან. ლომს რომ ემთხვია, ლომ-

მან პირი გაალო, უნდა ვირი დაერჩო. ვირი გაექცა. მოეწია მელა და უთხრა ვირსა: „შე უგონოვ, რათ გამოიქეცო?“ ვირმა უთხრა: „რომ ვემთხვიე, დამწოა!“ მელამ უთხრა: „შენ ის მეტის სიყვარულით გიყო, დაბრუნდი, შენს ბედნიერებას ნუ ჰკარგაო!“ დაბრუნდა ვირი, მოვიდა ლომთან. მელამ ვირს მუცელი გაუპო და გული ამოართო, ყურაც მოსჭრა და ლომს მიაართო, და ლომმა შეჭამა. მივიდა მელა აქიმებთან: „მოდით, ერთი საკვირველი რამ გიჩვენო[თ]ო“. მოასხა აქიმები და უთხრა: „არ გიკვირსთ, ამ ვირს არც გული აქვს და არც ყურიო!“ იმათ უთხრეს: „ეგ რა საკურველი არის, თუ მაგას გული და ყური ჰქონოდა, ვირი ლომს როგორ მიენდო და მოვიდაო? თუ მოვიდა, ერთხელ ხომ მოუჩიო, მეორეთ რაღათ მოვიდაო?“ გაამართლეს საქმე მელისა.

ვაი ჩვენ, ყური გვაქვს და არ გვესმის დაუსრულება ჯოჯოხეთისა, გული გვაქვს და ვერ შეგვიტყვია მაცდურობა ეშმაკისა! რომელმაც ცოდვა გაუშვას და კელახლა მივიდეს იმავე ცოდვაში, ის ეშმაკის კელით მოკვდება, როგორც მოკვდა ის ვირი ლომისაგან. ლომი და მელა ეშმაკნი არიან, ვირი მოუქცეველი, ეშმაკის მიმყოფი, ცოდვილი არის, რომ ცოდვისაგან არ მოიქცეს.

ინ პირი მან შე უგონოვ რათ გამოიქეცო
-ეგ რა საკურველი არის თუ მაგას გული და ყური

108

აქიმები შეკრბნენ, ქალაქს მოვიდნენ: „ჩვენ დიდი აქიმები ვართ, ყოველს ავანტყოფს მოვარჩენთო“. ერთმა კაცმა საცინლათ აიგდო, ერთი გამხმარი ვირის თავი აილო და ტანისამოსში დაიმალა, და აქიმს უთხრა: „ჩემი ვირი მგელმა დაგლიჯა, ვერ მოარჩენო?“ აქიმმა უთხრა: „კარგათაო, ერთი დრაჰკანი მომიტანე, რომ შავსა და თეთრს მალამოში მივცეო“. მერე იმ კაცმა ის გამხმარი ვირის თავი უჩვენა: „ამას ვერ მოარჩენო?“ აქიმ[მ]ა უთხრა: „მაგას ღვთის მეტი ვერაფინ უწამლებსო“.

ვაი ჩვენდა! ნიშნათ დარჩომილა ჩვენზედ ქრისტიანობა, როგორც ის ხმელი ვირის თავი. მარტო სახელითა ვართ ქრისტიანნი და საქმით კი არა ვართ. როგორც სარწმუნოება უსაქმით მკვდარია და საქმე უსარწმუნოებით მკვდარია, გვამი უსულოდ მკვდარია, ეგრეთვე სარწმუნოება და სჯული უსაქმით მკვდარია.

109

ერთი კაცი წავიდა სასაფლაოზედ, სამი გამხმარი ადამიანის თავი წამოიღო და შინ ლაგანში დააწყო. წავიდა ბაზარში: „ვინ იყიდის გამხმარს ადა-

შიანის თავსაო?“ ყველანი სასაცილოთ იგდებდნენ. ერთმა ვაჭარმა უთხრა: „მოიტა ვნახოო“. ვაჭარმა აიღო მახათი, ერთს თავს ყურში გაუყარა და ყურში არ ჩავიდა. გარდააგდო. მეორეს თავს გაუყარა³² და მეორეს ყურში გაირბინა. მესამეს თავს გაუყარა, მახათი შუაში დადგა. ის ორი თავი გარდააგდო და ის მესამე თავი შეიყვარა, და მისცა მრავალი ოქრო, და ის ერთი თავი იყიდა, და ის თავი მრავალს სწეულს არჩენდა.

თარგმნა ვაჭარმა და თქვა: „ის რომ მახათი არ ჩავიდა, ის არის, რომ არასფრით ღვთის მცნება ყურში არ ჩაუშვიაო და არც კეთილი უღვაწნიაო. ქრისტემ რომ ბძანა წმიდას სახარებაში: „თესლი დავარდა გზაზედ და ფრინველთ აკრიფეს“. მახათი რომ მეორეს ყურში ჩაუყარე და მეორეს მხარეს გავარდა, ის ის კაცი ყოფილა, ღვთის მცნება ერთს ყურში გაუგონია და მეორეს ყურში ცუდათ გაუვლიაო. ის თესლია, რომ ჩავარდა ეკლოვანში, ამოვიდა, მაგრამ ნაყოფი არ მისცა. იმ მესამე თავში, მახათი რომ ჩავიდა და იქით აღარ გავიდა, ის ის კაცი არის, რომ ღვთის მცნება, რაც გაუგონია, დაუმარხამს. ის თესლია, რომ ჩავარდა ქვეყანასა კეთილსა და გამოიღო ნაყოფი კეთილი, და მოიგოს სასუფეველი. თუმცა მკვდარნი არიან, მაგრამ³³ ცოცხალნი არიან კეთილის მომქმედნი, შე[ე]ცვალად ბნელი ნათლად და წუთის სოფელი საუკუნოდ სიხარულით და შვებით.

ლომი ტყუილათ ავით გახდა და ერთს ქვის ქვაბში შევიდა და ბძანება გასცა: „ყოველნი მხეცნი მოვიდნენ ჩემს სანახავათაო!“ დათვი მეკარეთ დააყენა. რამდონიც მხეცი და ნადირი მოვიდნენ სანახავათ, ვინც შევიდა, მნახავი შექამა, კარში ველარავინ გამოვიდა. ბოლოს ღორი მივიდა და კარზედ დადგა. დათვმა უთხრა: „შედი, ნახეო!“ ღორმა უთხრა: „ვინც შედის, აღარავინ გამოდისო!“ მეკარემ ღორს დაჰკრა: „შედი, ნახეო!“ ღორს ჯავრი მოუვიდა, თაფარი დაუჭირა, აიყვანა და დასცა, და მოკლა.

თარგმანი: ის კლდის ქვაბი ჯოჯოხეთია, ლომი ეშმაკი არისო, დათვი თავის ძლიერება არის. ცოდვილნი, რომელნიც არ მოქცეულან, ისინი არიან, შედიან, ველარ გამოდიან. ღორი რომ დაბრუნდა და არ შევიდა, ის ცოდვილი არის, ცოდვა გაუშვა, დაბრუნდა, აღარ შევიდა ჯოჯოხეთში, როგორც ღორი. ის აღარ შევიდა, შეინანა ცოდვილმა, იტირა და აღარ სცოდა, შეარცხვინა ეშმაკი, როგორც ღორმა უყო დათვსა.

111

ერთმა მგელმა ორი დეკეული იპოვნა. უნდა შეეჭემა. დეკეულებმა უთხრეს: „მაინც ხომ შეგვჭამ, მოდი, ჩვენ შუაში დადები და გაგვშინჯე, თუ რომელი უფრო მსუქანი ვართ, წინაწინ ის შეჭამეო!“ მგელმა დაუჯერა, მივიდა და შუაში დადგა, და შინჯამდა, თუ რომელი უფრო მსუქანი არისო“. დეკეულებმა ერთმა აქედამ და მეორემ იქიდან მოაწვნენ ამ მგელსა და ეს მგელი გაჭყლიტეს. მგელმა რის ყოფით ცოცხალ-მკვდარმა გამოასწრო და გაიქცა. მივიდა, ნახა, ერთი თხა სძოვდა. მგელმა იმის შეჭმა მოინდომა. თხამ უთხრა: „მაინც ხომ შემჭამ, ერთს გორაზედ ადი, შენ რომ ერთი კარგი მუხამბაზი იცი, ერთი ის მუხამბაზი ბძანე, რომ ამ ჯავრიან გულზე მიამოს, მერე ჩამობძანდი და შემჭამე[ო]!“ მგელმა დაუჯერა, იქ ერთი მაღალი გორა იყო, იქ ავიდა და დიდის ხმით დაიყვირა. ეს თხა ადგა და გაიქცა. მგელმა რომ დაინახა, ჩამოვიდა იმ გორიდან. მანამ ეს მგელი ჩამოვიდოდა, ეს თხა გაიქცა და წავიდა. მგელიც უკან გამოუდგა თხას. ველარ მიეწია. ნახა, ერთი მსუქანი ვირი სძოვს. მივიდა და იმის შეჭმა მოინდომა. ვირმა უთხრა: „მაინც ხომ შემჭამ, ღმერთს ჩემი თავი შენთვის მოუცილო, ღვთის გულისათვის,

ერთი მუწუკი მაქვს ფეხში, ერთი მუწუკი შემერქო, მოდი, ჯერ ის ლურსმანი ამოიღე და მერე შემეჭამეო!“ მგელმა კბილით მოინდომა ლურსმნის ამოღება. რაც შეეძლო, წყვილი ფეხით წიხლი ჰკრა ვირმა მგელს, რომ ყბები და კბილები სულ ამოამტვრია. მგელმა ღმუილით და ყვირილით გაიქცა და შევიდა თავის საროში, და ამბობდა ტირილით: „ახათ მიყვეს! მამა ჩემი როდი ყოფილა ყასაბი, რომ ყასაბსავით დეკეულებსა ვშინჯამდი, რომ კინალამ მამაკლეს! კიდევ მამა ჩემი როდი ყოფილა საზანდარი, რომ თხას დაუჯერე და მალლა გორაზედ გავედი, და მუხამბაზს ვამბობდი, და იმ თხიღამაც დავრჩი ცარიელი და მშიერი! ან რა ნალბანდი ვიყავ, რომ ვირს ნალებს ვაძრობდი და ესე კბილები ჩამამტვრია! ერთი კაცი იყოს, ერთი კაი კეტი აიღოს და თავი გამიტეხოს[ო]!“ თურმე ერთს კაცს ერთი კეტი ხელში ეჭირა და ყურს უგდებდა, მივიდა და ამ მგელს თავი და პირი ზედ დაამტვრია. ამ მგელმა ტირილითა თქვა: „ჩემს სახლში ერთი სიტყვა როგორ არ უნდა ვთქვაო!“

თარგმანი: რაც რომ შენი საქმე არ იყოს, შენ წინ ნუ წავარდები და მაცდურს სიტყვას ნუ დაიჯერებ და ნურც უსმენ.

112

ერთი თეთრი ქათამი იყო კელმწიფის სასახლეში. როცა ავით გახდებოდა ვინმე, იმ ქათამს ავანტყოფთან წაიყვანდნენ. თუ მოსარჩენი იყო, ის ქათამი სიყვარულით შეხედავდა და [ა]ვანტყოფს კალთაზე შეაჯდებოდა. იმით შეიტყობდნენ, მორჩებაო. თუ სასიკვდილო იყო, ქათამი ავანტყოფს არც შეხედევდა, კიდევ გამოიქცეოდა. ამით შეიტყობდნენ, ავანტყოფი მოკვდებოდა.

თარგმანი: ის ქათამი ღვთის მომასწავებელია, ავანტყოფი ცოდვილისა. თუ ღმერთი მიხედავს ცოდვილსა, როგორც ქათამი შეხედევდა, ის ცოდვილი მოიქცევა, შეინანებს და შეიქნება სათნო ღვთისა. ტკბილად მიხედამს, არა ნებავს სიკვდილი ცოდვილისა, არამედ მოქცევას ელის და სინანულსა.

113

ერთს დიდებულსა ჰქონდა მრავალი ზოდი ოქროსი და ვერცხლისა. წაიღო და დაფლა მიწაში. მსახურთ შეუტყვეს, საცა დაფლა, ღამით ფარულათ მივიდნენ, ის ოქრო და ვერცხლი ამოიღეს და წაიღეს. დილაზედ მივიდა ის დიდებული კაცი, ნახა, ის

თავისი ოქრო და ვერცხლი აღარ იყო. დაიწყო ტირილი, წვერს იგლეჯდა, უნდოდა საბლით დამრჩვალყო. ერთმა მეცნიერმა კაცმა ნახა, უთხრა: „რათ ირჩობიო?“ უთხრა: „ჩემმა მსახურებმა ოქრო მამტაცეს და წაიღესო“. უთხრა მეცნიერმა: „რა ერთი იყო შენი ოქრო და ვერცხლიო?“ იქ რიყის ქვები ეყარა, უჩვენა: „ამოდენა და ამოდენა იყოო“. მეცნიერმა კაცმა ის ქვები აკრიფა და მიწაში დაფლა: „აი შენი ოქრო და ვერცხლიო, მაშინც ხომ შენს სიცოცხლეში ვერ მოიხმარებდი, როგორც ამ ქვასა[ო]!“ ამ მეცნიერმა გაამხიარულა ის კაცი, დაიხსნა, თავი აღარ დაარჩობინა.

თარგმანი: რომელნიც კაცნი ოქროსა ღ ვერცხლსა ჰყვარობენ, ის იმ კაცსა ჰგავსო, რომ იმდონი ოქრო და ვერცხლი ვერც სულზედ გამოიყენა და ვერც ხორცზედა. ნაცვალ გამოყენებისა უნდა კიდევ დამრჩვალყო, თავის გვამის მკვლელი ხდებოდა. ასე იტყვიან: „ვერცხლის მოყვარება მშობელია ყოვლისა ცოდვისაო“.

ნდლოეთის ქვეყანას ერთი ხე იყო, ჰქონდა მრავალი ლამაზი და ტკბილი ფოთლით სავსე [ნაყოფი]. იმას მრავალი გველი და ხვლიკი ახვევია. თუ

კაცი იმ ხის ძირში ნახეს, არას ერჩიან, და თუ იმ ხის იქით ნახეს, უკბენენ.

თარგმანი: ის ხე ღმერთია. ნაყოფი და სილამაზე ღვთის მცნება არის. გველნი ეშმაკნი არიან. თუ იმ მცნებას გარეთ იპოვნიან კაცს, იმას წასწყემენდენ, როგორც ის გველნი ჰკბენენ ხის ქვეშ არამყოფთ კაცთა.

115

ერთს ალავს ათი ვაჭარნი შემოკრბნენ, წავიდნენ ერთს უცხო ქვეყანაში. იმ ქვეყანაში იყო შიმშილი და მრავალი გველი და ხვლიკი იყო. ეს ვაჭარნი დიდათ შეწუხდნენ. მერე ერთი ცეცხლის გალავანი შემოევლოთ, ველარსად წავიდნენ, ველარც უკან დაბრუნდნენ. ერთს ვიწროს გზაზედ მიდიოდნენ: „ეგების ერთს ქალაქს მივიდეთ, ვივაჭროთო“. დიდის სასჯელით იარეს და შენობა ვერ იპოვნეს. ტირილით თავში იცემდნენ. ერთი არწივის ფრთა იპოვნეს. იმათ იმდონი იცოდვილეს, რომ ერთი ფრთაც გააკეთეს. ხუთი იმათ ანნი დაიკარგნენ. ხუთნი გაფრინდნენ. ავიდნენ, ნახეს ერთი ქალაქი ნათლისა. იქ ჩამოხდნენ. იმ ქალაქის მეფემ თავის დიდებულნი მიუგზავნა და შეუთვალა: „მშვიდობით მოხვედითო, ეს ქალაქი თქვენი არის, საცა გინდათ, იქ მოი-

სვენეთო“. კელმწიფემ აკოცა იმ ვაჭართ, აქო და უბძანა: „ნეტარ თქვენ, რომ იმ ვიწროს გზას გამოიარეთ და მოხვედით[ო]!“ იმ ქალაქში ნახეს მრავალნი ვაჭარნი, რომ დიდი ხანია სურდათ იმ ვაჭრების ნახვა და იპოეს იქ საუნჯენი, დიბა და ოქრო-ქსოვილები, რომელიც სავაჭროთ უნდოდათ. გაიხარეს დიდის სიხარულით.

თარგმანი: ის ათნი ვაჭარნი ადამ არის და თავის ძენი. ის უცხო ქვეყანა რომ იყო, შიმშილობა, უკვდავის სამოთხილამ რომ გამოვცვივდით ამ ქვეყანაში, რომ სავსეა გველითა და ხვლიკით, რომ არიან ეშმაკნი, რომ გვაცოდვილებენ სულითა და ხორცით. ის რომ ფრთა არწივისა იპოვნეს, ის რჯულია, რომ ღმერთი ზეცით ქვეყნად მოვიდა, რომ სჯული მოგვცა. ის რომ ამდონს ეცადნენ, ცალი ფრთაც იმათ გააკეთეს, ისინი არიან, რომ კეთილი იმოქმედეს: ერთი სჯული და მეორე ეს, რომ სჯულს კეთილმოქმედებაც შეუერთეს. ის ხუთნი რომ დაიკარგნენ, ისინი არიან, რომა სცოდეს, დაიკარგნენ და ეშმაკთ მიეცნენ, რომ არიან მარცხნივ კერძო, რომ ითქმის სულელ ქალწულათ. ის ხუთნი ისინი არიან, რომ იტირეს და იგლოეს, თავიანთ გვამი გასარჯეს სასუფევლის ნდომით, რომ არიან მარჯვენა დასისანი, რომ არის ხუთნი იგ[ი] მეცნიერი ქალწულნი. ის ნათლით სავსე ქალაქი ზეციერი სასუფევე-

ლი რომ არის, ზეგარდამო იერუსალიმი. კელმწიფე ღმერთია და დიდებულნი არიან ანგელოზ[ნი], რომ ღმერთი მრავალს ანგელოზს მიუგზავნის, მადლიანი რომ მოკვდება, [რათა] აქონ მადლიანნი, რომ წუთის სოფელი არა რათ ჩააგდეს. ღმერთი ემთხვევა³⁴ მადლიანთა და უბრძანებს: „ნეტარ თქვენ, რომ იმ ვიწროს გზას გამოიარეთ“.³⁵ როგორცა ჰბრძანებს: „მრავალნი არიან ჩინებულნი და მცირენი რჩეულ“.
ვიწრო გზის სასჯელი ის არის, რომ იწროობა მოითმინოს. ის რომ იპოეს საუნჯე, თვალ-მარგალიტი, ოქრო, დიბა და ოქრო-ქსო[ვ]ილი, ის რომ კეთილათ იცხოვრეს, მარხვით, სინანულით, ცრემლით და მოწყალებებით განშმდნენ, ის არის. ის რომ სხვა ვაჭარნიც იპოეს, ისინი არიან მოციქულნი, წინასწარმეტყველნი, მამანი და კეთილ-მოღვაწენი, რომ დიდი ხანი სურდათ იმათი ნახვა და ჰპოეს ისინი. ათნი ვაჭარნი ათნი ქალწულნი³⁶ არიან. რომ ხუთნი დაიკარგნენ, ისინი სულელნი იყვნენ. ის ხუთნი რომ გაჰფრინდნენ, ისინი მეცნიერი ქალწულნი არიან, რომ სიმართლით გაფრინდნენ.

იყო ქალაქი ერთი. მრავალი შესავალი გზა ჰქონდა იმ ქალაქსა. მრავალნი მიდიოდნენ. ერთმა

კაცმა შეიკრა თოკები, ჩაეშვა, მაგრამ ვერ ჩასწვდა. ქალაქის კარი დაიკლიტა და ვერ შევიდა.

თარგმანი: მცირე მოღვაწეება და თუ დიდი მოღვაწეება კაცს სასუფეველში შეიყვანს,³⁷ როგორც იმ ქალაქს მრავალი გზა ჰქონდა, დიდი და მცირე მიდიოდა. რომელნიც ქვეყანაზედ აბანოში თუ ბაღში განცხრომასა და ცოდვაში არიან, ისინი ვერ ეწევიან მართალ მოღვაწეთა. როგორც ის კაცი თოკებით ჩაეკიდა ქალაქში და ვერ ჩასწვდა, და კარები დაიკლიტა, იმის მსგავსად დაიხშოს კარი უმოწყალოს კაცისათვის და მოუქცეველი კაცისათვის, როგორც დაეხშოთ კარი სულელ ქალწულთ.

117

თავგები შეიყარნენ: „კატა რომ ასე ჩვენი მტერია, ჩვენც ერთი რამ მოვიგონოთო. ჩვენ ხომ არც მშვილდ-ისარი გვაქვსო და არც რქაო“. გაღეს ხეები და თავზედ დაიკრეს: „კატა რომ ვნახოთ, შეუტოოთ და მუცელი გაუხიოთო“. როცა თავგებმა კატა ნახეს, თავიანთ იარაღი ველარ მოიხმარეს, გაექცნენ თავიანთ სოროსაკენ. თავზედ რომ ხეები დაეკრათ, ის ხეები მოედოთ, სოროში ველარ შეეტივნენ. კატამ დაიჭირა და დაჭამა ისინი.

თარგმანი: თავებმა რომ თავზედ ჩხირები დაიკ-
 რეს, ის დედაკაცი არიან, რომ ტანისამოსით რომ
 მოირთვებიან, თვალებს გამოისურმენ, პირს გაითეთ-
 რებენ და გალამაზდებიან, ის^რ რომ ღმერთს გაუჩე-
 ნია და არ მოსწონსთ, და თითონ ლამაზდებიან, ისი-
 ნი მიეცემიან ეშმაკთა, როგორც თავნი მიეცნენ კა-
 ტასა.

118

ბველი როცა თავის ნახვრეტისადამ გამოვა და
 საცა უნდა წავა, ხუთათ მოიკეცება და ისე წავა, და
 როდესაც თავის ნახვრეტის კარზედ მოვა, მერე გა-
 სწორდება და ისე შევა ნახვრეტში.

თარგმანი: კაცს ხუთი საგრძნობელი აქვს: თვა-
 ლი, ყური, პირი, ხელი და ფეხი, როცა კაცი წა-
 ვა ცოდვაზედ, ამ ხუთს საგრძნობელს გაიმრუდებს.
 თვალით ბოროტს შეხედავს, ყურით ბოროტი გაი-
 გონოს, პირით ბოროტი ილაპარაკოს, ხელით მრუ-
 დობა იხმაროს და ფეხით ბოროტს გზაზედ წავიდეს.
 როდეს კაცი წავიდეს ეკლესიის კარზედ სალოცა-
 ვათ, იმას მართებს ხუთივ საგრძნობელი მართლათ
 შეინახოს, ბოროტისაგან დასცხრეს, მერე შევიდეს
 ეკლეს[ი]აში და ილოცოს, რომ არის დედა ჩვე-
 ნი და განსასვენებელი, რომ ღვთის შესაწყნარებე-

ლი იყოს ლოცვა. როგორც გველი თავის ხუთ კეცს თუ არ გაისწორებს, თავის ნახვრეტში ვერ შევა და ვერ განისვენებს, ისრევე კაცი, თუ თავის ხუთს საგრძნობელს სიმართლით არ დაიცავს, ვერ შევა სასუფეველში. იმისთანა კაცს არ მართებს ეკლესიაში შესვლა.

119

გველი წავა მინდორში, მწვანეს და ყვავილიანს ადგილს დადგება და ნახავს, ქარი რომლის მხრიდამ მოდის, იმ ქარის მხარეს მიიღებს პირსა. ერთი ყვავილი არის, როცა იმის სული ეცემა იმ გველს, ერთი სინათლის მიმცემი მარგალიტი აუვა თავში, ღამე, საცა ის გველი წავა, იმ მარგალიტის სინათლით ივლის და დღე კი ბნელია.

თარგმანი: მინდორი მწვანესა უდარია ღვთისა, მოციქულთა და წინასწარმეტყველთა. ის დიდი ყვავილი რომ სინათლის მიმცემია, რომ მარგალიტს მისცემს, ის სახარება არის ქრისტესი. ის ქარი სული წმიდა არის. რომელიც მეცნიერობით წავა ეკლესიაში და სარწმუნოებით უყუროს ღვთის ბძანებას, სულმა წმიდამ [ვიანქოს ნათელი] ტკბილი გემოვანი ასოს გამგონსა, თუ სახარების სიტყვა გულმოდგინეთ მიიღოს, ის ნათლის მიმცემი მარგალიტი იქნება უფასო, და სუ-

ლის სიბნელე, რომელიც არის ცოდვა, დაადნობს, და სა[ა]ქაოს ცხოვრება რომ არის, ტყუილი ნათელი, ჯი, მეცნიერნო, ნათელი კი არ არის, ბნელია.

120

მართმა ქურდმა ერთი საზამთრო მოიპარა. უნდა დაეჭრა. საზამთრომ უთხრა: „ნუ გამჭრი მე, ჩემს მუცელში ხორასნის ვირი არისო, სანამ დამაცა, მოვიგო და მერე გამჭერო“. დაიჯერა იმ კაცმა, წაიღო შინ და საქათმეში შეინახა, მანამ დაღობა და გასქდა, თესლი გამოსცვადა, დაიხსნა ის ტყვეობიდან.

თარგმანი: როდეს კაცი ჩავარდეს იმისთანა ალაგს, უნდა თქოს: „თუ კელმწიფის შვილი ვარ, ან დიდებულისა, რომ არ მოკლან, კიდევ შეინახონ, იქნება დიდი ფასი მისცენ და გაყიდონ“. მონა ან სიკვდილით მოარჩება, ან გაპარვით.

121

მართი ხე იყო, დიად მაღალი. იმის ფოთლებიდან თაფლი სწვეთდა. ერთი კაცი იმ თაფლსა ლოკდა ფოთლიდან. ორი თავგი სჭრიდნენ იმ ხესა. იმ ხის წინ გუბე იყო, ერთი დიდი და საშინელი და საზარელი ვეშაპი შიგ იყო. კაცს იმისაგან არ ენონოდა და არც თაფლის ლოკ[ვ]ისაგან ისვენებდა.

თარგმანი: ხე ჟამი და დრო არის. თათლი ცოდ-
ვა არის, ადვილათა ვშერებით. ის ორი თაგენი დღე
და ღამე არის, აკლებენ ჟამსა კაცისასა. გუბე საფ-
ლაგია. ვეშაპი სიკვდილია. ვაი ჩვენ, არ მოველით
სიკვდილს!

122

ერთი კაცი იყო, ანჩხლი ცოლი ჰყვანდა მუ-
ღამ ქმარს ავით ეპყრობოდა. რომ ის კაცი მეტათ
შეწუხდა ამ დედაკაცისაგან, ერთს დღეს მოიგონა,
რომ სოლომონ იტყვის: „სჯობს დედაკაცს ასპიტსა
და ენოვანსაგან გაცლა და უდაბნოში დამკვიდრე-
ბაო“. უთხრა ცოლსა: „მამეც საბელი, წავიდე ტყე-
ში, საშინაოთ შეშა მოვიტანოო“. გამოართო საბე-
ლი და წავიდა ერთს მინდორში. ნახა ერთი ორმო.
შეშა მოიტანა შინ და უთხრა დედაკაცსა: „მინდორ-
ში ერთი ორმო ვნახე საუნჯით სავსე, თვალი, მარ-
გალიტი, ქალის სამკაული, მრავალი არის იმაშიაო“.
დედაკაცმა აღარ მოასვენა: „წავიდეთ, მოვიტანოთო“.
წავიდნენ ორმოსთან. კაცმა თქვა: ჩამიშვი, ამოვი-
ტანოო“. დედაკაცმა უთხრა: „შენ რა იცი, მე ჩა-
მიშვი, რიგიანათ ამოვიტან, არას წავახდენო“. ჩაუ-
შო დედაკაცი, საბელი მოსჭრა და ჩააგდო, თავს დი-
დი ქვა დაადო ორმოსა და წამოვიდა. ერთს კვირას

უკან ეს კაცი წავიდა: „ვნახო, ის დედაკაცი, ორ-
მოში მოკვდა თუ ისევ ცოცხალია“. ორმოს პირ-
ზედ რომ მივიდა, ორმოს პირილამ ერთმა დაუძახა:
„ვინა ხარ მადლიანი, მიშველეო!“ ამ კაცმა უთხრა:
„ვინა ხარო?“ იმან უთხრა: „მე ეშმაკი ვარო, ჩემი
სამკვიდრებელი ეს იყო, მაგრამ ერთი ანჩხლი დედა-
კაცი ჩამოვარდაო, აღარ დამაყენა, აქ ორმოს პირ-
ზედა ვდგევარ, თუ ქვას აიღებ და ამომიშვებ, დოვ-
ლათს შეგყრიო. კელმწიფის ქალი ავათ არის, ეშმა-
კეული არის, მოგცემ ნიშანსა, რომ წაიღებ, იმ ქალს
უჩვენებ, იმას ეშმაკი გაეცლება და მორჩებაო იმ
ქალსაც შენ მოგცემენო და დიდობასაც იშოვნო.
მაგრამ საცა მე მივალ და დავიჭერ ვისმე, თუ კიდევ
მოხველ იქაო, მერე იმას გაუშვებ და შენ დაგიჭე-
რო!“ გამოართო ნიშანი და ამოუშო ეშმაკი. მოვი-
და ეს კაცი კელმწიფესთან და მოახსენა: „ვინც შე-
ნი ქალი მოარჩინოს, რას მისცემო?“ უბძანა: „ჩემს
ქალს მივცემო“. შევიდა ეს კაცი კელმწიფის ქალ-
თან, ნიშანი უჩვენა, ეშმაკი მოშორდა და მორჩა. ის
ქალი მისცეს ამას და დიდს ხარისხში შეიყვანეს. ის
ეშმაკი ერთს სხვას კელმწიფის ქალში შევიდა და ის
ქალი დიდათ იტანჯებოდა. აქიმებით ვერ მორჩა.
უთხრეს: „იმ კელმწიფის სიძემ რომ კელმწიფის ქა-
ლი მოარჩინა, ის მოიყვანეთ, ის მოარჩენსო“. იმ
კელმწიფემ დიდის ვედრებით ამ კელმწიფეს წიგნი

მოსწერა და დიდებულნი მოუგზავნა: „შენი სიძე გამომიგზავნე, ჩემი ქალი მოარჩინოსო“. კელმწიფემ წასვლა უბძანა. შეწუხდა ეს კაცი. არა რა იცოდა, მაგრამ კელმწიფის ბძანება ვერ გატეხა. წავიდა, კართან რომ მივიდა, ეშმაკი გამოვიდა და უთხრა: „მე შენ არ გითხარ, საცა მე ვიყო, იქ ნულარ მოხვალო, თორემ შენ დაგიჭერო?“ ამ კაცმა უთხრა: „შენის ერთგულობისათვის მოველო, ის დედაკაცი რომოდამ ამოსულა, გეძებსო, აქ კართანა დგასო“. ეშმაკმა დაუმაღლა და უთხრა: „ღვთის გულისათვის, კარი მაგრა დაკლიტე, ბანიდამ გავეპაროო, იმ დედაკაცმა აღარ მნახოსო!“ გაიპარა ბანიდამ და წავიდა. მოარჩა ის ქალი. მისცა კელმწიფემ მრავალი და ეს კაცი გაისტუმრა.

თარგმანი: თუ კაცს ასპიტი და ენოვანი ცოლი ჰყავს, როგორც იტყვის სოლომონ: „სჯობს მოშორება, გაცლა და უდაბნოში დამკვიდრება“.

123

ერთი კეთილი მოღვაწე კაცი იყო. ქარავანს გაჰყვა, სავაჭროთ წავიდა. ქარავანი დიდი იყო. მივიდნენ ერთს უწყლოს მინდორში. მეტათ შეწუხდნენ. იქ ახლო ერთი ჯურღმული იყო წყლიანი, შიგ ეშმაკი ბუდობს, ვინც იქილამ წყალს ამოიტანს,

ველარ ამოვაო. თქვეს ქარაენის კაცთა: „ვინა ხართ აგეთი კაცნი, თქვენი სისხლი მოგცეთ, ჩახვიდეთ, წყალი მოგვცეთო?“ იმ კეთილ-მოღვაწე კაცმა თქვა: „მამეცით ჩემი სისხლის ფასი, მე ჩავალო“. აღუთქვეს შიციემა. ჩავიდა, რაერთიც უნდოდათ, სამის დღის სამყოფი წყალი მოსცა. ის კაცი დაიჭირა ეშმაკმა და ის ეშმაკი დიალ საძაგლათ ეჩვენა და უთხრა: „მოგწონვარო?“ უთხრა ამ კაცმა: „მადლობა³⁸ ღმერთსა, რომა გნახე მაგისტანა მშვენიერის სახისაო, რომ არ მინახავს შენი მგზავსი შვენიერიო, რომ ვაქო ყოველგან შენი სიშვენიერეო!“ იქ კიდევ იყო ერთი მყრალი და უშვერი ბაყაყი. მერე ისი ჰკითხა: „ბაყაყი რაგვარი არისო?“ ამ კაცმა დაუწყო ქება, რომ იმის ამხანაგი ქვეყანაზედ სიშვენიერე აღარა დაადარა-რა. მერე ის ეშმაკი და ის ბაყაყი ერთს სხვა გამოთხრილში [შევიდნენ] და სხვა სახეთ შეიცვალნენ. ნათლოვნათ მოვიდნენ იმ კაცთან და უთხრეს: „ახლა როგორნი ვართო?“ ერთი კაცის სახეთ იყო და ერთი ქალის სახეთ. ამ კაცმა უთხრა: „ადრევე ვიცოდი ეგ თქვენი მშვენიერება, იმისთვის გაქეთო“. ეს კაცი შეიყვანეს სხვა გამოთხრილში, უჩვენეს მრავალი დახოცილი კაცნი და უთხრეს: „ვინც აქ ჩამოვიდნენ, ჩვენი თავი უჩვენეთ, არავინ მოგვიწონა და იმისთვის დავხოცეთო. ახლა რადგან შენ მოგვიწონე, [არ მოგკლავთო]“. ერთი სხვა გამოთხრილი უჩვე-

ნეს თვალით, მარგალიტით, ოქროთი და ვერცხლით და სხვა საუნჯით სავსე და უთხრა: „რაერთიც გინდა, წაიღე და წადი მშვიდობითაო“. უთხრა კაცმა: „როგორ წავილო, ჯურღმული ესე ღრმა არის, ვერ ავიტანო, ჩემი ამხანაგებიც წავიდნენო“. მაშინ აიღო იმ ეშმაკმან ერთი ტომარა, აავსო თვალითა, მარგალიტითა, ოქროთი და ვერცხლით და სხვა საუნჯით და ჯურღმულ[ლი]დამ მალლა აუტანა, მისცა და უთხრა: „წადი მშვიდობითაო“. აიღო, წაიღო და თავის ამხანაგებს მოეწია. იმათ ნახეს და გაიკვირვეს: „თუ როგორ მორჩა იმ ეშმაკსაო!“

თარგმანი: კეთილსა და კეთილის მოქმედის კაცის შემწე ღმერთი არისო, ეშმაკი იმას ვერას ავნებსო, როგორც იტყვის სოლომონ: „მადლიან[ი] ბოროტს მონადირეს მოუჩიებაო და იმის ნაცვალ ულ[ვ]თონი ჩავარდებიან[ო]“.

მეცნიერი დეკანოზი იყო ქალაქსა ერთსა. ამ დეკანოზმა მოინდომა თავის შვილის მღვდლათ კურთხევა. შეიყარნენ ეპიზკოპოზი და მღვდელნი საკურთხავათ. ამ დიაკვანმა სწრაფათ დაიძინა და სიზმარში ეს დიაკვანი მიიყვანეს ერთს ადგილს. ერთი მაღალი კიბე იღვა, კიბის თავში ერთი ნათლით მო-

სილი დიდი სახლი იყო, იქ ერთი კელმწიფე იჯდა და მღვდლებს ანგარიშს ართმევდა. მოიყვანეს ამ ღიაკვნის მამა რომ იყო მოხუცებული, ხელები შეუკრეს და მძიმე საპალნე აჰკიდეს და უთხრეს: „მაგ კიბეზედ ადი და იქ კელმწიფეს ანგარიში მიეცო!“ იმას ის საპალნე ვერ აეტანა და ანგელოზნი ცეცხლის მახათით ჩხვლეთდნენ: „ჩქარა ადი, ანგარი[ში]ც მიეცო და საპალნეც აიტანეო!“ იმას ვერც საპალნე დაეძრა და ვერც ადიოდა. ერთმა ნათლით მოსილმა ანგელოზმა თქვა: „მაგას არ შეუძლიან, მაგისი საპალნე მაგის შვილს აატანინეთო!“ ვერც შვილმა დასძრა ის საპალნე და ვერც იქ აიტანა, და ანგელოზნი სცემდნენ უწყალოდ. რომ ძალიან ეტკინა, გამოედვიდა ღიაკვანსა და გაიქცა, აღარ ეკურთხა. უბძანა ეპიზკოპოზმა: „რა დაგემართა, რომ აღარ ეკურთხეო?“ ღიაკვანმა უთხრა: „ის რომ მე ვნახე და დამემართა, თუ შენ დაგმართებოდა, უწინ შენ გაიქცეოდი“³⁹ ეპიზკოპოზობიღამაო“.⁴⁰ ყოველი ნახული უთხრა.

თარგმანი: ვინცა სჯამს, ისივე ზღავსო. ვინცა სჯამს და არა ზღავს, თითონ უნდა მისცეს ანგარიში წინაშე ზეციერის კელმწიფისა, რომ მომავალია განსჯათ.

იყო ერთი მეცნიერი და რაც მეცნიერობა ჰქონდა ასწავლიდა თავის შაგირდებსა, და სამს რასმეს⁴¹ არ ასწავლიდა, ამისათვის, ვისაც სრულებით ასწავლიდა, აღარ დგებოდნენ იმასთან. და ერთს შეგირდს უთხრა: „მანამ მოვჰკვდე, ჩემთან იყავ და სიკვდილის ჟამს იმ სამს მცნებასაც გასწავლიო“. როცა ამ ოსტატის სიკვდილის ჟამი რომ მოვიდა, უთხრა შეგირდს: „მოდი, ის სამი მცნებაც გასწავლოო. ერთი ეს, რომ შენს კარგს დღეს ავით ნუ გაატარებო, მეორე ეს, გზაზედ უკან და წინ ნუ წახვალო, შუაში იარეო, მესამე ეს, რაც თვალით ნახო, იმას ნურავის ეტყვიო!“ მოკვდა ის ოსტატი, დამარხა და თითონ წავიდა ქალაქს. იქ იახა ერთი კარი ლამაზი და მალაღი. დილაზედ იმ კარის წინ დაგავა და მორწყო. ორს დღეს ისე ქნა, მესამეს დღეს რომ კიდევ უნდა დაეგავა, მოვიდნენ, დაიჭირეს და იმ სახლის პატრონთან მიიყვანეს. ბატონმა ჰკითხა: „სადაური ხარ[ო]?“ იმან თავისი უთხრა. ბატონმა რომ ის ყმარწვილი ნახა, დიად ლამაზიც იყო და მეცნიერიც კარგი იყო, უთხრა: „შვილო, ჩვენს კელმწიფეს შვილი არა ჰყავს, გინდა იმასთან წავიყვანო, იმის შვილი შეიქნაო?“ ამან უთხრა: „შენ იცი, უფალო ჩემოო“.

აიყვანა და კელმწიფესთან მიიყვანა, და კელმწიფემ
შვილათ აიყვანა. შეიქნა შვილი კელმწიფისა. ერთს
დღეს კელმწიფე სანადიროთ წავიდა. კელმწიფეს ჰქონ-
და ბეჭედი ერთი, რომ გამარჯვების თილისმა ეწერა
იმაზედ და ის ბეჭედი დავიწყებოდა და ქვემო სას-
თაულზედ დარჩომოდა. უთხრა შვილად აყვანილსა:
„წადი შინ, ქვემო სასთაულზედ ბეჭედი დამრჩა, მო-
მიტანეო!“ წავიდა ის ყმარწვილი, ნახა, დიდი ვეზი-
რი კელმწიფის ლოგინში წევს დედოფალთან. ის ბე-
ჭედი აიღო, წამოვიდა და თავისი ნახული არავის
უთხრა. დედოფალმა და ვეზირმა პირობა შეკრეს:
„კელმწიფე რომ მოვიდეს, ის თავის შვილათ აყვა-
ნილი მოვაკვლევინოთო“. კელმწიფე რომ მობძან-
და, დედოფალი მივიდა და ის უბრალო ყმარწვილი
დააბეზდა: „შენ რომ ბეჭდისათვის გამოგეგზავნა, მო-
ვიდა, ავით მომეპყრა, საავკაცოთ მომინდომო! თუ
ის არ მოჰკალ, სირცხვილით თავს კარში ვერ გავ-
ჰყოფთო!“ ამ კელმწიფემ ის ყმარწვილი სხვას კელ-
მწიფესთან გაგზავნა, რომ იმის ხელქვეშ იყო, წიგ-
ნი მისწერა: „რას წამს ეს კაცი მოვიდეს, თავი მო-
სჭერით და აქ გამომიგზავნეთ[ო]!“ ეს წიგნი მისცა
იმ ყმარწვილს და გაისტუმრა. იმ წიგნში კიდევ ასე
ეწერა: „ვინც ეს წიგნი მოიტანოს, თუნდა ჩემი შვი-
ლი იყოს, თუნდა პირველი ვეზირი იყოს, თავი მო-
სჭერითო!“ წავიდა. შუა გზას რომ მივიდა, მოაგონ-

და თავის ოსტატის მცნება: ბოლოს გზას ნუ მიხვალა. საღამო შეიქნა და ღჰოლი დაჰკრეს. ადგა ის ვეზირი, რომელიც იწვა დედოფალთან, დაიჭირა ეს ყმარწვილი, თავის სახლში მიიყვანა. ვეზირს ასე ეგონა, ეს ყმარწვილი კარგს საქმეზედ გაგზავნაო, უხრა ყმარწვილს: „შენ აქ მოისვენე, ეგ წიგნი მამეც, მე წავიღებო და შენ ამბავს მოგიტანო“. მისცა ის წიგნი და წავიდა. ის წიგნი რომ მიიტანა, რომ წაიკითხეს, მაშინვე თავი მოსჭრეს. ვეზირს რომ თავისი მსახური გაჰყვა, იმას რომ თავი მოსჭრეს, ეს მსახური მობრუნდა. ყმარწვილმა რომ ეს ამბავი შეიტყო, კელმწიფესთან მივიდა. რა კელმწიფემ ნახა, დიდათ გაიკვირვა და მაშინვე შეიტყო, რომ ამ ყმარწვილის საქმე ღმერთს წარემართა. კელმწიფემ უბძანა: „შვილო, რა ნიზეზი იყო, რომ შენი თავი დამაბეზდესო, მაგრამ შენ[ის] სიმართლით ღმერთმა დაგიფარაო?“ ყმარწვილი პირქვე დაეცა და მოახსენა: „იტყვის დავით: „დამძალეს მე მტერთა ამოხოცათ და თვითვე გარდახდათ“.

თარგმანი: კაცმა რომ კაცს უმტეროს, თითონვე უნდა გარდახდეს. ავი კაცი უნდა შეეყაროს ავსა, როგორც იტყვის დავით: „მოთხარეს ჩემს წინ ორმო და თვითვე ჩავარდნენ“. კეთილი ჰქმენით და ბოროტი მოგშორდესთ, როგორც იტყვის სოლომონ: „მართალი ბოროტს მონადირეს მორჩება და იმის

ნაცვლათ ჩავარდეს ულ[ვ]თო“. ვინც კაცი სირცხვილს დაჰფარავს, ღმერთიც იმას დაჰფარავს, როგორც კელმწიფის შვილმა ისე, ღმერთმან მრავალი კეთილი მიანიჭა. ბძანებს წმიდა სახარება: „უსამართლობას ნურავის უზამთ, რომ არც თქვენ მოგივიდესთ უსამართლობა. ნურავის დასჯით, რომ არც თქვენ დაისარჯნეთ“.

126

მრთი ყმარწვილი იყო მლოცავი, ეკლესიაში ილოცევდა და სხვას ლოცვას იღუმალ ილოცევდა და ჰმადლობდა ღმერთსა. ეშმაკმა მოინდომა ის ყმარწვილი განსაცდელში ჩაეგდო. ერთს დღეს ერთმა კუდიანმა უთხრა ამ ყმარწვილს: „ჩვენსა მოდი, რასაცა მთხოვ, მოგცემო“. ყმარწვილი გულის სიმართლით გაჰყვა იმას. კუდიანმა შინ მიიყვანა, კარი დაკეტა და შიგნით სახლში შეიყვანა. ყმარწვილს უთხრა: „შენ აქ იყავ, მანამ მე მოვიდეო“. იქ მოიცადა. კუდიანი წავიდა, დაიგვიანა იმ დღეს და ყმარწვილი სულ ილოცევდა, ლოცვისაგან არ დამცხრალა. როდეს ის კუდიანი მოვიდა, ღამე იყო, ფეხი მისწყნარებოდა, ორი ცხენი მოიყვანა, უთხრა: „ერთზედ შენ შეჯექო და ერთზედ მეო“. შესხდნენ. წავიდნენ. ყმარწვილმა არ იცოდა, სად მივჰყევარო. მი-

ვიდნენ ერთს დიდს მინდორსა. მინდორი იყო სიმყრალით სავსე. იმ მინდორში იდგა ერთი ციხე შავი და ჩარდახი იყო შავი, ამ ციხეზედ ერთი შავი ტახტი იდგა, ზედ შავი კელმწიფე იჯდა. წავიდა კუდიანი, იმ შავს კელმწიფეს უთხრა: „გიახელო“. იმან უთხრა: „ჩემო ბეჯითო მუშავ, დღეს რა გიმუშავნიაო, ან რა მოგიგიაო?“ კუდიანმა უთხრა: „ეს ყმარწვილი მომიყვანია, რომ შენ თაყვანი გცესო“. კელმწიფემ უთხრა ყმარწვილს: „თუ თაყვანსა მცემო, ჩემს მსახურებზედ მეტს დიდობას მოგცემო“. მაშინ ყმარწვილს ლოცვა მოაგონდა. ახრა ყმარწვილმა: „უამი არის ჩემის ლოცვისაო, თაყვანი ვცე ქრისტესაო, რომ დაგვიხსნა ჯოჯოხეთიდან და ეშმაკის ხელიდანაო“. დაეცა აღმოსავლეთისაკენ და თაყვანი სცა ქრისტესა. მაშინ იქნა ქება და ქუხილი საშინელი, და ყმარწვილი მისუსტდა. როცა მოსურიელდა, ველარა ნახარა იმის მეტი, რომ იყო დიდს მინდორში. მოვიდნენ ანგელოზნი, გზა უჩვენეს და წავიდა ქალაქსა, და ის ამბავი უთხრა ყველასა. შეიტყო კელმწიფემ და იმ ყმარწვილს დაუძახა და უბძანა: „ჴი, კეთილო ყრმაო, მე მივალ იერუსალიმს, მომყევ თანაო, რომ თაყვანი სცე ქრისტესა საფლავსაო და ყოველს წმიდას აღაგებსაო ქრისტეს ღვთისა ჩვენისასაო!“ წავიდნენ. როდეს თაყვანი სცეს ქრისტეს საფლავსა და ყოველს წმიდას ადგილსა, ქრისტე გამოე-

ცხადა და უბძანა ყმარწვილს: „ჩი, ყმარწვილო, მეორედ მოსვლას შენის გარჯილობის ნაცვალი ათასეულად და ბევრეულად მოგაგო, რომ იმდონს ეშმაკებში და ქაჯებში მე თაყვანის მეცო უშიშრად და მე ქრისტე ღმერთად აღმიარეო!“

თარგმანი: მლოცავს კაცს ღმერთი ყოვლის ბოროტისაგან იხსნის და განსაცდელს ეშმაკისაგან, როგორცა ჰბრძანებს წმიდა სახარება: „ერთისათვის ასეულად, ათასეულად და ბევრეულად მიაგებს, რომელსა ჰქონდეს ყური და ისმინოს“.

127

მელა და არწივი დამშობილდნენ, უმეცრობით ფიცი და პირობა დადვეს, რომ რაც ნადირი დაიჭირონ, ერთათ ქამონ. როდეს მელა ინადირებდა, ისი და არწივი ერთათ სქამდნენ, და როდეს არწივი ინადირებდა, წაიღებდა ნადირს, აიტანდა ერთს მაღალს ადგილსა. მელა იქ ვერ ავიდოდა. ნახა მელამ, რომ უმლოობს. დაუძახა მელამ: „შე უმლოო და ხარბო და ავაზაკო[ო]!“

თარგმანი: თუ კაცი თავის ამხანაგთან მრუდია, ის ემგზავსება ქურდსა და ავაზაკსა, იუდას და კაცის მკვლელსა.

128

ერთს კაცს ნიგვზის ქვეშ ბოსტანი გაეკეთებინა, საზამთრო დაეთესა. მოვიდა დამთესი, ნახა, დიდრონი საზამთრო მოესხა, და აიხედა მალლა, ნახა, სიგოზს წვრილი კაკალი ესხა. თქვა: „უფალო ღმერთო, ყოველი რიგზედ გააჩინე, მაგრამ ეს ორი მარცვალი რათ არის უმგზავსო?“ ამ სიტყვაში ძილი მოუვიდა. ნიგვზიდამ ერთი კაკალი ჩამოვარდა, შუბლზედ დაეცა, დიად ეტკინა, შუბლიც გაუტეხა, სისხლი გარდმოედინა. წამოდგა და ევედრებოდა ღმერთსა და თქვა: „უფალო ღმერთო, შენი ყოველი გარიგება კარგია, ვინც ნაკლებათა თქვას, ჩემს უარესად იმას გაუტყდეს თავიო. თუ ეს საზამთრო ყოფილიყო და ნიგოზსა ჰბმოდანო, მომკლავდანო!“

თარგმანი: ყოველმა კაცმა უნდა თქოს: „რაც ღმერთმან გააჩინა, ყველა რიგით და სამართლითა[ა]ო!“ კაცმა ღვთის გაჩენილი და განწესება“ არ უნდა დაიწუნოს.

129

ერთი კაცი იყო, თავის ღღეში კეთილი არ ექნა, სულ ცოდვაში დაელამებინა და თავის ღღეში

ავათ არ გამხდარიყო. ერთს დღეს წავიდა სასაფლაო-ში, იქ ეკლესი[ი]ს კარზედ ძილი მოუვიდა. ადგა და სინანულად მოეგო, ეკლესი[ი]ს აშენებას კელი მი-ჰყო. როცა დაასრულა ეკლესია, ავათ გახდა სა-სიკვდილოთ. თქვა: „უფალო ღმერთო, რამდონი ქა-მი იყო, ცოდვაში ვიყავო და ბოროტშიაო და ავათ არ გავხდიო, და როცა ეკლესია ავაშენე, ახლა ავათ გავხდი და ვკვდებიო. ნუ თუ ჩემი ეკლესი[ი]ს აშე-ნება ღმერთმან არ შეიწყნარაო!“ მაშინ ეჩვენა თა-ვისი კეთილი ანგელოზი და უთხრა: „ნუ წინ აღუ-დგები, ღმერთმან შეგიბრალა, შენი ეკლესი[ი]ს აშე-ნება ყოველს საქმეზედ უფრო მოგიწონა[ო]“.

თარგმანი: რომელ[ნ]იც შეინანებენ და ცოდვი-საგან კელს აიღებენ, ღმერთი იმათ ცოდვას აღარ მოიხსენებს. ღმერთს უნდა კაცმა კეთილი იმოქმე-დოს და მერე მოკვდესო, რომ ეღიროსო სასუფევე-ლი. ღმერთი მოწყალეა.

ეკლესიამ დაიკვება: „მე წმიდა ვარ და ტაძა-რი ჩემი ღვთისა არისო, მოვლენ ჩემსა ეპიზკოპოზ-ნი, მღვდელნი, ილოცვენ, სწირვენ, ღმერთი მოწყა-ლეებას მოიღებს ქვეყანაზედ და ცოდვილნი მოიქცე-ვიანო“. მაშინ მოვა წისქვილი და ეტყვის საყდარსა:

„რაცა თქვი, ქეშმარიტი არისო და მართალიო, მაგრამ შენ ჩემს სიკეთეს ნუ დაივიწყებო, რომ დღე და ღამ ვირჯები, ვიგებ, რომ ჭამონ მღვდელთა და ერთა, მერე მოვლენ შენთან და ილოცვენ, და თაყვანი სცენ ღმერთსა[ო]“.

თარგანი: არის ქვეყანაზედ კაცი, რომ მუდამ ირჯებოდნენ და იგებდნენ, როგორც განბრქვალული მეფენი, დიდებულნი, მღვდელნი და ერნი აბასჰამენ მოგებულსა, მერე წავლენ ეკლესიას და ადიდებენ ღმერთსა.

131

სარმა და ცხენმა იბაასეს. ცხენმა უთხრა ხარსა: „შენ ვინა ხარ, ან რის მარგებელი ხარო ჩემზედ? ოქროთი და ვერცხლით გაკეთებულს უნაგირს დამადებენ, მეფენი, თავადნი და ჩინებულნი შემსხდებიან[ო]!“ ხარმა უთხრა: „ყოვლის ქვეყნის სიქადული მე ვარ, რომ გავირჯები, მოვიგებ, მდაბალი ვარ, მაგრამ მეფენი და ერნი და თქვენა სჰამთ ჩემს ოფლით ნამუშავარსა. თუ ჩემი მოგება არ იყოს, თქვენცა და თქვენი მეფენიც დაიხოცებით, შენ რათა ხარ სიკეთის დაუნახავიო!“

თარგმანი: კაცი არის, იმუშაკებს ხარს უკეთ, კაციც არის, რომ მუდამ ცხენზედ ჯდებოა ქვეყნის

დასაქცევლად. თუ კაცმა არ იმუშაოს, როგორც ხარი, ცხენიც მოკვდება და ზედა მჯდომიც.

132

შრთი მხეცი არის საპალნის ამკიდებელი. საპალნე ეკიდა: ერთი ცალი სასიკვდინე წამალი იყო და ცალი კაცის მკვლელი მახვილი იყო. წავიდა, ერთს ვიწროს გზას მიაღვა. იქ გავლა ვერ შეიძლო. როცა საპალნემ შეაწუხა, ერთს მხარეს სასიკვდინე წამალი ჩაეყარა, ერთს მხარეს მახვილი დაერქვენ და მოკვდა.

თარგმანი: საპალნის ამკიდებელმა კაცმა უნდა კეთილი აიკიდოს მარადის ზურგზე, და კაც[ნ]ი გასულელებულან ეშმაკისაგან, კეთილის მაგიერ ცოდვას იკიდებენ, როგორც მახვილსა და სასიკვდინე წამალსა.

133

ჯოჯოს ერთი ბუნება აქვს, რომ მუდამ თავის ბუდეს ვერ იპოვნის. დედამიწას მოსთხრის, ერთს აღაგს ვერ მოისვენებს. იმას ავი სული უდის თითონ, თავისის ავის სულით სხვა და სხვა ადგილს იცვლის, ასე ჰგონია, ავი სული ადგილს უდისო. აქა-იქ ადგილს იცვლის, მაგრამ ავი სული თითონ არის.

თარგმანი: არიან კაცნი ქვეყანაზედ, რომ მუ-
დამ ადგილიდამ ადგილი იცვალონ, მოუსვენებელნი
არიან. ავი სული მოუსვენლობიდამ არის. თუ ბუნე-
ბით კეთილი არის, ყოველს კეთილს შეიძინებს.

134

შრთი ცხოველი არის ზღვაში, დიახ კარგი
და ადამიანისა და მხეცის უვნები, ბალახსა სძოვს, ერ-
თი რქა აქვს შუბლზედა და წვერი ქვეითა აქვს. წა-
ვა, ზღვაში ჯვარის სახეთ რქას გამოავლებს, წყალი
გატკბება, თითონ დაღევს, რაც ცხოველნი არიან,
იმას უყურებენ, ის რომ რქას გამოავლებს, მივლენ
და ყველანი დაღევენ.

თარგმანი: თუ ყოველს კაცს ავკაცობა არა აქვს,
როგორც ის ცხოველი, კეთილი კაცნი ბერნი და
მეუდაბნოენი არიან, და რჩეულნი კაცნი, რომ არა
აქვსთ ბოროტი, იმათ შეუძლიანთ მწარე გაატკბი-
ლონ და ბოროტი კეთილათ შესცვალონ.

135

ჰირს ერთი ზნე აქვს: სადაც საქმე გაუჭირ-
დება, ან ლაფში დაეფლობა,⁴ იმ გზაზედ აღარ გაივ-
ლის. ყოველთ ცხოველთ და პირუტყვზედ ვირზედ

უმეცარი არავინ არის. არაბი ვირს სულელს ეძახის. კაცი კაცსაც ხომ ეტყვის, ვირზედ უფრო უმეცარი ხარო!

თარგმანი: კაცი რომ გიცდია ერთხელ, ისიც არის, რომ გინახავს. კაცი თავის საქმეზედ ნამუსიანათ უნდა იყოს. ის საქმე რომ უცდია ერთხელ, იმან აღარ უნდა ქნას, ვირზედ უფრო უმეცარი იქნება.

136

მრთი კაცი იყო, ცოლი ჰყვანდა ერთი უგუნური. ერთხელ მეცნიერთაგან⁴⁴ გაიგონა: თუ სიკეთე ჰქენიო, ზღვაში ჩააგდე, უხმარი ნუ ჩააგდებო. კაცმა განიწესა და დაეჩვია, ყოველს დღეს ერთს პურს ზღვაში აგდებდა. ზღვიდამ ერთი [კაცი] გამოდიოდა, ის პური კელმწიფესთან მიჰქონდა. დღესა ერთსა ზღვის კელმწიფემ ბძანა: „ის კაცი მოიყვანეთ, რომელიც ზღვაში პურს აგდებსო, რომ მეც იმისი სიკეთე გარდ[ა]ვიხადლო!“ რომელსაც პური მიჰქონდა კელმწიფისათვის, მოვიდა ის და პურის ჩამგდებს უთხრა: „კელმწიფემ ბძანა: ის პურის ჩამგდები კაცი მამგვარეთო, რომ იმისი სიკეთე გარდავიხადო[ო]!“ იმ ზღვის კაცმა დაარიგა: „რაც მოგცეს, შენ ნუ გამოართმევ, შენ უთხარ, ჩემი ენა ერთი შენს პირში გამომავლებინეო“. პირზედ ბადე შემოავლო და ზღვა-

ში შეიყვანა, კელმწიფესთან მიიყვანა. უბძანა: „ჰი, კაცო, რაც გინდა, მთხოვე, მოგცე[ო]!“ მოახსენა: „ჩემი ენა შენს პირში გამომავლებინეო“. მიიტანა ენა და კელმწიფეს პირში გამოავლო. მაშინვე ისწავლა ყოველის მხეცის და ფრინველის ენა. როცა გამოვიდა ზღვიდამ, წავიდა, ერთის კლდის ქვეშ დაჯდა. მოვიდა ერთი ფრინველი, დაჯდა კლდის თავზედ და თქვა: „ამ კაცმა არ იცის, თუ რა მარხია ამ კლდის ქვეშა[ო]“. ზღვის კელმწიფემ დაარიგა: „შენს საქმეს კაცს ნუ ეტყვიო, თუ უთხარ ვისმე, მოჰკვდებიო“. ფრინველისაგან რომ შეიტყო, რაც ეფლა კლდის ძირში, ამოიღო და თავის სახე მიიტანა. ცოლმა უთხრა: „ვინ მოგცაო?“ იმას სიკვდილისა ეშინოდა და ვერ ეუბნებოდა. როდეს იმ სულელმა ცოლმა აგინა ქმარსა: მითხარ, ვინ მოგცაო, მაშინ მოინდომა ქმრის სიკვდილი. წავიდა კაცი, აღსარება თქვა, ეზიარა, უნდა ეთქო და კიდევ მომკვდარიყო. იმ ღამეს მამალმა სამჯერ ფრთა შემოჰკრა და დაიძახა. ძაღლმა დაიყუფა და უთხრა: „რას გიხარიანო, რომ ფრთა შემოჰკარო, ხვალ ჩვენი პატრონი უნდა მოკვდესო და ჩვენ უპატრონოთ დავრჩეთო!“ მამალმა თქვა: „მე რა ვქნა, თუ მოკვდებო! მე ორმოცი ცოლი მყავს და ჩემის ბრძანების მორჩილნი არიანო!“ ძაღლმა თქვა: „თუ დიად სულელი და ანჩხლიაო?“ მამალმა უთხრა: „ეგ საქმე“

ადვილი არისო, როცა გათენდეს, წავიდეს ტყე-
 ში, ორმოცი მუხის ჯოხი მოსჭრას, მოიტანოს. ცოლმა
 რომ ჰკითხოს: ვინ მოგცა, მითხარო, კაცმა უთხრას:
 ამ ორმოცს სახრეს ზედ დაგამტვრევ, უთხრას, ამ
 სახრეებმა მომცაო. ამ კაცმა სწორეთ ისე ქნა: ცოლს
 ამღონი სცემა, რომ იხვეწებოდა დედაკაცი და დი-
 დათ ეფიცებოდა: „ოლონდ ნუ მომკლავ, აღარ გკით-
 ხავ, თუ ვინ მოგცაო“.

თარგმანი: ბევრი კაცი არის, რომ თავის საი-
 ღუმლო ცოლს უთხრას. ცოლი უთქმელობას ვერ
 მოითმენს. კაცი წახდება, იქნება კიდევ მოკვდეს.
 მართებს კაცსა, მრავალი კეთილი უყოს ცოლსა, რომ
 ერთი გვამნი არიან, მაგრამ თავის საიდუმლო გან-
 ზრახვა არ უნდა უთხრას.

მ ერთი კაცი იყო, ჰყვანდა ერთი კარგი და ლა-
 მაზი მოყვარე. წავიდა ეს კაცი ღვინის სასმელათ,
 მეჯლისი ქნა და თავისი მოყვარე იქ არ იყო. როცა
 შუა ღამ[ე] შეიქნა, მოიკითხა თავისი მოყვარე და
 წავიდა იმ თავის მოყვარესთან. მეჯლისიში გამართა,
 დიდათ მიიღო. ორმოცი კაცი მიჰყვა, ისინიც შეასხა,
 დასხა, მაგრამ⁹ ის თავისი მოყვარე მთვრალი იყო, ვე-
 რა გაიგო-რა. როცა ღვინო ცოტათ გამონეღდა,

აიკიდა ამ მოყვარემ და თავის სახლში მიიყვანა. გზაზედა ჰკითხა: „ვინა ხარო?“ უთხრა: „ვერ მიცნობ, შენი ძმა ვარო“. მაშინ იცნა და უთხრა: „არც ერთმა ყური არ მიგდო, ყველანი თავიანთ სახლებში წავიდნენ და შენ კი მიპატრონეო!“ ეს მთვრალი თავში იცემს და სცხვენიან. შინ მიიყვანა, ლოგინი დაუგო, დააწვინა, დახურა და მოასვენა. როცა გათენდა, შეიტყო ყოველი ყოფილი. სცხვენოდა. უთხრა ცოლსა: „მოიყვანე ის ზვარაკი, დავკლათ და ჩვენი მოყვარე დავჰპატიოთო“.

თარგმანი: მემთვრალე კაცი წაუხდენელი არ დარჩება, რა გინდ რომ კარგი მეგობარი და ძმა კაცი ჰყვანდეს, ორჯელ და სამჯერ იმისი სირცხვილი დაჰფარონ, ბოლოს, თუ არ მოიშალა მემთვრალობა, სულითაც დაიკარგება და ხორციითაც, და მრავალნიც დაკარგულან.

138

ბროწეულის ხემ უთხრა ზეთის ხილის ხესა: „მე წითელი ბროწეული მაქვსო, ლამაზი ვარ შენზედაო“. ზეთის ხილს ხე ეტყვის: „მე მარცვალი ზეთისა მაქვს, რომ კაცს გაანათლებს[ო]“.

თარგმანი: ბროწეულის ხე კელმწიფეები არიან და ზეთის [ხილის] ხე მღვდლები არიან. თუმცა კელ-

მწიფეები მშვენიერნი არიან, მაგრამ მღვდლებთან
ვერ არიან. მღვდელი სჯობია კელმწიფესა. მღვდე-
ლი ბნელის განმანათლებელია, ცოდვილის სულს
განათლებს.

139

რას წამს თევზი წყლიდამ გამოვა, მაშინვე მო-
კვდება.

თარგმანი: კაცი რომ ღვთის მცნებას გარდავა,
მოუკვდება სული. სიკვდილს უკან სულითა და ხორ-
ცით დაისჯება.

140

როდეს ჩანგლით თევზი დაიჭირება, ის მო-
კვდება.

თარგმანი: როდესაც კაცი ცოდვაში შევა, ის
ეშმაკის კელით მოკვდება, როგორც მოკვდა თევზი
ჩანგალში.

141

მრთი მეცნიერი კაცი გაგლახავდა. ერთი ბე-
დოვლათი შვილი ჰყვანდა. თავის სიკვდილის ეამს

დაუძახა შვილს³³ და უთხრა: „ჩვენს ვენახში აღრევე საუნჯე შემინახავს კაის ალაგს, არ გიჩვენებ, წადი, გაისარჯე, ღრმათ მოთხარე და იპოვნო“. მამას უკან შვილი გაისარჯა დიდის გარჯით და ღრმათ სთხრიდა, ეგების ვიპოვნო. იმ თხრით ვენახმა იმატა და მერე მრავალი ნაყოფი მოისხა. შეიქნა იმისთვის საუნჯე.

თარგმანი: დიდი კეთილია მუშაკობა. დიდათ მარგებელია სააქაოსაცა და საიქიოსაცა, მაგრამ მცონარნი არც აქ კეთილათ იცხოვრებენ და არც საიქიოსა, როგორცა სწერენ: მცონარისა და დამზარებლისათვის დაკეტილია კარი სასუფეველისა და არაოდეს გაელებათ.

ერთმა კაცმა მგელი დაიჭირა, ფეხები შეუკრა, ძალღს აჰკიდა და შინ მიჰყვანდა. კაცებმა ნახეს და უთხრეს: „ეგ რა გიქნიაო?“ უთხრა: „შინ მიმყავს, ამას ჩემს შვილებს მოიღო ხოლმეო და ვაჰმეო“. კაცთ უთხრეს: „მაგას ქვეყნის მწველელი ამოუგდია და შენ შენთვის მწველელად მიგყავსო!“

143

მრთი მგელი მალლა ავიდა. ნახა, ქვეით ერთი პირი ცხვარი სძოვს, მივიდა და უთხრა: „მშვიდობა, მშვიდობა თქვენთანა!“ ერთი ბერი ერკემალი ერია, იმან უთხრა ცხვართა: „მართალია, მართალია, მშვიდობა გვითხრა მგელმა, მაგრამ ყველამ თქვენს თავს უშველეთო“.

144

მრთს კაცს ვირი დაჰკარკოდა და დიად მწუხარეებით დაეძებდა. მგელი შემოეყარა და ჰკითხა: „რათა ხარ მწუხარეთაო?“ კაცმა უთხრა: „ვირი დაჰკარგე და ველარ მიპოვნიაო“. მგელმა უთხრა: „ჩი, კაცო, შენი ვირი მე ვიპოვნეო“. კაცმა უთხრა: „მომეც, საპოვნელას მოგცემო“. მგელმა უთხრა: „შენი ვირი ტალახში ჩაფლულიყო, სამი დღე გავისარჯე, ძლიერ გამოვიყვანე და ჩემს გასამრჯელოში შევქამეო, ვიცოდდი, საბრალო კაცი იყავი და ჩემის გასამრჯელოს მოცემა არ შეგეძლოო“.

ქვირვი დედაკაცს ათი თხა ჰყვანდა, და ჰყვანდა ერთი შვილი. ყოველ დღივ შვილს მიჰყვანდა და თხებს აძოვებდა, და დედა სწველდა და ერთს ციცხვს წყალს ურევდა რძეში, და ისე ჰყიდდა. შვილი ეუბნებოდა: „დედავ, წყალს ნუ ურევ, ცოდვა არის, წყალს რძის ალაგს ნუ ჰყიდი, თორემ ერთხელ ინანებო!“ დედამ უთხრა: „შვილო, რძე ცოტა არის, წყალს იმიტომ ურევ, რომ მოემატოსო“. დღესა ერთსა ყმარწვილი აძოვებდა. მოიღრუბლა, წვიმა დაიწყო, მოვარდა ღვარი, ის თხები მოიტაცა და წყალში ჩაყარა. შვილი ტირილით მოვიდა დედასთან. დედამ უთხრა: „ცარიელი რათ მოხველო, სად არიან ჩვენი თხებიო?“ შვილმა უთხრა: „რძეში რომ თითოს ციცხვს წყალს ურევდი, ის წყალი ღვრად იქცა, ჩვენი თხები იმ ღვარმა მოიტაცა და წყალში ჩაყარაო!“

თარგმანი: ღვთის სამართალი ჰეშმარიტი არის, თუ რომელიც კაცი უსამართლობას იხმარებს, მეტობით მიეგე... ქაც ეკითხება და როგორედ მოსვლას სამართალშიაც.

[146]

ბაღდადის ქალაქში ერთი კარგი კელფუნჩი
 დურგალი ოსტატი იყო. სამი წელიწადი იმოქმე-
 და, ამბრის¹⁶ მარცვლის საკურთხეველი გააკეთა, მრავალი
 სახე ჩაყარა, რომ იმისთანა კაცის თვალს არა
 ენახა-რა. წაიღო, მეფეს მიართო, ასე ეგონა, ან
 ერთს ქალაქს და ან კარგს სოფელს მიბოძებსო. კელ-
 მწიფემ რომ ნახა, დიდათ გაიკვირვა და აქო, ათასი
 ვერცხლი უბოძა. აიღო ის ვერცხლი და გარეთ კარ-
 ზედ დაჯდა მწუხარეთ. უნდოდა ის ათასი ვერცხლი
 ისევ მეფისათვის შეებრუნებინა. მოვიდა ერთი კაცი,
 ერთის ლანგრით ვარდი ეჭირა. ის რომ ნახა ისრე
 მწუხარეთ, უთხრა: „კაკო, რათა ხარ ეგრე მწუხა-
 რეთაო, რა მიზეზი არისო?“ ამან უთხრა: „სამი წე-
 ლიწადია, რომ ვმუშაობ, ამბრის კურკიდამ რის წვა-
 ლებით ერთი საკურთხეველი გავაკეთე, რომ ათას
 ოსტატში ერთი ვერ გააკეთებს იმისთანასაო, მოვი-
 ტანე, მეფეს მივართვი, ან ქალაქს მაჩუქებს, ან კარგს
 სოფელსა მეთქი. იმან ეს ათასი დრამი მომცაო, უნ-
 და უკუბრუნოო“. იმ კაცს რომ ვარდი ეჭირა, იმან
 უთხრა: „შენ მართალი ხარ, ამ კელმწიფემ კელოს-
 ნის ყადრი არ იცისო. მეც კელოსანი ვარ, ამდო-
 ნი წელიწადია, მე ამ კარზედა ვარ და იმას ერთ-

ხელ ჩემთვის არაფერი მოუციაო“. ამ დურგალმა უთხრა იმ ვარდის მომტანს: „შენ რა კელობა იციო?“ იმან უთხრა: „ამ სარაიას მე ვწმენდო“. დურგალმა სარტყლიდამ კელეჩო⁴⁷ ამოიღო და იმ სარაის მწმენდ[ელ]ს ცალ მხარეს წვერზედ დაადო. ასე მოეპარსა, რომ სამართებელს უკეთესათ. ისე შევიდა მეფესთან, ისე მასხარათ შეიტანა ის ვარდი. უბძანა კელმწიფემ: „ჩი, კაცო, აგრე შერცხვენილი როგორ შემოხველ აქაო?“. მოახსენა: „ჩემო კელმწიფევ, კარზედ ერთი კაცი ზის ნადვლიანათ, ვკითხე: „რათა ხარ აგრე შეწუხებული [მეთქი]?“ მითხრა: „სამი წელიწადი ვიმუშავე, ამბრის კურკიდამ ერთი საკუთრთხვეველი გავაკეთე, კელმწიფეს მოვართვი, მეგონა, ან ქალაქს მაჩუქებს, ან სოფელსა მეთქი, და ათასი ვერცხლი მაჩუქაო, იმაზედა ვარ შეწუხებულიო. მინდა ეს თეთრიც ისევ შეუბრუნოო“. მე უთხარ: „ჩვენმა მეფემ კელოსნის პატივი არ იცის მეთქი. მეც ამდონი ხანია ვემსახურები და არც არაფერი ჩემთვის მოუციაო“. მკითხა: „რა კელობა იციო?“ მე უთხარ: „სარაიას უვლი და კარგს გოდორს დავწნავო“. ის ეჯავრა, სარტყლიდამ კელეჩო ამოიღო, წვერზედ დამადო და ასე მომეპარსაო“. დაუძახა ის დურგალი და უბძანა: „მართლა შენ უყავ ესაო?“ მოახსენა: „მე უყავო“. გაფიცებო, რომ მეორეს წვერსაც ისე უყავო, რომ ვნახოო“. ამოიღო დურგალმა კელეჩო, დაადო მეორეს წვერზედ.

რომელიც მხარე მოუპარსავი იყო, ისიც სწრაფათ
მოეპარსა. უბძანა კელმწიფემ მწერალს: „რომელიც
სოფელი მაგ ღურგალს უნდა, დაუწერეთო, შვილის
შვილამდინ გვიბოძებიაო“. ეს წიგნი გამოართო, სო-
ფელი იშოვნა და თავის სახლში წავიდა.

თარგმანი: როგორც ვარსკვლავზედ მზე ბრწყინ-
ვალეა, ისრე მცირე კელოსანი არა რათ ჩავარდე-
ბა პირველს ოსტატთან. დიდრონის კელოსნისაგან
მიიღებენ მცირენი სწავლასა.

147

ერთი თხა იწვა მალალს კედელზედ და იმ
კლდის ქვეშ მგელი იწვა. თხამა თქვა: „გული მი-
თქომს, ჩავიდე, ჩემის რქით მუცელი გაუხეთქოო“.
მგელმა თქვა: „ნეტავი იქნება ჩემთვის, რომ ჩამოხვი-
დე და შენის რქით მუცელი გამიხიოო!“

თარგმანი: უმეცარი კაცი იტყვის, შემძლე-
ბელს კაცს მოვერევიო, და როცა შემძლებელის კა-
ცის კელში ჩავარდება, მაშინ გამოჩნდება იმის ულო-
ნობა.

148

ღელაკაცს სამი პირის წყალი აქვს: ერთი ეს,
რომ მანამ ქმარს შეირთავს, მრუშებით თავის ქალ-

წულებას გახსნის, ერთი მაშინ აეხდება; მეორე ეს, როდესაც შვილი ეყოლება და ის ყმარწვილს დაიჭერს, და გამოვა გარეთ და ურცხვათ დაჯდება, და ყმარწვილს ძუძუს აწოებს, მაშინ აეხდება პირის წყალი; მესამე, როდესაც თავის გვირგვინის ქმარს გაუშვებს და სხვასთან მივა, მაშინ აეხდება პირის წყალი. ეს სამი პირის წყალი რომ აეხდება, იმას პირის წყალი აღარა აქვს, რაც რომა ქნას, აღარას შეირცხვენს. ღმერთმან ნუ ქნას იმისთანა დედაკაცი!

თარგმანი: თუ კაცი თავის ბუნებითს ჩვეულებას არ დაიმაგრებს და ცოდვას მიჰყვება, ის აღარას შეირცხვენს, და მეორეთ მოსვლას წინაშე ქრისტესასირცხვილელულ შეიქნება.

149

მ ერთი კაცი იყო, წელიწადში ასი კოდი პური მოუვიდოდა და წლამდინ ეყოფოდა. ერთს წელიწადს ოთხმოც[ი] კოდი მოუვიდა. იმისთვისა [ს]წუხდა: „ოცი კოდი რომ დამაკლდა, ჩემს ხიზანს ხომ არ ეყოფა, რა ვქნაო!“ ამ კაცს ღმერთმან ანგელოზი მოუვლინა და უთხრა: „ერთი ქვრივი დედაკაცი არის, ერთი ქალი ჰყავს, ორი კოდი პური აჰკიდევ და იმას მიუტანეო“. აჰკიდა ამ კაცმა ორი ფუთი პური, იმ ქვრივს დედაკაცს მიუტანა. დედაკაცმა თა-

ვის ქალს დაუძახა: „ეს პური უფალს გამოუგზავნია, მოდი, შეიტანეო!“ ქალმა უთხრა დედას: „სადილათ ხომ პური გვიჭამიაო, ორი კვერი კიდევა გვაქვს, იმასაც ხომ შევჭამთ, ხვალ ღმერთი სხვას გვიბოძებსო“. დედა-შვილთ უთხრეს იმ პურას მომტანს კაცსა: „შვილო, ეგ პური წაიღე, ვისაც პური არა აქვსთ, იმათ მიეცო, ჩვენ მომეტებული არ გვინდაო“. გაიკვირვა ამ კაცმა ამათი ღვთის მინდობილი სასოება, შერცხვა ამ კაცსა, რომ ოთხმოცი კოდი პური ჰქონდა და კიდევა წუხდა, ცოტა არისო.

თარგმანი: რომელთაც მრავალი აქვსთ, მარადის იმის ფიქრში არიან, როგორ უნდა დავრჩეთო და ზოგი, ერთის დღის პური რომა აქვსთ, ხვალისათვის არა წუხან და ღვთის მინდობით არიან, და არ უსასოებენ.

150

ერთი ღარიბი მღვდელი იყო, მივიდა ყასაბთან და უთხრა: „პატარა ხორცი მამეცი, შვილები მშიერი მყავს, იმათ მოუხარშოო“. ყასაბმა საცინლათ [ა]იგდო და ერთი ლიტრა ხორცი მისცა და უთხრა: „მამის ჩემისათვის სწირეო“. მღვდელმა სიმართლის გულითა ჰკითხა: „მამა შენს რა ერქოო?“ უთხრა ყასაბმა: „სათულის ტარი ჰქვიანო“. ის ხორცი წაიღო

მღვდელმა, მოხარშა, შვილებს აქამა. მეორეს დღეს მღვდელმა სწირა, სათულის ტარი მოიხსენია გულის სიმართლით, მართლა იმის მამის სახელი ეგონა. ის სათულის ტარი განედლდა, ამაღლდა, აყვავდა. მრავალ ფერი ყვავილი დაისხა, რომ კაცის თვალს იმისთანა შვენიერი არა ენახა-რა. ასეთი სული სდიოდა, რომ კაცს იმის უკეთესი არა ენახებოდა-რა. რა ყასაბმა ნახა, განცვიფრდა, მივიდა, მღვდელს მუხლთ მოეხვია, და წირვის სასწაული ნახეს ყოველთა. ყასაბმა ხელახლა აწირვინა მამისათვის და მართლა თავის მამის სახელი უთხრა.

თარგმანი: ნუ მოატყუებთ, ძალი ღვთისა არ უგულვებელ იქმნას! არ შესუსტდება ყოველითურთ: ძრიელი და სასწაულის მოქმედია ღმერთი.

151

მრნი კაცნი გაამხანაკდნენ, გლახის ტანისამოსი ჩაიცვეს და ქვეყნებს დაიარებოდნენ. მივიდნენ ერთს ქალაქს, ნახეს, ციხის კარზედ ერთი ადამიანის თავი ეკიდა. იმ კარიდამ არ შევიდნენ, თქვეს: „სხვა კარიდამ შევიდეთო“. მივიდნენ სხვას კარზედ, იქაც ეკიდა ადამიანის თავი. არც იქილამ შევიდნენ. იმ ქალაქს რამდონიც კარი ჰქონდა, სულ მოიარეს და ყველგან ეკიდა [ადამიანის თავი]. რომ აღარ იქნა,

ერთის კარიდამ შევიდნენ. ნახეს ქალაქის კაცთა, რომ უცხოეს ქვეყნიდამ არიან. მივიდნენ, მეფეს მოახსენეს. მეფემ ეს კაცი მიასხმევინა, კარგი სადილი გაუკეთა და თავისთან დაისხა. ჭამაში რომ შევიდნენ, იმ ორის კაციდამ ერთი კარზედ გავიდა. მეფემ, მეორე კაცი რომ გვერ[დ]თ უჯდა, იმას უბძანა: „ეგ შენი ამხანაგი რომ ისეთი ავი კაცი არის და მაგისი ავკაცობა რომ მრავლისაგან მესმის, მაგას როგორ გაამხანაგებინარო და მაგაზედ რატომ ხელს არ აიღებო?“ ამ კაცმა უთხრა: „მაგას ნუ ბძანებ, მტრისაგან შემოგსმენიაო, ეს თვით კელმწიფის შვილი არის და ყოვლის კეთილის ზნეობით სრულიაო, რომ უკანასკნელს მონათაც არ მიკადრებსო“. ის რომ შემოვიდა⁴⁸, ახლა ეს გავიდა, და ახლა იმას⁴⁹ უბძანა: „შენ რომ კელმწიფის შვილი ხარ და ყოვლის კეთილის ზნეობით სრული ხარ, მაგისთანას ავკაცს რათ გამეგობრებინარ, რომ მრავალნი მაგის ავკაცობას ლაპარაკობენო!“ იმან მოახსენა: „მაგას ნუ ბძანებ, მტრის სიტყვა მოგხსენებიაო. ეგ ასეთი დიდებულის კაცის შვილია, რომ მაგისის მამისაგან ჩემი ოჯახი დადგინებულია, რომ დღესაც მაგისის მცნებისაგან და ჭკუისაგან ერთს ლუკმას პურსა ვშოულობ, და თუ მაგას საქმეში გამოსცდით, ნახავთ, რა კაცი არისო“. ის კაციც შემოვიდა. ამათ უბძანა: „ციხის კარზედ რომ ადამიანის თავები ჰკილია, ნა-

ხეთო?“ „მოახსენეს: „ვნახეთო“. „აბა ის თავები უცხო ხამი კაცის თავები არისო. ვისაცა გკითხე ემანერთის ამბავი, ერთმანერთი აძაგესო და იმისთვის ვხოცდი, და თქვენ რომ ერთმანერთი აქეთ, ამი[ს]-თვის არ დაგხოცე[თ]ო“. მრავალი უბოძა და გაისტუმრა. სიხარულით წავიდნენ.

თარგმანი: რომელმაც თავისი ამხანაგი ავით ახსენოს და დასძრახოს, თითონ დაიძრახება და ავით ახსენება⁵⁰, და კაცმა რომ თავისი ამხანაგის კეთილი მოინდომოს და თქოს, ქვეყანაში თითონ შეიქნება კარგი და თითონ მიიღებს სიკეთესა ღვთისაგანაც და კაცისაგანაც და ორსავე სოფელს კეთილი მიეცემა.

ერთი კაცი იყო, დიად მოვალე და მოვალეები-საგან მოსვენება არა ჰქონდა. ერთს დღეს ერთმა მოვალემ უთხრა: „მე ერთს რასმე გასწავლი, რომ შენს მოვალე[ე]ბს მოვრჩე, თუ ჩემს ვალს მამცემო“. ამ მოვალემ ღვთის ფიცი მისცა: „ოლონდ ერთი რამ მასწავლე, სხვას მოვალე[ე]ბს მოვრჩე და შენს ვალს კი მოგცემო“. ამან უთხრა: „ვინც შენ ვალი გთხოვ[ვო]სო, შენ უთხარ: „ხამო!“ თუ გიჩივლონ, მოსამართლესაც უთხარ: „ხამო!“ ვინც ვალსა სთხოვდა, ეუბნებოდა: „ხამ!“ თუ სადმე უჩივლებდნენ, იძახ-

და: „ხამ!“ ყველაზე თქვეს: „გიჟია, რასა ვთხოვთო“.
და ყველამ ხელი აიღეს. ვინც ეს ჭკუა ასწავლა, იმან
უთხრა: „მოვალეებს ხომ ყველას მოგარჩინე და მე
შემომფიცე, შენს ვალს კი მოგცემო, აბა მომეციო“.
იმასაც უთხრა: „ხამო!“ წავიდა ეს კაცი, იმ ქალაქის
მოსამართლესთან უჩივლა: „ამ კაცს ორმოც და ათი
თოფი სამოსელი მივეცი გასათეთრებლათ და არ
მადღევსო, სამართალი მომეციო“. მოსამართლემ ჰკით-
ხა მოვალეს: „მისაცემი რომა ხარ, რატომ არ აძლე-
ვო?“ მოვალემ უთხრა: „ხამ!“ სამოსლის პატრონ-
მა უთხრა: „თუ გაუთეთრებელია, ხამი მამეციო“.
ამისთანის ოსტატობით და ჭკუით გამოართო თავი-
სი ჰახი.

თარგმანი: უსამართლობით გამორთმეული არ
შერჩება კაცსა, სამართალში შერცხვება. რომ უსა-
მართლობით შეიღრჩინოს, სულით მოვალე დარჩება
და კაცთან სირცხვილეულათ შეიქნება.

მრნი კაცი წავიდნენ გზასა, რამდონიმე ხა-
ნი დაჰყვეს. ერთი კაცი სიმართლით მოიქცა, მრავალი მოიგო. მეორემ ვერა რა იშოვნა და ისევ ერ-
თათ⁵¹ მოღიან. თავიანთ ქვეყანასა რომ დაახლოვდნენ,
უქონელმა კაცმა უთხრა საქონლის პატრონს კაცსა:
„ხომ იცი, არა მაქვს-რა, ათასი ვერცხლი მასესხე,

ერთი წელიწადი ჩემი ცოლ-შვილი შევინახო, მოვიგებ და წლის თავზედ მოგართმევო, შენის სულის გულისათვის ეს სიკეთე მიყავო“. ამან გულის სიმართლით დაუთვალა ათასი ვერცხლი და მისცა. მოვიდნენ სიხარულით თავიანთ სახლებში. ერთმა წელიწადმა გაიარა. ფულის პატრონმა უთხრა: „წელიწადმა ხომ გაიარა, მეჭირება, ჩემი თეთრი მამეცო“. ამ კაცმა იცოდა, არც წიგნი ჰქონდა, არც მოწამე ჰყვანდა, იუარა: „შენი თეთრი არა მმართვესო“. წავიდნენ მოსამართლესთან. ფულის პატრონი გულის სიმართლით ამბობს: „მეჭირებოდა, და ვასესხეო, ახლა მე მეჭირება და არ მაძლევსო“. ეს კაცი უარობდა: „არა მმართვესო“. მოსამართლემ ჰკითხა ფულის პატრონს: „რომ ასესხე, წიგნი არ გამოართვი, ან მოწამე არ დაისწარო?“ ამან მოახსენა: „მარტოკა ორნი ვიყავითო, შემეხვეწა და ვასესხეო, ჩვენი მოწამე ღმერთი არისო“. ჰკითხა მოსამართლემ: „იქ თქვენთან ან ცხენი, ან ძროხა, ან ხე, ან ქვა არ იყო[ო]?“ მოახსენა ფულის პატრონმა: „არა იყო-რა, ერთი დიდი ქვა იყო, იმაზედ დავსხედით, დაუთვალე და მივეცო“. უთხრა მოსამართლემ: „წადი, თუ შეიძლო, ის ქვა აიკიდე, თუ არა, ხარები შეაბი, ისე მოიტანეო. თუ არა, მოსტეხე ის ქვა და ნიშანი მომიტანეო!“ სწრაფათ გაიქცა. მოვალე იქავ დარჩა. ჰკითხა მოსამართლემ: „შეუძლია იმას იმ ქვის მოტანაო?“

მოახსენა: „ათასი უღელი ხარიც რომ შეაბას, იმას ვერ დასძვრენო“. ფულის პატრონი ისევ დააბრუნა და იმ მოვალეს უთხრა: „წადი, თავის ფული მიეცო. შენვე უმოწმე, რომ გმართებს მაგისი ფულიო!“ გამტყუნდა და შერცხვა და მისცა თავისი თეთრი.

თარგმანი: მოსამართლე იმისთანა უნდა იყოს, რომ სამართალი გამოძიებით [მოახდინოს] და სამართალი ქნას, რომ ღმერთიც კელს მოუმართავს, როგორც სოლომონ იტყვის: მეცნიერი უნდა დაადგინონ მოსამართლეთაო.

154

შრთმა მარტომყოფელმა ეშმაკს აღთქმა დაუდო: „ერთს წელიწადს მარხოს შევინახამ, თუ დიდობას მაწევო“. ეშმაკმან იკისრა, იმის ვედრება აღუსრულოს. როცა ერთი წელიწადი მარხო შეინახა, იქაური ეპიზკოპოზი ავით გახდა. ეს ეშმაკის მოსავი დააყენეს საყდრის მცველად. მეორეს წელიწადს მოკვდა ეს ეპიზკოპოზი და ეს ეშმაკის მოსავი დააყენეს ეპიზკოპოზათ. როდეს ეს შეიმოსა, უნდა ეწირა, მივიდა ეშმაკი და ოთხი პატარა წელი მისცა და უთხრა: „შენი სიკეთის მაგიერი ეს იყო, რომ მაგ დიდობას გაწიე. ეს ოთხი პატარა წელი უბეში ჩაიდე, როცა საკურთხეველში დასდგე, ერთის თითით

ამ ერთს წელს დაჰკარო!“ როცა ერთს წელს დაჰკრა, ის ოთხი წელი ათათ იქცა, ათასი, ათი ათასი და ასი ათასი საკრავის ხმა გამოვიდა: ზოგნი ზურნას უკვრენ, ზოგნი დაირასა, ზოგნი დჰოლსა, ზოგნი ჩანგსა. შეიქნა დიდი ხმიანობა. მეფე და ერნი განცვიფრდნენ და ვერა ხედევდნენ, ვინ [უ]კრევდა. ბძანა კელმწიფემ: „საყდრის კარი დაიჭირეთო!“ ყველანი გაატიტვლეს და ეძებდნენ, მაგრამ ვერავისში იპოეს. რომ დარჩნენ მეფე და ეპიზკოპოზი, თვით მეფეც გატიტვლდა. არცარა იმაში იყო. როცა ეპიზკოპოზი გაატიტვლეს, ნახეს, უბეში ოთხი პატარა წელი ედვა. რომ ნახეს, იმისაგან იყო, ყოველი ყოფილი ათქმევიდნეს, როგორც ეშმაკისათვის პირობა მიეცა, მერე მოაბეს ცხენის ძუასა და მინდორი მოარბენინეს და ლუკმა-ლუკმა დაწყვიტეს, სულითა და ხორციით დაიკარგა.

თარგმანი: ვინც ეშმაკს პირობას დაუდებს, ბოლო ასე მოუვათ ქვეშარტათ.

155

ერთი ცხოველი არის, მუცელს გამოირეცხს. ზაფხულის დღესა და წავა და კლდის ნახვრეტში დაჯდება. თუ მუცელში ცოტა რამ საჭმელი დარჩა, მუცელს გაუხვრეტს და მოკვდება.

თარგმანი: თუ კაცს ცოტა ცოდვა დარჩა, მღვდელს არ აღუარა და არ შეინანა, და საფლავში თან ჩაჰყვა, დღესა განკითხვისასა ცეცხლში წარგზავნის ის მცირე ცოდვა ჭეშმარიტათ. ამინ.

156

შემოკრბნენ ფრინველნი. ჩიტო თავიანთ მეფეთ დასვეს. ერთს დღეს გაიარა მეფემ, ნახა, ყმარწვილებს აკანათი დაედოთ ჩიტის დასაჭერათ იმ აკანათის მარცვალი რომ თეთრათა ჩნდა, ამ მეფეს დიად მოუნდა, ჩამოხდა აკანათზედ, ის მარცვალი უნდა აეღო და აკანათში გაება. მივიდნენ, თავის დიდებულთ ნახეს, აკანათში შებნედილიყო. დიად შეწუხდნენ და მოახსენეს: „ეგ რა არის შენს თავზედაო?“ უთხრა: „სიხარბემ ჭკუა წამართო, მინდოდა ჩუმათ მეჭამა ხორბალი და ეს მომივიდაო“.

თარგმანი: მრავალთ წმიდათ და წინამძღვართ დაკარგეს თავიანთ თავი სიხარბით და ვერცხლის მოყვარეობით, იმისთვის ჩაცვივდნენ ეშმაკის მახეში, შეიქმნენ საწყალობელნი.

157

შრთი კაცი წავიდა, მოსამართლეს მოახსენა: „ერთს ქილას ერბოს მოგართმევ, ხვალ მე და ჩემი

მოდავე რომ მოვიდეთ შენთან საჩივლელათ, მე გამამართლეო“. მეორეს დღეს სამართალში რომ მივიდნენ, მოსამართლემ ერბოს მიმრთმევი კაცი გაამართლა და გასამართლებ[ელ]ი წიგნი მისცა. წავიდა ის კაცი, ქილა ყელამდინ დოთი აავსო და ორიოდ კოვზი ერბო ქოთანს პირზედ დაადო, პირი მოჰკრა და მოსამართლეს მიუტანა და თითონ წამოვიდა. ორსაოდ დღეს უკან მოსამართლემ თავის მზარეულს უთხრა: „გულით მინდა, იმ კაცის მოტანილის ერბოთი ფლავი მომიხარშეო!“ ბრინჯი მოხარშა, ერბო მოიტანა, უნდა დაედო, ნახა, პირზედ ცოტა ერბო იდო და ქოთანი დოთი იყო სავსე. მაშინა თქვა მოსამართლემ: „იმ კაცმა ხომ მომატყუა, მეც მაგიერს უზამო“. ერთს დღეს იმ კაცმა მოსამართლის კარზედ გაიარა. მოსამართლემ დაუძახა: „ძმაო, შენ რომ სამართლის წიგნი მოგეცი, იმაში ერთი სიტყვა აკლია, მომიტანე, გავასწორო, რომ შენი მოდავე აღარას შემოგვიდესო“. ამ კაცმა უთხრა: „შენს ქოთანს თუ აკლია ერბო, თორემ ჩემს წიგნს არა აკლია-რაო“ *).

---

*) ამას ქვემოთ დედანს ერთი ფურცელი აკლია, და შემდეგი არაკის მარტო ნაწყვეტია დარჩენილი. აი ეს ნაწყვეტიც:

„... და არც კაცსა. ეს მოიწონეს, მეცხვარის მოყვანა, ათი ცხენოსანი გაგზავნეს მემცხვარის მოსაყვანათ. მივიდნენ, ნახეს, მინდორში ერთი მემცხვარე ცხვარსა სწველს. იმას გამარჯვება უთხრეს, და უთხრეს: „კელმწიფე გიბძანებსო“. იმან უთხრა: „ჩემს დღეში არც ქა-

უ ნ ე ი უ ზ ნ ე ბ ი .

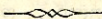
იმ სიტყვების მაგიერ, რომელთაც ციფრები უზის, დედანში სწერია:

1) რომა. 2) პური. 3) მოსამსახურედ. 4) და. 5) თავილი. 6) წინეთ წერებულა: „მხარის“, მერმე ტექსტის ხელით გადაკეთებულა: „გვარის“. 7) კაცის. 8) უკანასკნელი ექვსი სიტყვა გამეორებულია დედანში. 9) ეს სიტყვა გამეორებულია დედანში. 10) მწუხარებაში. 11) სასურფეველისათვის (სხვა შემთხვევაშიაც ყოველთვის „სასურფეველის“ მაგიერ, სწერია: „სასურფეველი“). 12) ორიოთ. 13) მოვიდნენ. 14) მოეკლაო. 15) აქ მიმატებულია „და“. 16) უკანასკნელი ოთხი სიტყვა გამეორებულია. 17) მიმატებულია სიტყვა: „მისცა“. 18) მწუხარება. 19) შეუძრვა. 20) მიმატებულია: და კაკაბმა. 21) მიმატებულია: რომ. 22) ნილოზ. 23) რაც. 24) გავიწყრები. 25) ვეძიებდიო. 26) მცა. 27) მიმატებულია: და ექვში ნუ შეორგულდე-

ლაქში გამივლია და კელმწიფე რათ მიბძანებს, რა უნდოა? ამით უთხრეს: „არ ვიციოთ მიზნითო“. ამ შემცხვარემ კარგი ბატკანი დაუკლა, სადილი აჭამა, კელმწიფის კაცნი გაამხიარულა და კიდევა ჰკითხა თავის დაძახების ზეზენი. იმათ უთხრეს: „მეცნიერი კაცნი შეიყარნენ და მოახსენეს: „შენი კოშკი რომ არა დგება, იქცევაო, ერთი უმეცარი კაცი იპოვნე, კედელში დაატანე და აღარ დაიქცევაო“. შენ ამისთვის გვინდიხარ, რომ ციხეში დაგატანოთო!“ ამან გაიცინა და თქო: „ვაი თქვენ, დიდათ უმეცარნო, აბა შე გაჩვენებ[თ] ჩემს მეცნიერობასაო!“ მოიყვანა ერთი მაკე ცხვარი და თქო: „ამ ცხვარს ტყუბი ბატკანი ჰყავს, ერთი მამალიაო, ერთს თავი თეთრი აქვს და ერთს შავიო“. დაკლა ის ცხვარი. როგორც შემცხვარემა თქვა, სწორეთ ისე იყო. კიდევ ერთი მაკე ცხვარი მოიყვანა და თქვა: „ამას ერთი ბატკანი ჰყავს, ტანი შავი აქვს და თავი თეთრიო, და თითონ ვერძი არისო“.

ამით თავდება ტექსტი ჩვენი დედნისა. უკანასკნელ ფურცელზე მარტო ოთხი სტრიქონია ტექსტისა, დანარჩენი ნაწილი სავსეა მერმენდელის შინაწერებით, რომელნიც სისრულისათვის მოგვყავს აქ სიტყვების შეუცვლელათ:

ბი. 28) მიმატებულია: სჭამდნენ. 29) მიმატებულია: თუ. 30) კელმწიფისაგან. 31) მიმატებულია: რომ. 32) მიმატებულია: და მეორეს ყურში გაუყარა. 33) მიმატებულია: არა. 34) ემთხვივა. 35) მიმატებულია: როგორც ჰბრძანებს: ნეტარ თქვენ რომ იმ ვიწრო გზას გამოიარეთ. 36) ქანწულნი (ზოგიერთ სხვა შემთხვევაშიაც ამ სახით იხმარება ეს სიტყვა). 37) შევლენ. 38) მადლობა. 39) მიმატებულია: უნდა. 40) მიმატებულია: რომ. 41) სამი რამ. 42) გაჩინილსა და განწესებასა. 43) დაეფლოფა. 44) მეცნიართაგან. 45) შვილი. 46) ამ სიტყვის ზემოთ მერმენდელის ხელით სწერია: ხორბლის. 47) კელეჩე. 48) მიმატებულია: ის რომ შემოვიდა. 49) ამას. 50) იხსენებდა. 51) ერთან.

დმერთო, მიეცი მტკიცე ქრისტიან სომხებს და ქართველებს ერთობა, რომ არ იყვნენ პაკარაკები ერთმანეთისა, რომ არ მოერიონ ურჯულოებმა. დმერთო, მიეცი ეჩმიაწენის ათორსა სიხარული თავისის ქოლოკურდით, ეგრეთვე ჩვენ, ქართველებსაც შავვიწიე ეჩმიაწენი, ცხეთა და სურფგეურქი.

ჩუპზ წელსა ენკენისთვის ია-სა. ტეი, კაცნო, რატომ არ სცდილოფთ შეიყვაროთ დმერთი, რამეთუ მოახლოვებულ არს სასურფეველი ცათა! უნდა გიყვარდეთ დმერთი ჩვენ[ი] მხსნელი იესო ქრისტე, რომ ჩვენი ჯოჯოხეთი დამ დახსნის გულისთვის მიიღო იმდენი ტანჯვა. მაშასადამე, ჩვენც გვმართებს, შევიყვაროთ იესო ქრისტე და მივყვეთ სიმართლესა, კეთილკაცობასა, გლახაკთა გაკითხვასა, რომ ჩვენც დავიმტკიცოთ სასურფეველი ცათა. იესო ქრისტე ბრძანებს: „ვინც მიიღოს ხისხლი და ხორცი ჩემი, იმან ჩემში განისვენოს და მე იმაში“. ამინ. დიდება უფალს. დმერთო, შენ დაიხსენ სომხეთი გაჭირებულგან და მიეცი ქრისტიანებს ერთობა და სიხარული!

ბოლო სიტყვაობა.

«მელის წიგნი» დაისტამბა ერთთ-ერთ ხელნაწერი-
დას, რომელიც შექნილია წერა-კითხვის გამავრცელებელ
საზოგადოების წიგნთსაცავისათვის № 2966. ხელნაწე-
რი ჰატარა ტანისა, სულ $18 \times 11,5$ სანტიმეტრი, და-
წერილია ლურჯ ქაღალდზე ადვილად გასარჩევ მონაცა-
ლო მხედრულის ხელით და შავის მელნით. ტექსტს ეო-
ველ გვერდზე კარშემო უფლის ოთხკუთხედი. სათვალა-
ვი გვერდებისა აღნიშნულია ქვემო აშიაზე მხედრულის
ასრებით, ხოლო ზემო აშიაზე სომხურის ასრებით. არა-
კების სათვალავი აღნიშნულია ქართულის ასრებით აშიებ-
ზე. ეოველ წინა გვერდზე უმეტეს შემთხვევაში ნახვენე-
ბია ჰირველი ასრები შემდეგი გვერდის ჰირველი სიტყვი-
სა, ნიშნებათ იხმარება ეოველი არაკისბოლო :~, ესე
იგი ორი წერტილი და მრუდე ხაზი. სხვებ შემთხვევა-
ში ნახმარია თითო წერტილი წინადადების დამთავრე-
ბის შემდეგ და იშვიათათ მძიმე. ედა ქაღალდისა აქვს
ტყავ-გადაკრული. ჩვენს ხელნაწერს აკლია მხოლოდ ერთი
ფურცელი ანუ 245 და 246 გვერდები. ამიტომ უკანა-
სკნელი მე-158 არაკი ჩვენის დედნისა ნაწივეტათ არის
შენახული, აგრეთვე აკლია კიდევ ჩვენს ტექსტს სომ-
ხურ და არახულ მელის წიგნთან შედარებით ექვსი არაკი

159—164. ეს ნაკლი ჩვენს ხელნაწერს კი არ ეკუთვნის, არამედ იმ დედანს, რომლიდანაც ჩვენი ხელნაწერია გადაღებული. ეს აზრი მტკიცდებოდა შემდეგის გარემოებით: უკანასკნელ ფურცელზე ხელნაწერისა ანუ მე-249 გვერდზე მოყვანილია მხოლოდ სამი სტრიქონი, დანარჩენი ნაწილი მე-249 გვერდისა და მთელი შემდეგი მე-250 გვერდი ცალიერი უფიქლა. ამ გვერდებზე მოყვანილი ბოლონდელი მინაწერები, რომელთაც ტექსტთან არაფერთაში კავშირი არა აქვს, ეკუთვნიან, როგორც ნახევებისა (იხ. გვ. 142, შენ.), 1887 წელს. რომ ჩვენის დედნიდან იურს დაკარგული ბოლო ფურცლები, ცალიერი ადგილი არ იქნებოდა დატოვებული და შერშევიდნენ თითქმის ორი გვერდი. აშკარაა, ბოლო არაკები ჰქვამდა იმ დედანს, საიდანაც აღმოუდიათ ჩვენი ხელნაწერი. ხელნაწერს თარიღი არა აქვს, მაგრამ მასალის და წერის ხასიათის მიხედვით შეგვიძლია ვთქვათ, რომ უფროს შემთხვევაში ის არ ეკუთვნის მეფრანკეთს საუკუნის დასასრულის უწინარეს დროს, უფროს საჭეშმარიტად, რომ ხელნაწერი გადაწერილია მეცხრამეტე საუკუნის პირველ წლებში.

მეფრანკეთის წიგნი მოიპოვება როგორც სომხურს, ისე არაბულს ენაზე. უწინ ის აზრი იყო გავრცელებული მეცნიერთა შორის, რომ სომხური მეფრანკეთის წიგნი ნათარგმნია არაბულისაგან, მაგრამ ესაა პრაფესორმა ნ. მარტია მშვენიერათ დაამტკიცა თავის თხზულებაში

„Сборники притчъ Вардана СПБ. 1899“, რომ სომხური მელის წიგნი კი არ არის არაბულისაგან ნათარგმნი, არამედ არაბული სომხურისაგან. ჩვენ-მიერ გამოცემული მელის წიგნი, ჩვენის აზრით, ნათარგმნია აგრეთვე სომხურისაგან. ქართული მელის წიგნი უფრო ახლად სომხურ მელის წიგნთან, ვიდრე არაბულთან. ქართულს თარგმანში არ მოიხვევება ის განსხვავებული არაკები, რომელიც არის არაბულს ტექსტში, მაგალითათ, ბრმა და წმიდანი, ავაზაკი და მეუღაბნოე, ალექსანდრე დიდი, არისტოტელე და სულელი. სამაგიეროთ ქართულში არის ის არაკები, რომელიც მოიხვევება სომხურ ტექსტში და არ არის არაბულში (ნ. 24₂, 30). რიგი არაკებისა ეთანხმება იმ რიგს, რომელიც არსებობს სომხურს მელის წიგნში. გარდა ამისა უფრო მეტ საბუთათ ის მიგვაჩნია, რომ ქართულში ზოგიერთი სიტყუები სომხურის ფორმით არის ნახმარი, მაგალითათ, ნილას ნილასის მაგიერ (იხ. შენ. 22), კურია რკუს მაგიერ (გვ. 18), ბუთის ქვა (გვ. 66. სიტყვა ბუთი კადმოუთარგმნელათ დაუტოვებია ავტორს; ესლანდელი ანის მახლობელი სომხები თურმე დასრეტილ ქვას ეძახიან ბუთის ქვას. იხ. ხსენებული შრომა მარჩისა გვ. 25), ნისაფი სვინიდიის მაგიერ (ეს სიტყვა არაბულიდან ეოფილა შემოტანილი სომხურში) და სხვა. ყველა ამის მიხედვით უეჭველათ უნდა ჩაითვალას, რომ ქართული მელის წიგნი სომხურიდან არის ნათარგმნი. ხოლო საჭიროთ მიგვაჩნია აქ შეგნიშნათ, რომ ზოგი რამ განსხვავება სომხურს ცნო-

ბილს დედნებთან ემხნევა ქართულს ტექსტს. ჩვენ აღ-
ვნიშნავთ მხოლოდ რამოდენიმე განსხვავებას. 1 არაკი
ბევრით უფრო შემოკლებულია ქართულს თარგმანში, ვიდ-
რე სომხურში. ამ არაკის რედაქცია ქართულში უფრო
ახლდა ეზოზის იმავე არაკთან, ვიდრე სომხურთან (იხ. მარ-
რის შრომა გვ. 499). მე-7 არაკში კოსტანტინე მეფის
მაგიერ იხსენიება კოსტანტინეზოლის მეფე. მე-8 არაკ-
ში არ არის მოხსენებული, რომ ტვირთს მარილი შეა-
დგენდა. მე-14 არაკში ადგილის სახელი გალატი არ იხ-
სენიება. მე-39 არაკის სათაური არის მეფა და მორიე-
ლი და არა მეფა და კიბო, როგორც სომხურშია. მე-50
არაკში კატა ხელმწიფის შესწოლეთ იხსენიება და არა
მესანთლეთ. მე-77 არაკში ლაკლაკზე სრულებით არ არის
ლახარაკი, არამედ მარტო გვრიტზე. მე-79 არაკში ლაკ-
ლაკის მაგიერ იხსენიება გვრიტი. მე-108 არაკში ვი-
რის გუდის მაგიერ მოხსენებულია ვირის თავი. მე-156
არაკში ფრინველთ მეფეთ ჩიტია მოხსენებული და არა
ტორლას, როგორც სომხურშია ყველაზე მეტ განსხვა-
ვებათ ქართულის ტექსტისა უნდა ჩაითვალოს მე-111
არაკი. აქ სომხურს და არაბულს მეფის წიგნებში მო-
თხრობილია ღორების და მუტრუკების არაკი. ხოლო ქარ-
თულში სულელი მგელის არაკი. უკეთ რომ ვთქვათ, აქ
შეერთებულია ოთხი არაკი: მგელი და დეკეულები, მგე-
ლი და თხა, მგელი და ვირი, მგელი და მონადირე. თუმი-
ცა სხვა ვარდანულს კრებულში არის არაკი, რომელიც
წააკავს ამ არაკს (იხ. მარრის წიგნი გ. 542 და აგრეთ-

გვ 529), მაგრამ მელის წიგნში კი ეს არაკი არ არის და ხსენებულ ვარდანულს კრებულშიაც დიდათ განსხვავებულია. ამას კარდა ზნეობრივ მოძღვრებაში არაკების ბოლოს სშირათ ვხეულობთ გარჩევას. უგულა ნათქვამს თუ დაუმატებთ იმას, რომ შიგა და შიგ არაკებში სშირათ განსხვავება სიტუვებში თუ ფრასებში და ზოგჯერ ქართული ტექსტი თითქო არაბულს ეთანხმება, უნდა ვიფიქროთ, რომ თუ ასეთი ხასიათის მელის წიგნის გამოცემა არ არსებობს სომხურს ენაზე, ქართულის მთარგმნელს ხელში ჰქონია ხელნაწერი სომხური მელის წიგნი ცოტა განსხვავებული რედაქციისა. შესაძლებელია ვიფიქროთ, ის არაკები, რომელიც ბოლოს აკლია ჩვენს დედანს, არ იყო იმ დედანში, საიდანაც ქართული მელის წიგნია ნათარგმნი. ხოლო არაბულის ტექსტისათვის ამგვარი მოფლენა, ესე იგი განსხვავება დედნისა, უკვე შემხნეულია.

ქართულს ხელნაწერს მელის წიგნისას საკმაო ნაკლი აქვს. სშირათ გამოერებული სიტუვები და ფრასები. სშირათ შეგხვდებათ აგრეთვე გამოშვებული სიტუვები, ზოგჯერ შესმენილიც, რითაც აზრი გაუგებარი რჩება. მართლწერა სიტუვისა და საზოგადოდ ენა ზოგჯერ ჯეროვანი არ არის. გაუგებრობა ტექსტისა ზოგიერთ შემთხვევაში, როგორც სჩანს მარრის შრამასთან შედარებით, იმითაც შეგვიძლია ავსხნათ. რომ მთარგმნელს ვერ გაუგია ზოგიერთი ადგილები ტექსტისა და აირი ბუნდოვანათ გამოყოქვამს, ან სულ გვერდი აუქცევია ზოგიერთი ად-

გილებიზა. ქართული მელის წიგნი ძველ თარგმანს არ უნდა შეადგენდეს, უფრო საჭეშმარიტია, რომ ის არის ნათარგმნი სომხურიდან მეთვრამეტე საუკუნეში.

მელის წიგნი შეადგენს ერთს გავრცელებულს გვარს ვარდანულის იგავ-არაკებისა. დასაწყისი, ზრდა და განვითარება სომხეთში ამგვარი კრებულებისა; როგორც სჩანს მარჩის შრომიდან, დაახლოებით ეოფილა ასე: მეთერთმეტე საუკუნის ბოლოს და მეცამეტეს დასაწყისში ცხოვრობდა ცნობილი მქადაგებელი სომხებისა ვარდან აიგეკელი, ზირველათ მოძღვარი და შემდეგ მეუღახბოე. ეს ვარდანი ცოცხალი და ადვილათ გასაკებ ენით ქადაგებდა. თავის ქადაგებაში ვარდანი მაგალითებათ ხმარობდა არაკებს, ხოლო არაკებს თვით კი არა თზზვიდა, არამედ იღებდა წიგნებიდან, განსაკუთრებით ეზოზის კრებულიდან და მხეცთა სხვის მეტეუკელისაგან (Физиологъ). ვარდანმა ეს არაკები გადააკეთა თავის მიზნის გვარათ და დაურთო მათ სულის სასარგებლო სწავლანი და ზნეობრივი მოძღვრებანი. თავი მიზანი ეს სულის სარგებლობა და ზნეობრივი მოძღვრება იყო ვარდანისათვის, ხოლო არაკი იყო საშუალება სასულიერო სწავლა-მოძღვრების გასატარებლათ. ამგვარი იგავ-არაკებით მოძღვრება მოსწონდა ხალხს და მალე დაიწეეს მათი ერთათ შეკრება. თვით ვარდანსაც უნდა ეკუთვნოდეს ერთი-ორი ასეთი კრებული, როგორც საგონებელია. ხოლო სხვები უფრო გულმოდგინეთ ჰკრებდენ ერთათ იგავ-არაკებს ვარდანის კრებულის მიხედვით და ამ კრებულის მსგავსათ. ამგვა-

რი კრებულები თანდათან მრავლდებოდნენ და იჭრებოდნენ, რადგანაც ბევრი უსახელო მიმბაძავი გამოუჩნდა ვარდანს. აქედან წარმოსდგა ვარდანული კრებულები იგავ-არაკებისა. თავდაპირველი პატარ-პატარა კრებულები იზარდნენ, ხშირათ ორ კრებულს აერთებდნენ ერთათ, საიდგან-საც განთა რთული კრებულები. ზოგჯერ ვრცელი კრებულებიდან მოკლე კრებულებს ადგენდნენ სკოლაში სახმართ და ზოგჯერაც მოკლე კრებულებს ავრცობდნენ სხვადასხვა ვარდანულის არაკებით. თვით ეზოზის იგავ-არაკებთა კრებული და მხეცთა სახის მეტყველიც, რომელნიც გაუხდნენ დედაბოძათ ვარდანის არაკებს, აღარ შენახულან წმიდათ და შეურყეველათ სომხურს ენაში, ვინაიდან მათშიაც შექქნდათ ვარდანული არაკები. ეს ზრდა არ შეწყვეტილა მეთექვსმეტე, მეჩვიდმეტე საუკუნემდის. სხვათა შორის ვარდანულს კრებულებში შევიდა მეთოთხმეტე საუკუნიდან ნებითარ გოძის არაკებიც. გარდა არაკებისა ხსენებულს კრებულებში დაიწვეს შეტანა სხვადასხვა სულთა მარგებელის და სასიამოვნო მოთხრობებისა, ხალხური არაკებისა, ზღაპრებისა და თხრობათა. ამ სახით წარმოსდგა სხვადასხვა შინაარსის და ხასიათის კრებულები. ერთს გავრცელებულს გვარს ამგვარის ვარდანულის კრებულებისას, როგორც მოვიხსენიეთ, შეადგენს მელის წიგნი, რომელიც მეჩვიდმეტე საუკუნეში ოთხჯერ გამოიცა ევროპაში (1668 — 69 წელს ამსტერდამში, 1676 წ. მარსელში, 1683 წ. მარსელშივე და 1698 წ. ლიუდონში). ამ დროიდან ვარდანულის კრებუ-

ლების ზრდა შეჩერდა. ვრცელი გამოკვლევა ვარდანის კრებულებისა ეკუთვნის, როგორც მოვიხსენიეთ, ნ. მარსს, რომლის დისერტაციაში „Сборникъ притчъ Вардана“, შეკრებილია და განხილული უფელგვარი ცნობები ამ კრებულების და მათში მოქცეული არაკების შესახებ*). უწინ დედ შრამთა შორის უფრო ცნობილი იყო სენ მარტუნის შრამა 1825 წელს ზარიყში გამოსული *Choix de Fables de Vartan en arménien et en français*. ქართული თარგმანი დღემდის ცნობილი არ იყო და ესლა პირველათ იბეჭდება. გამოცემა მეზობელთ ხალხების არაკების თარგმანებისა და შეკრება ჩვენა მწიგნობრივი და ხალხური არაკებისა, რომელსაც ამ ბოლო დროს ჩვენდა სსსიამოვნოთ უურადლებას აქცევენ ჩვენში, მოგვცემს მასალას იმ კითხვის გადასაწყვეტათ, თუ რა ეკუთვნის ქართულს ერს ამ არაკებში, რა გვაქვს ხასესები და რა არის საერთო სხვებთან. ხოლო სანამდის ეს მასალა არ გამოიცემა, მანამდის სჯა ამ კითხვის შესახებ ხაადრევი იქნება.

ე. თაყაიშვილი.

*) ნ. მარსის შრომაში შეტანილია მოკლე ცნობები ქართული თარგმანის შესახებ ჩემის კერძო წერილიდან (იხ. გვ. 574—575), ხოლო დაწვრილებითი განხილვა ქართული თარგმანისა, სამწუხაროთ, ავტორმა ვეღარ მოასწრო, რადგან დისერტაცია თითქმის დამთავრებული ჰქონდა.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

იგაფარაკებისა სათაურების ჩვენებით.

	გვ.
1. ძალი და ტყავი	3
2. ძალი და ჩრდილი	—
3. ხელმწიფე და მსახური	4
4. მეფე და კერპი	5
5. მეფე და რწყილი	—
6. მეფე და ღორი	6
7. კოსტანტინოპოლის ხელმწიფე და მეუღაბნოე	—
8. აღმართს ამავალი კაცი საპალნით	7
9. იერუსალემს მიმავალი ღედაკაცი და მღვდელი	9
10. მეუღაბნოე და განკითხვა წყაროსთან	—
11. ჯვარის სასწაული	10
12. სად არის გული კაცისა?	11
13. არა სრული აღსარება	—
14. ორი ღვთისნიერი კაცი	12
15. ბრძენი მეფე და სამი ხერხიანი ძმა	13
16. ალექსანდრე მაკედონელი ელჩათ	15
17. ალექსანდრე მაკედონელის დამარხვა	16
18. ალექსანდრე და მეუღაბნოე-მარტომყოფნი	17
19. ალექსანდრე და მადლიანი ქვეყანა	—
19 ₂ . ალექსანდრე და რკუ	18
20. ალექსანდრე და შიმშილი	—
21. ქურდი-მამა ღვიძლი შვილის დასჯის დროს	19

22. ქურდი სავლავის მთხრელი და დამარხული ქალი.	—
23. ხუთი საქმე არავინ იცის.	20
24. მეფე და ხაზინადარი	21
24 ₂ . ხოჯა და ყადი	—
25. ბეზირგანი და კამბეჩი	22
26. მეერუსალიმეს სამართალი	—
27. ათი კაცი და დედაკაცი.	23
28. სვეტზე დადებული საჭუქარი.	24
29. ხელმწიფის ვენახი	25
30. სამი ჩვენება ხელმწიფისა.	—
31. მეფე, მისი დისწული და ვეზირი	27
32. კეთილი ხელმწიფის შვილი და ეკლესია.	30
33. ყვაჯი და მელა	32
34. არწივი, კაკაბი და ნეხვის კია.	—
35. მონადირე და კაკაბი	33
36. მშიერი მელა და ყინული	34
37. მრავალ-გვარ ოსტატი მელა	—
38. დედა და ქურდი შვილი.	35
39. მელა და მორიელი.	—
40. მელა ლომის მოსამსახურე და მგელი და მელა.	36
41. ხელმწიფეთ ნამყოფი მაიმუნი და რკუ	37
42. მხეცი ხერხის მსგავსი რქებითა	39
43. ცეცხლის მკამელი მხეცი.	—
44. ფრინველი, რომლის კვერცხი წამალია	40
45. მხეცი კეთილ-სულნელოვანის პირით	—
46. მეძავი მარტომყოფელი და ძალღი.	41
47. მოქცეული მარტომყოფელი და ეშმაკი	42
48. მეუღაბნოე სამ ულიწადს სიძვის ცოდვაში მყოფი.	—

49. კატა და თაგვები	43
50. კატა ხელმწიფის მესაწოლე	44
51. მონადირე და რკუ	45
52. სამი აქლემი და სამი მელა	—
53. ყმაწვილი და წიწილები	46
54. გამგონი რძალი	47
55. გლახის ლოცვა	—
56. სარძლოს ბაასი სასიძოსთან	48
57. მელა და მომაკტავი აქლემი	49
58. ქურდი მღვდელი და ქვრივი დედაკაცი	—
59. კაცის მკვლელი	50
60. დეკეულები და ხარები	51
61. ღორი და მელა	—
62. ორბი	52
63. ორბი და ისარი	53
64. ცივებიანი და ათეშაკიანი კაცი	—
65. მეთევზე მგელი და მელა	54
66. მელა და მგელი ბატონის ოქმით	—
67. მელა და ჰგელი ოქმით	55
68. მელა და მგელი მახეზედ	56
69. ხელმწიფე, გველი და ხელმწიფის შვილი	57
70. უმეცარი კაცი და საზამთრო	58
71. გველი, კაცი და მელა	59
72. დედის ნაცვალი და გერი	60
73. ლომი და კაცი	—
74. ავათმყოფი ლომი, მელა და დათვი	61
75. აქლემი, მგელი და მელა	62
76. მაიმუნი და მეთევზე	64

77. გვრიტი	64
78. ყვავი და მი ო ბარტყები	65
79. გვრიტი, ყორანი და ოფოფი	—
80. მელა და ქვა	66
81. მელა წყალში ჩავარდნილი	—
82. მელა და ყინული	67
83. მელა და რკინის ჩასაცმელი ჯაჭვი	—
84. ვირი კვიცითურთ და ხვადი ვირი	68
85. ვირი და ჩონჩორიკი	69
86. ვირი ხელმწიფის ქორწილში დაპატიუებული	—
87. ვირს შვილის შვილი დაებადა	70
88. განკითხვა წყაროსთან	—
89. ვაჭარი, კაცის მკვლეელი და ყასაბი	71
90. მთვარე და მზე	72
91. ზამთარი და გაზაფხული	73
92. ღორი და ნეხვის კია	—
93. ჯინჭველ-ლომი	74
94. მიწის მთხრელი კაცი და ლაკლაკი	75
95. ენა-მოჭრილი ხარი	76
96. გლახა და არწივი	77
97. ინდოური ქათამი ფრინველთ მეფეთ	—
98. დიდებული კაცი და უსმინარი ძმისწული	78
99. ამპარტავანი ქალწული	79
100. ორი კაცი და გოგრა	80
101. მეფე და გლახების ფულის დამრიგებელი	—
102. ლომი, მგელი და მელა	81
103. მგელი და ვირი	82
104. მელა და კაკაბი	83

105. მელა და ჩიტი	84
106. აისორის მღვდელი და სომეხი	85
107. ავათმყოფი ლომი და უგულო და უსურო ვირი	86
108. აქიმი და გამხმარი ვირის თავი	88
109. სამი გამხმარი ადამიანის თავი	—
110. ლომი ტყუილათ ავათმყოფი	90
111. სულელი მგელი	91
112. გულთმისანი ქათამი	93
113. ვეცხლის მოყვარე დიდებული	—
114. ინდოური ხე	94
115. ხუთი კეთილი და ხუთი უკეთური ვაჭარი	95
116. ქალაქი მრავალ-შესავალი გზებით	97
117. შეიარაღებული თავგები	98
118. გველი და ნახვრეტი	99
119. გველი და კეთილსულნელიანი ყვავილი	100
120. ქურდი და საზამთრო	101
121. ხე, ორი თავგი, გუბე და ვეშაპი	—
122. ანჩხლი ცოლი და ეშმაკი	102
123. ქარავანი, კეთილ-მოღვაწე კაცი და ჯურღმული	104
124. საკურთხათ გამზადებული დეკანოზის შვილი	106
125. მეცნიერი კაცი და მისი სამი მცნება	108
126. მლოცავი ყმაწვილი და კუდიანი	111
127. მელა და არწივი	113
128. ნიგოზი და საზამთრო	114
129. ცოდვილის შენაება და სიკვდილი	—
130. ეკლესია და წისქვილი	115
131. ხარი და ცხენი	116
132. საპალნე საწამლავისა და მახვილისა	117

133.	ჯოჯო	117
134.	კარგი და უვნები ზღვის ცხოველი.	118
135.	ვირი	—
136.	ანჩხლი ცოლი და ზღვის ილმწიფე	119
137.	მოყვარე	121
138.	ბროწეულის ხე და ხეთის ხილის ხე	122
139.	თევზი	123
140.	ჩანგლით დაჭერილი თევზი	—
141.	ნანდერძევი საუნჯე	—
142.	კაცი და მგელი	124
143.	მგელი და ცხვრები.	125
144.	ვირის პატრონი და მგელი	—
145.	ქვრივი დედაკაცი რძეს წყალს ურევს	126
146.	ბაღდადელი დურგალი და ხელმწიფე	127
147.	თხა და მგელი.	129
148.	სამი პირის-წყალი	—
149.	კაცი, რომელსაც ასი კოდი პური მოსდიოდა.	130
150.	მღვდელი და ყასაბი	131
151.	ორი ამხანაგი და ქალაქი ადამიანის თავებით კარებზე	132
152.	მოვალე კაცი	134
153.	ფულის მსესხებელი და მსაჯული	135
154.	მარტომყოფელის აღთქმა ეშმაკისადმი	137
155.	ცხოველი, რომელიც ზაფხულში მუცელს გამოირეცხს	138
156.	ჩიტი ფრინველთ მეფეთ	139
157.	მექთამე მსაჯული და ერთი ქილა ერბო	139
158.	უმეცარი კაცი (ნაწყვეტი)	140

39/10 .

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԵՎ
ՊՈՒՍՏԱՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ